

กลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้ำน ถามตง ในการพิจารณาคดี

นางสาวสรียา ทับทัน

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

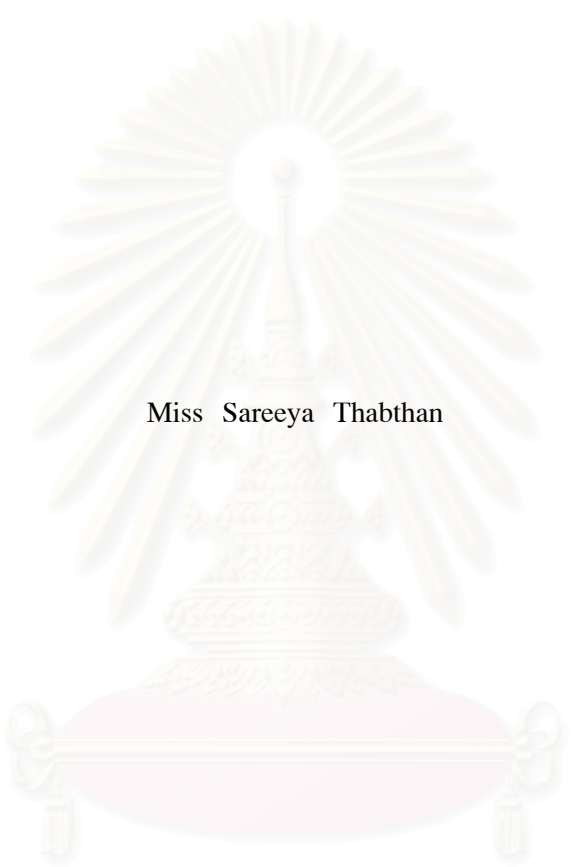
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๕๓

ISBN 974-13-0939-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LINGUISTIC DEVICES IN EXAMINATION IN CHIEF , CROSS - EXAMINATION ,
RE - EXAMINATION IN TRIAL

Miss Sareeya Thabthan

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0939-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

กลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้ำน ถามต้งในการพิจารณาคดี
นางสาวสรียา ทับทัน
ภาษาไทย
อาจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ตึงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธีรนุช โชคสุวณิช)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุดา รังกุพันธ์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สร้อยา ทับทัน : กลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้ำน ถามติง ในการพิจารณาคดี.
(LINGUISTIC DEVICES IN EXAMINATION IN CHIEF, CROSS-EXAMINATION,
RE -EXAMINATION IN TRIAL) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. ญัฐพร พานโพธิ์ทอง,
๑๑๑ หน้า. ISBN 974-13 - 0939-2.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้ำน ถามติงในการพิจารณาคดี
ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นบทสนทนาระหว่างทนายความกับพยานในคดีอาญา จำนวน ๒๕ คดี

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีทางภาษาพบว่า ทนายความใช้กลวิธีทางภาษาหลายวิธีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ของการถามแต่ละช่วง ในการถามซักนั้น ทนายความใช้กลวิธีทางภาษา ๗ กลวิธี ได้แก่ การใช้รูปประโยคขอร้อง
การทวนคำตอบ การใช้ประโยคสั้นๆ การเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่อง การถามย้ำ และการสรุป
ประเด็น กลวิธีที่ใช้ในการถามค้ำนพบทั้งสิ้น ๑๑ กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำพยานน้อยลง
การถามเกินกว่าอำนาจหน้าที่ การแย้งคำให้การ การสมมติ การถามตรงกันข้าม การคาดคั้นเอาคำตอบ การตัดบท
การเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่อง การถามย้ำ และการสรุปประเด็น ส่วนกลวิธีที่ใช้ในการถามติง
พบทั้งสิ้น ๓ กลวิธี ได้แก่ การขึ้นคำตอบ การใช้รูปประโยคขอร้องและการทวนคำตอบ ทั้งนี้กลวิธีที่พบส่วนใหญ่
เป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ เมื่อศึกษาเรื่องถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามนั้นพบว่า ทนายความใช้รูปประโยค
๒ ชนิดคือรูปประโยคคำถามและรูปประโยคบอกเล่า ที่พบส่วนใหญ่อยู่ในรูปประโยคคำถาม

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบพบว่าการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน (ถามซัก ถามติง) กับ
การถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม(ถามค้ำน) มีความแตกต่างใน ๓ เรื่องคือ ความแตกต่างเรื่องความร่วมมือใน
การสนทนา ความแตกต่างเรื่องกลวิธีทางภาษา และความแตกต่างเรื่องรูปประโยคที่ใช้เพื่อถาม กล่าวคือหาก
เป็นการถามพยานฝ่ายตน ทนายความและพยานให้ความร่วมมือในการสนทนาเป็นอย่างดี เพราะจุดมุ่งหมาย
ไปในทิศทางเดียวกัน ทนายความจะใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อให้พยานสามารถตอบคำถามได้ง่ายและตรงประเด็น
ที่สุด คำถามที่พบส่วนใหญ่คือคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ ในขณะที่การถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น พยานและ
ทนายความให้ความร่วมมือน้อย กลวิธีที่ใช้ส่วนใหญ่จึงเป็นไปเพื่อจับพริ้วพยาน ทำลายความน่าเชื่อถือของ
พยานให้มากที่สุด และคำถามที่พบมากที่สุดคือคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ

การศึกษานี้ทำให้เห็นภาพรวมของการพิจารณาคดีในศาล คือ การสนทนาที่เกิดขึ้นในศาลนั้นเป็น
การสนทนาที่เป็นระบบ มีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีผู้ถามและผู้ตอบชัดเจน และจัดเตรียมประเด็นที่ต้องการถามไว้
ล่วงหน้าแล้ว ทนายความจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆได้แก่ คู่สนทนา วัตถุประสงค์ของการถาม และบทบัญญัติ
ของกฎหมาย ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาและรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามโดยตรง

ภาควิชา.....ภาษาไทย.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....ภาษาไทย.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....๒๕๕๓.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4080202722 : MAJOR THAI

KEY WORD : COURTROOM QUESTION / QUESTION / STRATEGIES / INTERROGATION
SAREEYA THABTHAN: LINGUISTIC DEVICES IN EXAMINATION IN CHIEF,
CROSS- EXAMINATION, RE - EXAMINATION IN TRIAL. THESIS ADVISOR :
NATTHAPORN PANPOTHONG, Ph.D. 111 pp. ISBN 974-13-0939-2

This study aims at examining linguistic devices used in the examination in chief, cross examination, and re-examination in trial. The data elicited includes 25 criminal cases.

It is found that attorneys adopt various linguistic devices to achieve their ends. In the examination in chief, the seven devices adopted are making a request, repeating the witness's answer, stating a short-question, restating a question, using a follow-up question, repeating a question, and summarizing the gist. As for the cross examination, the eleven devices adopted are using certain words to discredit the testimony of the witness, asking the information that witness is not supposed to know, attacking the testimony of the witness, using a hypothetical question, making a statement opposite to the fact for information-checking, pressing for a certain answer, cutting an irrelevant response, restating a question, using a follow-up question, repeating a question, and summarizing the gist. In the re-examination, the three linguistic devices adopted are guiding to a certain answer, repeating the witness's answer, making a request. Most of these devices are used for asking. The acts of asking found in the data are both in the interrogative form and the affirmative form. Yet, the interrogative form appears to be preferred.

A contrastive study reveals that the direct examination and the cross - examination are different in three aspects: That is, the cooperation of the participants, the linguistic devices adopted, and the types of question adopted. In direct examination, attorneys and witnesses are cooperative throughout the conversation. Therefore, attorneys adopt only those devices that help the witnesses answer the questions or to guide them to a certain answer. The Question -word question is the most preferred in this type of examinations. In the cross-examination on the other hand, witnesses and attorneys are less cooperative. Thus, the devices adopted are those that discredit the testimony of the witnesses. The Yes-No question is the most preferred in the cross - examination.

This study shows that the conversation in Thai courtrooms is schematized, constrained by procedural rules, and allocated to specified parties at specified times. That is, attorneys speak in questions, witnesses in answers; witnesses do not ask, attorneys do not answer. The linguistic form and strategy choice is determined by the three factors -- the participants, the end, and the legal provision.

Department.....Thai.....Student's signature.....
Field of study.....Thai.....Advisor's signature.....
Academic year.....2000.....Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของอาจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำอันทรงคุณค่า และได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ตลอดเวลาที่ทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์อย่างหาที่สุดมิได้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข อาจารย์ ดร.ธีรนุช โชคสุวนิช และอาจารย์ ดร.สุดา รั้งกฤษณ์ ที่ได้กรุณาชี้ข้อบกพร่องต่างๆ และได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่ชายที่ให้กำลังใจและห่วงใย ตลอดจนช่วยสนับสนุนการศึกษาในทุกๆเรื่อง อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านผู้พิพากษานฤเทพ อภิรักษ์เนติพงศ์ ผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ กรุงเทพมหานครในขณะนั้น ที่ท่านกรุณาให้คำแนะนำและอนุเคราะห์หนังสือประกอบการวิจัย รวมทั้งให้กำลังใจอย่างดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น คุณประไพพรรณ พิงฉิม คุณน้ำเพชร สายบุญเรือน คุณเนตรนภา วรวงษ์ คุณวิภาวรรณ วงศ์สุวรรณ คุณพรวิภา ไชยสมคุณ และคุณสิริมา เชียงเขาวัว ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขและคอยให้กำลังใจกันและกันเสมอมา

และสุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคนที่ หล้าคำ ที่ให้ความช่วยเหลือ และคอยห่วงใย ผู้วิจัยเป็นอย่างดีจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
๑	บทนำ..... ๑
	๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา ๑
	๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... ๑
	๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย..... ๑
	๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย..... ๒
	๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย ๓
	๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ๔
	๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... ๔
	๑.๘ คำสำคัญ..... ๑๒
	๑.๙ อักษรย่อและเครื่องหมายที่ใช้..... ๑๕
	๑.๑๐ องค์ประกอบของบุคคลในห้องพิจารณาคดี..... ๑๖
๒	กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก ๑๘
	๒.๑ วัตถุประสงค์ของการถามซัก ๑๘
	๒.๒ โครงสร้างของการถามซัก..... ๑๘
	๒.๓ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก ๒๑
	๒.๔ รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก..... ๓๒
๓	กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค้าน..... ๔๒

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	๓.๑ วัตถุประสงค์ของการถามค้ำน..... ๔๒
	๓.๒ ประเด็นของการถามค้ำน..... ๔๓
	๓.๓ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค้ำน..... ๕๑
	๓.๔ รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามค้ำน..... ๖๒
๔	กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามตึง..... ๗๒
	๔.๑ วัตถุประสงค์ของการถามตึง..... ๗๒
	๔.๒ ประเด็นของการถามตึง..... ๗๓
	๔.๓ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามตึง..... ๗๗
	๔.๔ รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามตึง ๘๑
๕	การเปรียบเทียบการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน(ถามซัก ถามตึง) กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม(ถามค้ำน) ๘๘
	๕.๑ ประเภทของการสนทนา..... ๘๘
	๕.๒ ความแตกต่างเรื่องความร่วมมือในการสนทนา.....๘๘
	๕.๓ ความแตกต่างเรื่องกลวิธีทางภาษา ๙๓
	๕.๓.๑ กลุ่มกลวิธีทางภาษาที่ใช้ทั้งในการถามพยานฝ่ายตน และพยานฝ่ายตรงข้าม๙๓
	๕.๓.๒ กลุ่มกลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตน หรือพยานฝ่ายตรงข้าม..... ๙๕
	๕.๓.๒.๑ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตน..... ๙๕
	๕.๓.๒.๒ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตรงข้าม..... ๙๖
	๕.๔ ความแตกต่างเรื่องรูปประโยคที่ใช้เพื่อถาม.....๙๘
๖	บทสรุป..... ๑๐๓
	๖.๑ สรุปผลการวิจัย..... ๑๐๓
	๖.๒ อภิปรายผลการวิจัย..... ๑๐๘
	๖.๓ ข้อเสนอแนะ..... ๑๐๙

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	๑๐๙
ประวัติผู้เขียน.....	๑๑๑

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
๑	แสดงรายการข้อมูลที่น่ามาศึกษา.....	๒
๒	แสดงประเภทและจำนวนคำถามที่ทนายความใช้ในคดีฆาตกรรม.....	๘
๓	แสดงความแตกต่างของกลวิธีทางภาษา ๓ กลวิธี	๓๑
๔	แสดงความแตกต่างของกลวิธีทางภาษา ๓ กลวิธี(ด้านการเปิดโอกาสให้ตอบ).....	๓๑
๕	แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก.....	๓๒
๖	แสดงการเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบเพื่อความในการถามซัก.....	๓๓
๗	แสดงการเลือกใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในการถามซัก	๓๕
๘	แสดงจำนวนรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก	๓๖
๙	แสดงจำนวนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก	๓๗
๑๐	แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามทั้งหมดในการถามซัก.....	๓๙
๑๑	สรุปรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบในการถามซัก.....	๔๐
๑๒	แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามค้าน.....	๖๓
๑๓	แสดงการเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบเพื่อความในการถามค้าน.....	๖๓
๑๔	แสดงการเลือกใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในการถามค้าน.....	๖๕
๑๕	แสดงจำนวนรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถามในการถามค้าน	๖๗
๑๖	แสดงจำนวนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามในการถามค้าน.....	๖๘
๑๗	แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามทั้งหมดในการถามค้าน.....	๗๐
๑๘	สรุปรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบในการถามค้าน	๗๐
๑๙	แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามตั้ง	๘๒
๒๐	แสดงการเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบเพื่อความในการถามตั้ง	๘๒
๒๑	แสดงการเลือกใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในการถามตั้ง	๘๓
๒๒	แสดงจำนวนรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถามในการถามตั้ง	๘๓
๒๓	แสดงจำนวนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามในการถามตั้ง.....	๘๔
๒๔	แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามทั้งหมดในการถามตั้ง.....	๘๕
๒๕	สรุปรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบในการถามตั้ง.....	๘๖
๒๖	แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามทั้งสองประเภท.....	๙๓
๒๗	แสดงวัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษา ๔ กลวิธี.....	๙๔
๒๘	แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามพยานฝ่ายตน	๙๕
๒๙	แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามพยานฝ่ายตรงข้าม.....	๙๖
๓๐	แสดงถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามในการถามทั้งสองประเภท	๙๘
๓๑	แสดงการใช้คำถามแบบให้ตอบเพื่อความในการถามทั้งสองประเภท.....	๙๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

บทที่	หน้า
๓๒	แสดงการใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในการถามทั้งสองประเภท..... ๑๐๐
๓๓	สรุปรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบในการถามทั้งสองประเภท..... ๑๐๑

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

ภาพประกอบ

หน้า

๑	แสดงภาพจำลองในศาล.....	๑๗
๒	แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก	๓๒
๓	แสดงการจำแนกรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบ	๓๙
๔	แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค้าน.....	๖๒
๕	แสดงถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามในการถามทั้งสองประเภท.....	๙๘
๖	แสดงความสัมพันธ์ของการถามที่เกิดขึ้นในศาล.....	๑๐๒

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

การสนทนาที่เกิดขึ้นระหว่างการพิจารณาคดีในศาล เป็นขั้นตอนทางกฎหมายที่สำคัญ ทั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลในการตัดสินคดี การสนทนาเกิดขึ้นอย่างมีลำดับขั้นตอน มีผู้ถาม - ผู้ตอบชัดเจน และมีการกำหนดหัวข้อสนทนาไว้ล่วงหน้าด้วย คู่สนทนาคือ ฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย ทั้งสองฝ่ายจะมีตัวแทนมาแตกต่างกันคือทนายความ ทนายความจะต้องซักถามพยานเพื่อแสดงให้เห็นว่าพยานฝ่ายตนเป็นผู้บริสุทธิ์ ได้มีผู้ศึกษาเรื่องลักษณะคำถามที่ใช้ในการพิจารณาคดีไว้คือ นิตยา เอี่ยมขำ (๒๕๔๐) อย่างไรก็ตาม นิตยาเลือกศึกษาเฉพาะลักษณะคำถามค้านเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของขั้นตอนการพิจารณาคดีเท่านั้น เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๗ บัญญัติว่า การถามที่ใช้ในศาล ประกอบด้วยคำถาม ๓ ช่วง คือ การถามซัก การถามค้าน และการถามติง การถามซัก คือ การที่ทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตนถาม เพื่อให้พยานบอกเล่าเรื่องราวที่รับรู้เห็น ในขณะที่การถามค้าน คือการที่ทนายความฝ่ายตรงข้ามถาม เพื่อลบล้างคำให้การที่พยานได้ตอบคำซักถามไป ส่วนการถามติงคือ การที่ทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตนถามคำถามอีกครั้ง เพื่อติงหรือ แก้ไขคำให้การที่พยานกล่าวตอบในคำถามค้านไป นอกจากนี้ แม้ว่าการถามจะเป็นหัวใจสำคัญของ การพิจารณาคดี แต่ผู้วิจัยเห็นว่าทนายความก็ใช้กลวิธีทางภาษาอื่น ๆ นอกเหนือจากการถามให้ตอบด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก ถามค้าน ถามติง ในการพิจารณา คดีนั้น มีอะไรบ้าง กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในแต่ละช่วงการถามเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และใช้รูปแบบ ประโยคเพื่อถามแบบใดบ้าง

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑ ศึกษากลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้าน ถามติง ในการพิจารณาคดี
- ๒ ศึกษาเปรียบเทียบการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน (ถามซัก - ถามติง) กับ การถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม (ถามค้าน)

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

- ๑ กลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้าน ถามติง ในการพิจารณาคดีมีลักษณะเฉพาะ
- ๒ การถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน (ถามซัก - ถามติง) แตกต่างกับการถาม ของทนายความฝ่ายตรงข้าม (ถามค้าน)

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นการถาม - ตอบ ที่เกิดขึ้นระหว่างการพิจารณาคดี ณ ศาลอาญากรุงเทพใต้ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลการพิจารณาคดีเฉพาะคดีอาญา* ผู้วิจัยได้เข้าร่วมฟังการพิจารณาคดีและจดบันทึกอย่างละเอียด เนื่องจากทางศาลไม่อนุญาตให้บันทึกเทป เพราะคดียังไม่สิ้นสุด อาจส่งผลกระทบต่อรูปคดีนั้น ๆ ได้ และผู้วิจัยได้เปลี่ยนชื่อ-นามสกุลของพยานและบุคคลที่อ้างถึง รวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ให้เป็นนามสมมติทั้งหมด

ข้อมูลที่ใช้เป็นการสนทนาในช่วงการถามซัก จำนวน ๒๕ ครั้ง การสนทนาในช่วงการถามค้าน จำนวน ๑๕ ครั้ง และการสนทนาในช่วงการถามติง จำนวน ๑๕ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๕๕ ครั้ง โดยเลือกศึกษาเฉพาะการสนทนาระหว่างทนายความกับพยานเท่านั้น ไม่รวมการสนทนาของผู้พิพากษา กับพยาน** ข้อมูลที่ศึกษาประกอบด้วยคดีต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงรายการข้อมูลที่นำมาศึกษา

คดี	จำนวน/ครั้ง
คดียาเสพติด	๖
คดีข่มขืน	๖
คดีลักทรัพย์	๔
คดีเช็ค	๒
คดีปลอมแปลงเอกสาร	๒
คดีสถานคำประเวณี	๒
คดีวางระเบิด	๑
คดีเปิดบ่อน	๑
คดีปล้น	๑

* คดีอาญาเป็นคดีที่ใช้ “หลักการตรวจสอบ” ซึ่งถือว่าการสืบพยานเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานและศาล ที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหาว่า การถามคำถามจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะทนายความต้องทำหน้าที่นำเสนอพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อต่อสู้ให้ชนะคดี ประกอบกับคดีอาญาเป็นคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดและโทษ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยตรง

** เนื่องจากผู้พิพากษามีบทบาทในการวางตัวเป็นกลาง คอยควบคุมให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างถูกต้องตามกระบวนการของกฎหมาย ทำให้ศาลไม่สามารถซักถามพยานได้ นอกจากจะเป็นการถามเพื่อความชัดเจน แน่نون หรือเป็นการซักพยานเพื่อความเป็นธรรมในการดำเนินคดีเท่านั้น

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๕.๑ สํารวจ รวบรวมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งหนังสือ วารสาร และวิทยานิพนธ์ ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑.๕.๑.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องวัจนกรรมการถาม

๑.๕.๑.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องคำถามในศาล

๑.๕.๒ เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและจดบันทึกคำให้การ ณ ศาลอาญากรุงเทพใต้ กรุงเทพมหานคร โดยละเอียดและสนทนากับผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้น ๆ

๑.๕.๓ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยพิมพ์ข้อมูลและพิจารณาบริบทของการสนทนานั้น ว่าประกอบด้วยบุคคลฝ่ายใดบ้าง เป็นการสืบพยานคดีอะไร สืบพยานฝ่ายไหน ใช้ระยะเวลาเท่าไร เพื่อประกอบการวิเคราะห์

๑.๕.๔ การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาและรูปประโยคที่ใช้

๑.๕.๔.๑ วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก ถามคํานและถามตง

๑.๕.๔.๒ วิเคราะห์รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก ถามคํานและถามตง มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นที่ ๑ นำข้อมูลมาแบ่งเป็นถ้อยคำ โดยใช้เกณฑ์ว่าถ้อยคำคือการพูดของคน ๆ หนึ่ง ในสถานการณ์หนึ่ง หน้าและหลังถ้อยคำจะมีความเงียบ

“An Utterance is any stretch of talk, by one person, before and after which there is silence on the part of that person”

(Hurford & Heasley, 1983:15)

ขั้นที่ ๒ ตัดสินว่าถ้อยคำนั้นใช้เพื่อเจตนาใด โดยใช้เงื่อนไขวัจนกรรมที่จอห์น อาร์ เซอล (John.R.Searle, 1969) เสนอเป็นเกณฑ์และพิจารณาบริบทเป็นสำคัญ

ขั้นที่ ๓ เลือกเฉพาะถ้อยคำที่ใช้เพื่อเจตนาถามให้ตอบมาศึกษาว่ามีรูปประโยคอย่างไร

๑.๕.๔.๓ เปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาและรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามของทนายความฝ่ายที่อํายพยานฝ่ายตน(ถามซัก-ถามตง) กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม (ถามคําน)

๑.๕.๕ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๖.๑ ทราบกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก ถามค้ำน ถามตง ในการพิจารณาคดี
- ๑.๖.๒ เป็นแนวทางในการศึกษาถ้อยคำที่ใช้ถาม และกลวิธีทางภาษาในปริบทอื่นๆ

๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดที่จะศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก ถามค้ำน ถามตง ในการพิจารณาคดี ในเรื่องดังกล่าวได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้วในบางส่วน ประกอบกับการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดเรื่องวัจนกรรม (Speech Act) ดังนั้นผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น ๒ หัวข้อ ดังนี้

- ๑.๗.๑ งานที่เกี่ยวข้องกับวัจนกรรมการถาม
- ๑.๗.๒ งานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคำถามในศาล

๑.๗.๑ งานที่เกี่ยวข้องกับวัจนกรรมการถาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัจนกรรมมีหลายเรื่อง ในที่นี้ผู้วิจัยขอทบทวนเฉพาะงานที่ศึกษาวัจนกรรมการถามที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้โดยตรง

ปราณี กุลละวณิชย์ (๒๕๒๓) ศึกษาเรื่อง ผู้พูดกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ปราณีได้นำลักษณะทางอรรถศาสตร์เรื่องข้อสมมติในการรู้ข้อเท็จจริงของผู้พูด (Presupposition of asserted facts) และความต้องการของผู้พูดที่จะแสดงความมั่นใจในข้อเท็จจริง ความเชื่อดั้งเดิม (Presuppose belief) มาพิจารณาร่วมกับเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และจำแนกคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ ๔ ชนิด คือ หรือ หรือเปล่า ใช่ไหม ไหม ออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มคำถามที่แสดงข้อสมมติว่าผู้พูดมีความรู้ในข้อเท็จจริงได้แก่คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “หรือ หรือเปล่า ใช่ไหม”

หรือ แสดงข้อสมมติว่า ผู้พูดมีข้อเท็จจริงในเรื่องที่พูด และพูดเพื่อต้องการย้ำข้อเท็จจริงว่าที่รู้มานั้นถูกต้องหรือไม่ และยังใช้แสดงความประหลาดใจ กรณีที่ผู้พูดมีความเชื่อดั้งเดิมไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ได้รับที่หลัง

หรือเปล่า แสดงข้อสมมติว่า ผู้พูดมีข้อเท็จจริงในเรื่องที่พูดก่อนแล้ว แต่ผู้พูดพยายามแสดงตนเป็นกลางว่าตนยังไม่ได้เชื่อข้อเท็จจริงที่ได้รับมา ปราณี กล่าวว่า คำถามชนิดนี้มักใช้ในการไต่สวนผู้ต้องสงสัย เพราะเป็นคำถามที่ยังไม่แสดงการกล่าวหา

ใช่ไหม แสดงข้อสมมติว่า ผู้พูดมีข้อเท็จจริงอยู่และต้องการแสดงให้ผู้ฟังรู้ว่าตนแน่ใจในข้อเท็จจริงนั้นๆ ปราณี กล่าวว่า จะได้ยินประโยคคำถามชนิดนี้ในการซักถามจำเลย เพราะเป็นคำถามที่แสดง

ความแน่ใจของผู้พูดในข้อเท็จจริงที่ตนมีอยู่ ผู้พูดเชื่อมั่นในข้อเท็จจริงมากขึ้นเพราะข้อเท็จจริงที่ตนได้รับมานั้นตรงกับความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่

๒. กลุ่มคำถามที่แสดงข้อสมมติว่า ผู้พูดไม่มีความรู้ในข้อเท็จจริง ได้แก่ คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ไหม”

ไหม แสดงข้อสมมติว่าผู้พูดไม่มีข้อเท็จจริงอยู่เลย ผู้พูดจึงแสดงความสงสัยไม่แน่ใจ นอกจากนี้ยังเป็นคำถามแสดงความถ่อมตนหรืออ่อนน้อมของผู้พูดในแง่ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง จึงทำให้เป็นคำถามที่สุภาพและไม่คาดคั้น

งานวิจัยด้านวัจนกรรมการถามอีกเรื่องหนึ่งคือ วิทยานิพนธ์ของจิตราภรณ์ เกียรติไพบูลย์ (๒๕๒๕) ที่ศึกษาวิเคราะห์คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธในภาษาไทย ตามกรอบทฤษฎีวัจนกรรมของจอห์น อาร์ เซอล (John R.Searle, 1969) จิตราภรณ์สรุปว่าคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทยมีเกณฑ์กำหนดที่แตกต่างจากหน่วยสื่อสารอื่นๆ ตามเงื่อนไขกำหนดวัจนกรรม ๔ ข้อ (Felicity Condition) ดังที่เซอลเสนอไว้คือ

เกณฑ์กำหนดข้อที่ ๑	การที่ผู้พูดถามผู้ฟังนั้นต้องมีจุดมุ่งหมายในอันที่จะได้รับคำตอบ
เกณฑ์กำหนดข้อที่ ๒	ผู้พูดถามผู้ฟังเพราะไม่แน่ใจว่าถ้าตนไม่ถาม ผู้ฟังจะให้ข้อมูลนั้นๆ แก่ตนหรือไม่
เกณฑ์กำหนดข้อที่ ๓	การที่ผู้พูดถามผู้ฟังแสดงว่าผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังต้องสามารถให้คำตอบได้
เกณฑ์กำหนดข้อที่ ๔	ผู้พูดและผู้ฟังต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ถามตรงกันบ้าง จึงสามารถสื่อความหมายได้ตามที่ต้องการ

จิตราภรณ์ได้เสนอเกณฑ์กำหนดหลักข้อที่ ๕ เพื่อจำแนกคำถามแบบให้ตอบเนื้อความออกจากคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ คือ

เกณฑ์กำหนดข้อที่ ๕	ผู้พูดมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำตอบอยู่แล้ว อาจจะมีมากจนสามารถคาดคะเนคำตอบได้หรือมีน้อยมากจนไม่สามารถคาดคะเนคำตอบได้

นอกจากเกณฑ์กำหนดหลักทั้ง ๕ ข้อแล้ว จิตราภรณ์ยังได้เสนอเกณฑ์กำหนดจำแนกเพื่อแบ่งคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธออกเป็นชนิดต่างๆ

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อ ๑	ผู้พูดอาจมีความปรารถนาหรือความมุ่งหวังที่จะได้รับคำตอบที่ตนต้องการจากผู้ฟัง และอาจแสดงออกถึงความปรารถนานั้น
เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อ ๒	ผู้พูดอาจสามารถแสดงการคาดคะเนลักษณะคำตอบได้ ซึ่งแสดงว่าผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอ
เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อ ๓	ผู้พูดอาจมีความแน่ใจและมีการแสดงออกถึงความแน่ใจในคำตอบ

- ที่คาดคะเนไว้ของตน
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อ ๔ ผู้พูดอาจมีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับเรื่องที่ถามนั้นอยู่ก่อนแล้ว
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อ ๕ ผู้พูดอาจถามคำถามเพื่อต้องการคำตอบซึ่งเกี่ยวกับเวลา

จากเกณฑ์กำหนดจำแนกทั้ง ๕ ข้อนี้ทำให้แบ่งคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทย ออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. คำถามตอบรับ - ปฏิเสธชนิดคำถามแท้ที่มีรูปประโยคลงท้ายด้วย **ไหม** หรือ **เปล่า** หรือ **ยัง** ใช้เมื่อผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เนื่องจากผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบน้อย จนไม่สามารถคาดคะเนคำตอบได้

๒. คำถามตอบรับ - ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบที่มีรูปประโยคลงท้ายด้วย **หรือ** **ใช่ไหม** **ไม่ใช่หรือ** ผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบมากพอ จนสามารถคาดคะเนคำตอบได้ เป็นการถามเพื่อให้ผู้ฟังยืนยันคำตอบที่ตนคาดคะเนไว้เท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของศิริณี สันตะบุตร (Sirinee Santaputra ,1984) ที่ศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ของคำถามในภาษาไทย โดยใช้ทฤษฎีวิจักษณ์กรรมเช่นกัน เงื่อนไขที่จะกำหนดว่าผู้พูดจะเลือกใช้ประโยคคำถามแบบใด จะพิจารณาจากข้อสมมติเบื้องต้นทางวจนปฏิบัติศาสตร์ และการแสดงเจตนาถาม

ข้อสมมติที่ ๑ ผู้พูดมีโครงสร้างเนื้อความว่าเนื้อความใดเนื้อความหนึ่งถูกต้อง จึงกล่าวถามเพื่อให้ผู้ฟังระบุถึงเนื้อความที่ถูกต้อง เงื่อนไขนี้สามารถจำแนกชนิดของคำถามเป็น ๒ ชนิด คือ

๑. คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ (Yes - No Question)
๒. คำถามแบบให้เลือกตอบ (Disjunction Question)

ข้อสมมติที่ ๒ ผู้พูดถามผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังตอบเนื้อความนั้น ได้แก่ คำถามแบบให้ตอบเนื้อความ (Question - Word Question)

- ในที่นี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธแต่ละประเภทดังนี้
- หรือ** ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามอยู่บ้างแต่ผู้พูดก็ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ตนคาดคะเนไว้จะถูกต้องหรือไม่ จึงถามเพื่อให้ผู้ฟังยืนยันความถูกต้อง
- หรือเปล่า** ผู้พูดวางตนเป็นกลางต่อคำตอบที่จะได้รับ เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกอิสระที่จะตอบ ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถาม แต่ผู้พูดไม่คาดคะเนคำตอบนั้นว่าจะเป็นคำตอบที่ตนมีหรือคำตอบอื่น

- ใหม่** ผู้พูดไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบเลย จึงต้องการจะได้รับคำตอบนั้น เป็นคำถามที่แสดง ความสุภาพ เนื่องจากแสดงให้เห็นให้ผู้ฟังรู้ว่าตนมีความรู้น้อยกว่าผู้ฟัง
- ไม่ใช่หรือ** ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามอยู่บ้าง จึงถามเพื่อต้องการให้ผู้ฟังยืนยันความเชื่อนั้นอีกครั้ง เพราะข้อมูลที่ตนรับทราบมาใหม่นั้น ไม่ตรงกับที่ตนมีอยู่ อย่างไรก็ตามผู้พูดยังมั่นใจว่า ความคิดของตนนั้นถูกต้อง
- ใช่ใหม่** ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามแล้วและแสดงออกอย่างชัดเจนว่าตนเหนือกว่าผู้ฟัง เป็นคำ ถามที่สุภาพมากกว่า ใช่หรือเปล่า
- ใช่หรือเปล่า** ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามแล้วและแสดงออกอย่างชัดเจนว่าตนเหนือกว่าผู้ฟัง

สรุปได้ว่างานวิจัยทั้งสามเรื่องจำแนกคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธในภาษาไทยตามแนวคิดเรื่อง วจนกรรม และจำแนกคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกคือคำถามที่ผู้พูดไม่มีข้อมูล ในเรื่องที่ถามพอ จึงไม่สามารถคาดคะเนคำตอบได้ ได้แก่ คำถาม “ใหม่ หรือเปล่า หรือยัง” ปรากฏเห็น ว่า คำถาม “หรือเปล่า” ไม่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เนื่องจากผู้พูดมีข้อเท็จจริงในเรื่องที่พูดอยู่ก่อนแล้ว เพียงแต่ผู้ พูดแสดงตนเป็นกลาง ไม่เชื่อข้อเท็จจริงที่ได้รับทราบมา ส่วนกลุ่มที่สองคือคำถามที่ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ ถาม และสามารถคาดคะเนคำตอบได้ ได้แก่ คำถาม “หรือ ใช่ใหม่ ใช่หรือเปล่า ไม่ใช่หรือ”

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งประเภทคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. คำถามตอบรับ-ปฏิเสธแบบไม่คาดคะเนคำตอบ ได้แก่ คำถาม “ใหม่ หรือเปล่า หรือยัง”
๒. คำถามตอบรับ-ปฏิเสธแบบคาดคะเนคำตอบ ได้แก่ คำถาม “หรือ ใช่ใหม่ ใช่หรือ เปล่า ไม่ใช่หรือ”

การแบ่งประเภทตามการคาดคะเนคำตอบของผู้พูดนี้ จะช่วยให้ผู้วิจัยทราบว่าในการถามแต่ละ ช่วงนั้น ทนายความมีเหตุผลที่เลือกใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธอย่างไรบ้าง

๑.๗.๒ งานที่เกี่ยวข้องกับคำถามในศาล

งานที่เกี่ยวข้องกับคำถามในศาลนั้นมีอยู่หลายเรื่อง ทั้งงานวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศ งานเรื่องแรก เจ ที ดิลลอน (J.T.Dillon ,1990:20) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “The Practice of Questioning” กล่าวว่า การสนทนาที่เกิดขึ้นในศาลถูกจัดวางอย่างเป็นระบบตามกฎเกณฑ์ของกระบวนการ พิจารณา มีผู้ถามและผู้ตอบที่ชัดเจน ดิลลอนได้ศึกษาการเลือกใช้คำถามในช่วงการพิจารณาคดี (Trial proceedings) และคำถามในช่วงก่อนและหลังการพิจารณาคดี (Non-Trial proceedings) ในที่นี้ผู้วิจัยจะ ขอลกล่าวถึงเฉพาะคำถามในช่วงการพิจารณาคดี ดิลลอนพบว่าทนายความใช้คำถามอย่างหลากหลาย ขึ้น

อยู่กับว่าทนายความฝ่ายใดเป็นผู้ถามและเป็นการถามช่วงใด ดิลลอนอ้างผลการศึกษาของวูดบิวรี (Woodbury,1984) ที่ศึกษาคำถามในคดีฆาตกรรม วูดบิวรีแบ่งข้อมูลเป็น ๒ ส่วนคือ การถามพยานฝ่ายตน (Direct Examination) และการถามพยานฝ่ายตรงข้าม (Cross Examination) ดังตาราง

ตารางที่ ๒ แสดงประเภทและจำนวนคำถามที่ทนายความใช้ในคดีฆาตกรรม

ประเภทของคำถาม	%	การถามพยานฝ่ายตน		การถามพยานฝ่ายตรงข้าม	
		ทนายโจทก์	ทนายจำเลย	ทนายโจทก์	ทนายจำเลย
คำถามแบบให้ตอบเนื้อความ	๓๓	๕๔	๓๙	๓๑	๑๗
คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ	๖๗	๔๕	๕๙	๖๙	๘๒

ดิลลอนพบว่าทั้งทนายโจทก์และทนายจำเลยเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความ ซึ่งเป็นคำถามแบบควบคุมน้อย(Less-controlling) กับพยานฝ่ายตนมากกว่าพยานฝ่ายตรงข้าม ส่วนคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธซึ่งเป็นคำถามแบบควบคุมมาก(More-controlling) ทนายความจะใช้ถามพยานฝ่ายตรงข้ามมากกว่าถามพยานฝ่ายตน นอกจากนี้ทนายจำเลยเลือกใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธนี้มากกว่าทนายโจทก์ในทุกช่วงของการถาม วูดบิวรีสรุปผลการศึกษาไว้ว่าการเลือกใช้คำถามของทนายความขึ้นอยู่กับ ๑) คุณสมบัติทางวินัยปฏิบัติศาสตร์ ๒) ช่วงของการถาม ๓) วัตถุประสงค์ของการสนทนา และ ๔) ผู้ร่วมสนทนา

“ How Questions are used by speakers in court depends partly on their pragmatic properties , partly on the roles of discourse governing different episodes of the trial,partly on the purpose of the activity that is going on, and partly on whether the participants are in an adversary or non-adversary relationship”

(Woodbury,1984)

การใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความนั้นเหมาะสมกับการถามพยานฝ่ายตน เพราะสามารถเปิดโอกาสให้พยานเล่าเรื่องราว ด้วยถ้อยคำที่เลือกสรรเอง ส่วนคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ เหมาะที่จะใช้ถามค้านเพราะทนายความสามารถบีบบังคับให้พยานตอบตามแนวทางที่ทนายความเลือกสรรคำพูดมาแล้ว พยานถูกบังคับให้ตอบเพียง ใช่ หรือ ไม่ใช่ เท่านั้น

ดิลลอนสรุปว่าคำถามที่ใช้ในการศาลนั้นมีความหลากหลาย ทนายความอาจใช้คำถามเดียวกันในลักษณะที่ต่างกันตามแต่ละช่วงของการถาม และขึ้นอยู่กับคู่สนทนาว่าทนายความผู้นั้นแสดงบทบาทเป็นทนายโจทก์หรือทนายจำเลย เป็นการถามพยานฝ่ายตนหรือพยานฝ่ายตรงข้าม นอกจากนี้ยังต่างกันในตัว

บทกฎหมายอีกด้วย เนื่องจากกฎหมายอนุญาตให้ใช้คำถามนำในการถามค้านได้ แต่ไม่อนุญาตในการถามซักและถามติง

นอกจากนี้ดิลลอนยังได้พูดถึงวัตถุประสงค์ของการถามพยานฝ่ายตรงข้ามไว้อย่างละเอียด และอ้างผลการศึกษาของเบรนแนนและเบรนแนน (Brennan and Brennan,1985) ที่ศึกษาข้อมูลการถามค้านในคดีฆาตกรรม พยานเป็นเด็กหญิงอายุระหว่าง ๖-๑๕ ปี ผลการศึกษาพบว่าทนายความใช้กลวิธีทางภาษาแบบต่างๆ เพื่อให้การถามค้านนั้นประสบความสำเร็จและพยานตอบคำถามได้ลำบาก ยกตัวอย่างเช่น

ก) การใช้ศัพท์ยาก ศัพท์เฉพาะ (Specific and difficult vocabulary) เพื่อให้พยานไม่เข้าใจ
 ข) การถามถึงรายละเอียดของหลายๆเหตุการณ์ (Details of multiple events) เพื่อให้พยานง
 ค) การถามหลายเรื่องต่อเนื่องกัน (Juxtaposition) ทนายความจะเปลี่ยนเรื่องเพื่อให้พยานสับสน ลำดับเหตุการณ์ไม่ทัน

จ) การอ้างคำให้การของพยาน (Quoting of witness's words) เพื่อตรวจสอบว่าพยานจะให้คำตอบตรงกับที่ไว้หรือไม่

ฉ) การอ้างบันทึกคำให้การ(Referral to police statement) เพื่อตรวจสอบพยานเช่นกัน พยานอาจจำสับสนเพราะให้การไว้หลายครั้ง และเวลาผ่านมานานแล้ว

ช) การซ้ำคำตอบ (Repetition of Answer) ทนายความจะซ้ำคำตอบเฉพาะคำตอบที่เป็นผลเสียกับพยาน โดยเฉพาะเมื่อพยานตอบว่า ไม่รู้ ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ ทนายความจะชี้ข้อบกพร่องนี้ให้ศาลเห็นอย่างชัดเจน

ซ) การตั้งคำถามหลากหลาย (Multifaceted Question) ไม่เพียงคำถามจะยาวและซับซ้อนเท่านั้น ทนายความยังใช้วิธีพูดอารมณ์บทไปเรื่อยๆ ให้พยานจับใจความไม่ได้ และตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ

ดิลลอนสรุปเรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจว่าการถามค้านนั้นไม่ได้ต้องการความจริงในเรื่องที่เกิดขึ้น แต่อาศัยกลวิธีต่างๆนี้เพื่อหลอกล่อพยาน เพื่อให้ได้คำตอบที่ทนายความต้องการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการถาม

“Not to the truth of the matter but to the strategy of question. This question is effective to purpose”

ฟูลเลอร์ (Fuller,1993:32) ศึกษาเรื่อง “Hearing between the lines: style switching in a courtroom setting” ฟูลเลอร์อ้างงานของฟิลลิป (Phillip,1987) ที่อธิบายคำถามในศาลว่าเป็นวัจนกรรมคำถามที่มีรูปแบบทางวากยสัมพันธ์ที่หลากหลาย การใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความ เป็นคำถามที่ให้อิสระกับผู้ฟังที่จะตอบคำถามนั้นๆ ขณะที่คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ หรือที่มีคำลงท้ายแบบ Question tag นั้น เป็นคำถามที่กำหนดลักษณะของคำถามให้แคบลง จำกัดคำตอบเพียง ใช่ หรือ ไม่ใช่

เท่านั้น และอ้างอิงงานของโอเซย์และเมเยอร์-สกอตตอน (Owsey and Myers-Scotton,1984) ที่กล่าวถึงคำถามในศาลว่าคำถามที่ใช้ทำนองเสียงต่ำ เป็นการแสดงความมีอำนาจของผู้พูด และการกล่าวซ้ำสามารถใช้เพื่อแสดงอำนาจเพราะเป็นการเน้นย้ำ ย้ำคำที่ผู้พูดพูดถึงไปแล้ว และยังสามารถแสดงการขู่ เพราะการกล่าวซ้ำแสดงให้เห็นว่าทุกคำพูดที่กล่าวมา ผู้พูดคอยสังเกตอยู่ตลอด

นอกจากนี้ฟูลเลอร์ยังอ้างถึงนอฟซิงเกอร์ (Nofsinger,1983) ว่าการกล่าวซ้ำเป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการพิจารณาคดีมากกว่าในการสนทนาทั่วไป การกล่าวซ้ำในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือคำถามใดคำถามหนึ่ง ก็เพื่อยืนยันความกระจ่าง ซึ่งเป็นวิธีการที่ทนายความใช้บ่อย ทั้งเป็นการตรวจสอบข้อมูลนั้น ๆ และเป็นการเพิ่มความชัดเจนของข้อมูลด้วย

ฟูลเลอร์เสนอว่า ทั้งการกล่าวซ้ำและการใช้ Question – Tags แบบลงเสียงต่ำ เป็นลีลาอย่างหนึ่งซึ่งใช้เพื่อตรวจสอบแบบก้าวร้าว และการเปลี่ยนน้ำเสียง การรวบเสียง การทำให้เป็นสระเสียงยาว สามารถเน้นความหมายบางอย่าง เช่น เพื่อแสดงความสงสัยต่อคำให้การของพยาน เป็นต้น

งานเรื่องต่อมาคือ“Conversation Analysis” ของฮัทช์บี (Hutchby,1988) ฮัทช์บีกล่าวว่าการสนทนาที่เกิดขึ้นในศาลนั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนาขององค์การหรือสถาบัน (Formal Institution) มีการจัดระบบของการสนทนาไว้ล่วงหน้า ผู้พูดต้องเสียงที่จะแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมาและไม่ถามอย่างมีอคติ เพราะผู้พูดมีหน้าที่เพียงเพื่อล้างข้อมูล และความคิดเห็นจากผู้ฟัง เพื่อให้คณะลูกขุนตัดสิน โดยปราศจากอิทธิพลของผู้พูด ฮัทช์บีได้อ้างงานของเอคินสันและดริว (Atkinson and Drew,1979) ที่กล่าวว่าผู้ร่วมสนทนาที่อยู่ในศาลจะถูกบังคับให้พูดในผลัดที่กำหนด และถูกบังคับให้ตอบภายในกรอบคำถาม – คำตอบ ที่จัดเตรียมไว้แล้ว การสนทนาที่เกิดขึ้นเป็นการถาม – ตอบ ที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่

ในบทความเรื่อง “Interactive Mechanisms in Swedish and Bulgarian Courtroom Interrogations” (Martinovski,1998) มาร์ตินอฟสกีได้วิเคราะห์บทบาทของผู้ร่วมสนทนาในศาลและกล่าวถึงรูปแบบของการกล่าวซ้ำ (Repeats) ในศาล ๒ ลักษณะ คือ

๑. การกล่าวซ้ำเพื่อถาม (Interrogation Repeats) การกล่าวซ้ำแต่ละรูปแบบแสดงหน้าที่แตกต่างกันไป ได้แก่ เพื่อแสดงการประชดประชัน เพื่อแสดงความสงสัย เคลือบแคลง เพื่อแสดงความประหลาดใจ เพื่อแสดงการคัดค้าน ต่อต้าน ผู้พูดอาจใช้ทำนองเสียงสูงขึ้น เสียงต่ำ หรือใช้ท่าทาง เลิกคิ้ว จ้องหน้า เป็นต้น

ต.ย. “D : I suppose

J : **you suppose!** And what else do you suppose”

ตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวซ้ำเพื่อประชดหรือแสดงความสงสัยคำตอบของพยาน

๒. การกล่าวซ้ำตามคำบอก (Dictation Repeats) เพื่อช่วยให้การบันทึกข้อความถูกต้อง อาจจะซ้ำข้อมูลทั้งหมด อาจจะเปลี่ยนสำนวนให้เป็นทางการมากขึ้น เป็นต้น

ต.ย. “W : in the madhouse

J : **in institutions for mentally disabled people”**

มาร์ตินอฟซกีสรุปว่าการกล่าวซ้ำมีหน้าที่หลักเพื่อตรวจสอบข้อมูลเป็นครั้งที่สองและเพื่อแสดงความสงสัยในข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

เรื่องคำถามในศาล มีผู้ศึกษาไว้หลายแง่มุมในภาษาอังกฤษ ในขณะที่งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องคำถามในศาลในภาษาไทยนั้น มีเพียงเรื่องเดียวคือ ลักษณะคำถามในศาลไทย : การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ นิตยา เอี่ยมขำ (๒๕๔๐) ใช้ข้อมูลจากการพิจารณาคดีของนายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ และคณะ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๗ เวลา ๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ศาลอาญากรุงเทพใต้ กรุงเทพฯ วาระการซักค้าน ทนายจำเลยเป็นผู้ซักถาม ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะคำถามและวิเคราะห์คำถาม - คำตอบ โดยใช้ความรู้ทางวจนกรรมศาสตร์ นอกจากนี้ยังต้องการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของการใช้คำถามในศาลกับการใช้คำถามทั่วไปในชีวิตประจำวันด้วย

นิตยาพบว่าทนายความใช้คำถามทั้งสิ้น ๖ ประเภท ได้แก่ คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ คำถามแบบใช้คำแสดงการถาม คำถามแบบใช้คำลงท้าย คำถามแบบให้เลือกตอบ คำถามในรูปบอกเล่าและคำถามแบบใช้ทำนองเสียงหรือการลงเสียงหนัก คำถามที่ทนายจำเลยนิยมใช้ถามพยานโจทก์มากที่สุด คือ คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ พบถึง ๑๔๖ ครั้ง โดยเฉพาะคำถาม “ใช่ไหม” นิตยาอธิบายว่าผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของฟิลลิป (Phillip ,1987) ที่ว่ารูปแบบคำถามที่นิยมใช้ในศาลคือ คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ ที่มีลักษณะเป็นคำถามแบบต่อสร้อย (Tag Questions) นิตยาได้อ้างงานวิจัยของปราณี (๒๕๒๓) ที่กล่าวว่า คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธที่ลงท้ายด้วย “ใช่ไหม” แสดงความรู้ที่เป็นภูมิหลังว่าผู้พูดมีข้อเท็จจริง แต่ถามเพื่อต้องการย้ำให้แน่ใจว่าข้อเท็จจริงนี้ถูกต้องแล้ว พูดเพื่อให้ผู้ฟังคล้อยตามและมีลักษณะในการที่จะขอร้องหรือขอความร่วมมือ และนิตยายังอ้างถึงงานของกู๊ดดี (Goody,1978) ว่าคำถามที่พบในศาลเป็นคำถามเชิงคำสั่งหรือบังคับ (Control Question) เพราะผู้ถามมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง

ส่วนการวิเคราะห์ลักษณะคำถามในแง่วจนกรรมศาสตร์นั้น พบว่าการถาม-ตอบในศาลนั้นเป็นไปตามองค์ประกอบของถ้อยคำตามแนวคิดของเชอล คือประกอบด้วย การกล่าวถ้อย การบ่งเนื้อความและการแสดงเจตนา ซึ่งทนายความมีหน้าที่หลักในการถาม ส่วนพยานก็มีหน้าที่ตอบคำถาม การถาม-ตอบจึงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และพบว่าคำถามที่ใช้ถามค้ำส่วนใหญเป็นคำถามทดสอบ

ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสลับกันพูดและถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นคู่ นั้น นิตยาพบว่า การสนทนาในศาลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ไม่มีการแย่งกันพูด ส่วนคำถาม-คำตอบที่พบมีลักษณะเป็นคู่ อยู่ใกล้ชิดกัน

นอกจากนี้นิตยาพบว่า การถาม –ตอบในศาลนั้นไม่ปฏิบัติตามกฎความร่วมมือในการสนทนาของไกรซ์ โดยเฉพาะกฎคุณภาพ เนื่องจากพยายามหลีกเลี่ยงความจริง ไม่ตอบคำถาม หรือตอบเพียงบางส่วน แต่อย่างไรก็ตามการสนทนายังสามารถดำเนินต่อไปได้ นิตยายังกล่าวอีกว่ากฎความร่วมมือในการสนทนานี้ไม่เหมาะที่จะใช้อธิบายภาษาในศาล

นิตยาสรุปตอนท้ายว่า คำถาม-คำตอบในการถามค้านนี้ มีหลายรูปแบบ ทนายจำเลยใช้ถามเพื่อหลอกล่อให้พยานโจทก์จมนุ่ม เป็นการถาม-ตอบเพื่อแข่งขันในเชิงแพ้ว-ชนะ ซึ่งต่างจากการสนทนาในชีวิตประจำวัน

นิตยาเสนอประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการถามในศาลไทยไว้หลายประเด็น อย่างไรก็ตาม นิตยา ยังไม่ได้กล่าวถึงลักษณะคำถามทั้งหมดที่เกิดขึ้นในศาล นั่นคือ คำถามในช่วงการถามซักและการถามตั้ง รวมถึงกลวิธีทางภาษาที่ทนายความใช้ในการถาม ผู้วิจัยเห็นว่าหากพิจารณาการถามครบทั้ง ๓ ช่วงตามลำดับ (การถามซัก การถามค้าน การถามตั้ง) จะทำให้เห็นภาพรวมของการสนทนาในศาล กลวิธีทางภาษาและรูปประโยคที่ใช้ถามในศาลได้อย่างครบถ้วนยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาต่อไปในงานวิจัยนี้

๑.๘ คำสำคัญ

ก) กลวิธีทางภาษา (Linguistic Device)

ในงานวิจัยนี้ กลวิธีทางภาษาหมายถึง วิธีการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ข) การถามให้ตอบ/วัจนกรรมการถาม (asking for information)

จอห์น อาร์ เซอล (John.R.Searle ,1969) อธิบายเรื่องนี้ว่า การกล่าวถ้อยคำแต่ละครั้งนั้น ผู้พูดได้กระทำการบางอย่างด้วย บางครั้งรูปภาษาที่ใช้ไม่สัมพันธ์กับเจตนา เช่น รูปประโยคคำถาม อาจแสดงเจตนาสั่ง รูปประโยคบอกเล่าอาจใช้เพื่อเจตนาถาม เป็นต้น ดังนั้นการจะตัดสินว่าถ้อยคำใดใช้เพื่อเจตนาใดนั้น ต้องอาศัยเงื่อนไขต่าง ๆ และพิจารณาบริบทที่แวดล้อมด้วย

เซอลเสนอเงื่อนไขของวัจนกรรมต่าง ๆ ไว้ ๔ ข้อได้แก่ กฎบอกเนื้อความ เงื่อนไขเบื้องต้น กฎบอกความจริงใจ และกฎบอกสาระสำคัญ ผู้วิจัยได้นำเงื่อนไขทั้งสี่ข้อมาตัดสินถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก การถามค้านและการถามตั้ง ถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามนั้นมีเงื่อนไขวัจนกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑. กฎบอกเนื้อความ	เนื้อความที่แสดงว่าผู้พูดต้องการข้อมูลบางอย่าง
๒. เงื่อนไขเบื้องต้น	๑.ผู้พูดไม่ทราบคำตอบหรือไม่แน่ใจในคำตอบ
๒.ผู้พูดไม่แน่ใจว่าหากตนไม่ถาม ผู้ฟังจะให้ข้อมูลนั้น ๆ แก่ตน
๓. กฎบอกความจริงใจ	ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังมีข้อมูลในเรื่องที่ถาม

๔. กฎบอกสาระสำคัญ ผู้พูดและผู้ฟังมีข้อมูลในเรื่องที่ถามตรงกันบ้าง จึงสามารถให้ข้อมูลได้

ในงานวิจัยนี้ การถามให้ตอบหรือวัจนกรรมการถามหมายถึงวัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการทราบข้อมูลหรือไม่แน่ใจในข้อมูลที่มีจึงถามผู้ฟัง

ค) การถามซ้ำ (Examination in chief)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๗ บัญญัติว่า “ คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานชอบที่จะตั้งข้อซักถามพยานได้ในทันทีที่พยานได้สาบานตนและแสดงตนตามมาตรา ๑๑๒ และ ๑๑๖ แล้ว หรือถ้าศาลเป็นผู้ซักถามพยานก่อนก็ให้คู่ความซักถามได้ต่อเมื่อศาลได้ซักถามเสร็จแล้ว” เป็นการถามพยานฝ่ายตนที่ได้อ้างอิงไว้ เพื่อให้พยานเบิกความตามประเด็นของข้ออ้างที่ต้องการสืบ หลังจากพยานได้สาบานตนและศาลได้ซักถามเบื้องต้นแล้ว ลักษณะคำถามเป็นการถามที่ต้องการให้พยานเล่าเรื่องราวตามที่พยานรู้เห็น ตามลำดับเหตุการณ์เพื่อนำเข้าสู่ประเด็น

ง) การถามค้าน (Cross-examination)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง บัญญัติว่า“เมื่อคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานได้ซักถามพยานเสร็จแล้ว คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งชอบที่จะถามค้านพยานได้” เป็นขั้นตอนการถามพยานต่อจากการซักถาม คือ เมื่อฝ่ายที่อ้างพยานถามซักเสร็จ คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะถามค้าน ลักษณะคำถามเป็นการถามเพื่อหักล้างคำพยานหรือข้อเท็จจริงที่พยานเบิกความไว้ในตอนถามซ้ำ

จ) การถามติง (Re-examination)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๑๗ วรรคสามบัญญัติว่า “เมื่อได้ถามค้านพยานเสร็จแล้ว คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานชอบที่จะถามติงได้” เป็นการถามของพยานฝ่ายตนอีกครั้งหลังจากที่ฝ่ายตรงข้ามถามค้านจบแล้ว ลักษณะคำถามเป็นการถามเพื่อให้พยานได้นึกถึงความที่ตอบคำถามค้านไปว่าที่ถูกต้องควรเป็นเช่นไร และให้พยานอธิบาย แก้ไขความนั้น

ฉ) คำถามนำ (Leading Question)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๑๘ บัญญัติว่า “ในการที่คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานจะถามซักพยานก็ดี หรือถามติงพยานก็ดี ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นใช้คำถามนำ เว้นแต่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือได้รับอนุญาตจากศาล”

ยิ่งศักดิ์ ฤกษ์จินดา (๒๕๒๘:๑๗๘) อธิบายว่า “คำถามนำ คือ คำถามที่แนะทางให้พยานตอบตามความต้องการของผู้ถาม เป็นคำถามที่พยานฟังแล้วรู้ว่าผู้ถามต้องการให้ตอบอย่างไร”

ส่วนเข้มชัย ชุตินวงศ์ (๒๕๓๘:๓๒๐) “คำถามนำ คือ คำถามที่แนะคำตอบให้พยานอยู่ในตัว โดยผู้ตอบตอบเพียงคำเดียวว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่เท่านั้น”

ในงานวิจัยนี้ คำถามนำ หมายถึง คำถามที่สามารถชี้หรือแนะให้พยานตอบตามที่นายความต้องการได้ เช่น นายความต้องการทราบถึงชุดที่จำเลยใส่กระทำความผิด ถ้าเป็นการถามนำ จะถามว่า “ในวันที่เกิดเหตุ พยานเห็นจำเลยสวมเสื้อสีแดงใช้ไหม / ถูกต้องไหม” เป็นการถามนำเนื่องจากคำถามดังกล่าวจำกัดเสรีภาพในการตอบของพยาน ให้ตอบรับหรือปฏิเสธ โดยนายความระบุเนื้อความไว้แล้ว คำถามนี้จะไม่เป็นการถามนำ หากนายความถามว่า “ในวันที่เกิดเหตุ พยานเห็นจำเลยสวมเสื้อสีอะไร”

ข) คำถามกึ่งนำ

คำถามกึ่งนำในงานวิจัยนี้ หมายถึง คำถามที่สามารถชี้หรือแนะให้พยานตอบตามที่นายความต้องการได้ แต่ไม่ปรากฏคำตอบการถาม “ใช่ไหม” และ “ถูกต้องไหม”

ช) คู่ถ้อยคำ (Adjacency Pairs)

กอฟแมน (Goffman,1976) กล่าวถึงคู่ถ้อยคำไว้ว่า เป็นหน่วยโครงสร้างพื้นฐานของการสนทนา

ริชาร์ดและสมิธ (Richards and Schmitz,1983)กล่าวว่า คู่ถ้อยคำคือถ้อยคำที่เกิดต่อกันตามลำดับของคู่สนทนาสองฝ่าย โดยที่ถ้อยคำของคู่สนทนาคนที่สองจะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาจากถ้อยคำของคู่สนทนาคนแรก

เชกโลฟและแซคส์ (Schegloff & Sacks,1973) กำหนดลักษณะของคู่ถ้อยคำไว้ดังนี้

๑. ส่วนใหญ่อยู่ติดกัน
๒. ต้องเกิดจากผู้พูดคนละคนกัน
๓. ต้องประกอบด้วยส่วนแรกกับส่วนที่สองที่เป็นลำดับ
๔. ส่วนที่หนึ่งมักกำหนดส่วนที่สอง เช่นเมื่อมีการถามก็ต้องมีการตอบ มีการเชิญชวนก็ต้องมีการตอบรับหรือปฏิเสธ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คู่ถ้อยคำ หมายถึง หน่วยภาษาที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของการสนทนา ประกอบด้วยผลัตของคู่สนทนาสองผลัตที่สัมพันธ์กัน โดยมากมักจะเป็นผลัตที่ติดต่อกัน เช่น เรียก-ขานรับ ถาม-ตอบ

- นล	}	คู่ถ้อยคำเรียก-ขานรับ	- เสื้อสวยไหม	}	คู่ถ้อยคำถาม-ตอบ
- ครับ			- สวยดี		

ฅ) คู่ถ้อยคำถาม-ตอบ (Pair of question-answer)

คู่ถ้อยคำถาม-ตอบ หมายถึง หน่วยพื้นฐานในการสนทนาที่ประกอบด้วยผลัดการถามและการตอบของคู่สนทนา

- วันนี้ไม่ออกไปทานข้าวเธอ
 - กำลังจะไปค่ะ
- } คู่ถ้อยคำถาม-ตอบ

คู่ถ้อยคำที่พบในการถามซัก ถามค้ำน ถามติงประกอบด้วยคู่ถ้อยคำถาม-ตอบเป็นหลัก

ญ) ช่วงของการถาม

ช่วงของการถามในงานวิจัยนี้หมายถึง ช่วงการถามซัก ช่วงการถามค้ำน และช่วงการถามติงในการพิจารณาคดี

ฎ) ประเภทของการถาม

ประเภทของการถามในงานวิจัยนี้ หมายถึง การถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน (การถามซัก การถามติง)กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม (การถามค้ำน)

ฏ) ผลัดการสนทนาหรือผลัดการพูด (Turn)

แซคและคณะ (Sack et al., 1974) อธิบายถึงกฎพื้นฐานในการสนทนาว่าในแต่ละผลัดการสนทนาจะมีผู้พูดหนึ่งคน และผู้พูดมักจะเป็นผู้เลือกผู้พูดคนถัดไป กล่าวได้ว่าผลัดการสนทนาหมายถึงช่วงการพูดของคู่สนทนาแต่ละฝ่าย

- หิวข้าวจังเลย (นลพูดจบแล้วหันหน้าไปทางหญิง)
- รอเดี๋ยวนะ ไกลจะเสร็จแล้ว (หญิงตอบ)

“หิวข้าวจังเลย” เป็นผลัดการพูดที่ ๑ “รอเดี๋ยวนะ ไกลจะเสร็จแล้ว” เป็นผลัดการพูดที่ ๒

๑.๙ อักษรย่อและเครื่องหมายที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้

ทจ	หมายถึง	ทนายความฝ่ายโจทก์
ทล	หมายถึง	ทนายความฝ่ายจำเลย
ศ	หมายถึง	ศาล ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษา
พ	หมายถึง	พยาน

เครื่องหมายที่ใช้

๑. _____ (ขีดเส้นใต้) เพื่อแสดงตัวอย่างของกลวิธีและรูปประโยค

ทล : ต่อมาเอกสารมาให้ดูเนี่ย ยังไงนะ ช่วยเล่าให้ฟังหน่อย
ช่วยเล่าให้ฟังหน่อย เป็นกลวิธีการขอให้แจ้งข้อมูล

ทจ : ได้สอบสวนปากคำใครบ้างครับ

พ : ร้อยตำรวจโทบุญยืนผู้กล่าวหาในคดีนี้และจำลึบริบุญฤทธิ์ และจำเลยที่ ๑
และจำเลยที่ ๒

ใคร เป็นคำถามที่ทนายความถามเพื่อขอข้อมูลจากพยาน

๒. พิมพ์ตัวหนา เพื่อแสดงคำตอบของพยานในกลวิธีการทวนคำตอบ การชี้คำตอบ การถามย้ำ การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำของพยานน้อยลง การถามเกินกว่าหน้าที่และการรับรู้ของพยาน และการถามตรงกันข้าม อาทิ

ทจ : ฝากร้านไว้กับลูกค้า ที่ร้านพยานมี

พ : ไม่มีห้องน้ำ

ทจ : ไม่มีห้องน้ำนะ ก็เลยฝากร้านไว้กับลูกค้า มีลูกค้านั่งประมาณกี่คน

พ : ๔-๕ คน

ทจ : ๔-๕ คนนะ นั่งอยู่เราฝากว่าไง

ไม่มีห้องน้ำ และ ๔-๕ คน เน้นตัวหนาเพื่อแสดงว่า ทนายความใช้กลวิธีการทวนคำตอบ โดยนำคำตอบของพยานที่พิมพ์ตัวหนามาทวนซ้ำอีกครั้ง

ทจ : ภาพถ่ายนี้ พยานได้ลงประจำวันไว้ ภาพถ่ายไว้ก่อน ถ่ายตอนไหน

พ : ครับ ภาพถ่ายไว้ก่อนแล้วก็นำติดตัวไปด้วยพอค้นเจอก็เอามาเทียบว่าไปไหน

ภาพถ่ายไว้ก่อน เน้นตัวหนาเพื่อแสดงว่า ทนายความใช้กลวิธีการชี้คำตอบ โดยกล่าวคำตอบที่ต้องการไว้ในคำถาม

๑.๑๐ องค์ประกอบของบุคคลในห้องพิจารณาคดี

ในการพิจารณาคดีแต่ละครั้งนั้น จะประกอบด้วย

โจทก์ หมายถึงบุคคลผู้ยื่นคำฟ้อง มีหน้าที่ตอบคำซักถามของทนายความ

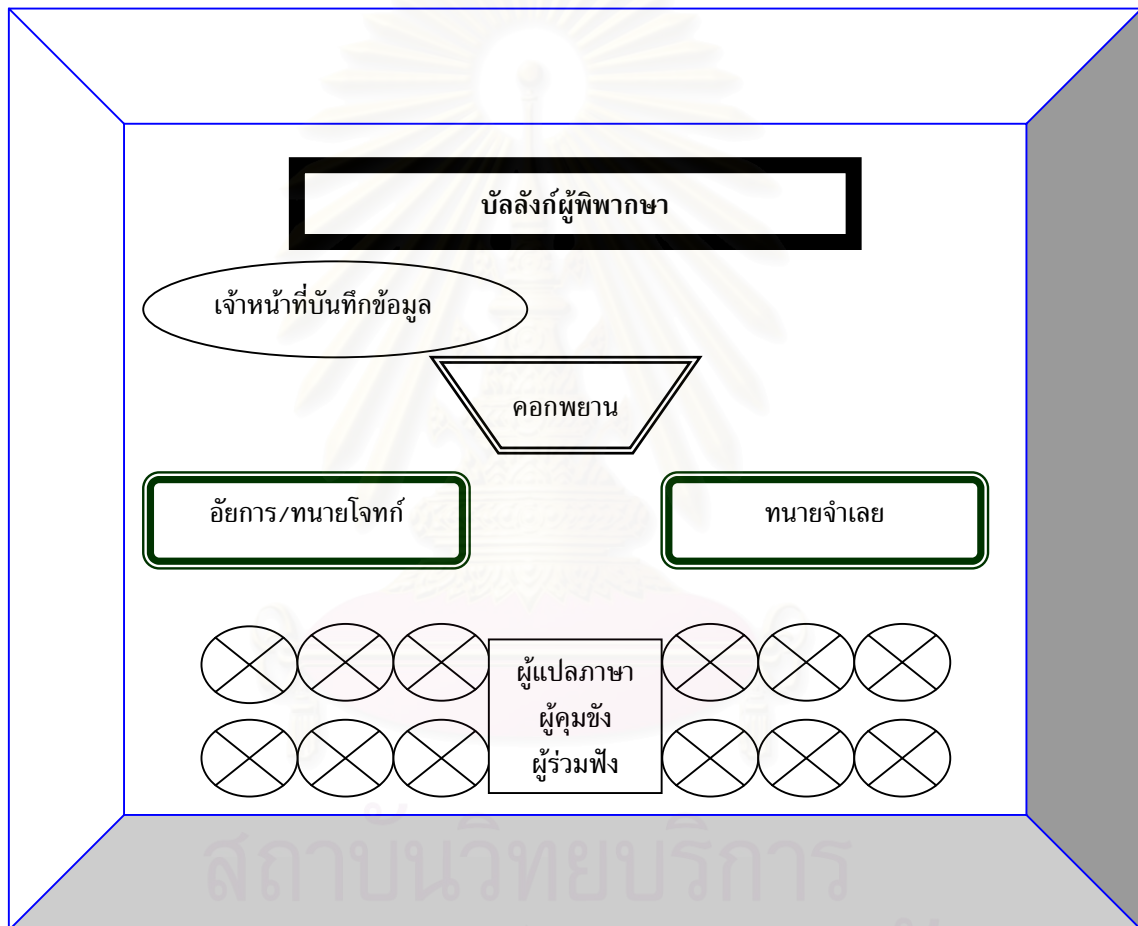
จำเลย หมายถึงผู้ถูกฟ้องต่อศาล มีหน้าที่ตอบคำซักถามของทนายความ

ทนายโจทก์ ผู้ทำหน้าที่ว่าต่าง ซักถามพยาน และแสดงหลักฐานที่เป็นประโยชน์

ทนายจำเลย ผู้ทำหน้าที่แก้ต่าง ซักถามพยาน และแสดงหลักฐานที่เป็นประโยชน์

ผู้พิพากษา รับฟังการสืบพยาน รวบรวมหลักฐานเพื่อใช้ในการตัดสินคดี
 เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล พิมพ์บันทึกคำให้การของพยาน ตามที่ศาลบันทึกเทปไว้
 ผู้คุมขัง รักษาความสงบเรียบร้อยในการพิจารณาคดี
 ผู้แปลภาษา ในกรณีพยานเป็นชาวต่างประเทศ ไม่รู้ ไม่เข้าใจภาษาไทย
 ผู้ร่วมฟัง บุคคลภายนอกที่ต้องการฟังการพิจารณาคดี

แผนภูมิที่ ๑ แสดงภาพจำลองห้องพิจารณาคดีในศาล

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๒

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก

ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การถามลำดับแรกที่เกิดขึ้นในศาล นั่นคือการทำนายความฝ่ายที่นำพยานเข้าสืบจะเป็นผู้ถามพยานฝ่ายตน เรียกการถามนี้ว่าการถามซัก ก่อนที่จะวิเคราะห์กลวิธีในการถามซัก ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์และโครงสร้างของการถามซัีกก่อนเป็นลำดับแรก

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการถามซัก

การถามซักเป็นการถามเพื่อให้พยานได้เล่าเรื่องราวต่างๆที่พยานได้มีส่วนรู้เห็น ทนายความจะซักถามพยานว่าพยานพบเห็นเหตุการณ์อย่างไรมาบ้างตามลำดับ และพยานเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเบิกความนั้นอย่างไร เช่น เป็นผู้เสียหาย เป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์ เป็นพนักงานจับกุมและสอบสวน เป็นต้น หากพยานจำจำเลยหรือคู่ความใด ทนายความจะต้องถามเพื่อให้พยานชี้ตัวจำเลยหรือคู่ความในศาลด้วย ไพศาล พิฆังคค (๒๕๓๑:๘๐) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการถามซัีกมี ๒ ประการคือ ๑) เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงสนับสนุนข้ออ้างตามคำฟ้อง ๒) เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่หักล้างข้อนำสืบของอีกฝ่ายหนึ่ง

สรุปได้ว่า การถามซักเป็นการที่ทนายความให้พยานฝ่ายตนเล่าเรื่องราวที่ได้รู้เห็นและมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อสนับสนุนข้ออ้างของตนและหักล้างข้อนำสืบของฝ่ายตรงข้าม

๒.๒ โครงสร้างของการถามซัก

เมื่อพิจารณาการถามซัีกทั้ง ๒๕ คดีพบว่ามีองค์ประกอบ ๔ ส่วน ดังนี้

๒.๒.๑ *การถามประวัติส่วนตัวของพยาน* หลังจากศาลถามชื่อ อายุ อาชีพ ภูมิลำเนา ความเกี่ยวข้องของพยานแล้ว ทนายความจะเริ่มต้นถามซักประวัติของพยาน เพิ่มเติมจากที่ศาลถาม เพื่อให้ทราบภูมิหลังของพยานที่เบิกความ

- (๑) ทจ : พยานเป็นสามีของน้อง ผู้เสียหายนะครับ แต่งงานอยู่กินกันตั้งแต่ปีไหนครับ
(คดีข่มขืน)
- (๒) ทล : เป็นนักศึกษาเนี่ยนะ ปัจจุบันเป็นนักศึกษาที่ไหน
(คดีวางระเบิด)
- (๓) ทจ : ที่บอกว่าพยานทำอาชีพรับจ้างเนี่ย ทำอะไร
(คดีลักทรัพย์)
- (๔) ทจ : ก่อนเกิดเหตุคดีนี้ พยานรับราชการอยู่ที่ไหนครับ
(คดีหมายจับ)
- (๕) ทจ : พยานรับราชการตำแหน่งอะไรครับ
(คดีปลอมแปลง)

๒.๒.๒ การถามเหตุการณ์ที่พยานรู้เห็น หลังจากทราบประวัติของพยานแล้ว ทนายความ จะถามเกี่ยวกับสถานที่ วันเวลาที่เกิดเหตุ สิ่งที่พยานทำและเหตุการณ์ที่พยานรู้เห็น เพื่อให้พยาน เบิกความเล่าเหตุการณ์อย่างเป็นขั้น ๆ ตามลำดับตั้งแต่ต้น โดยไม่ลืมประเด็นสำคัญใด ๆ

- (๖) ทจ : เกี่ยวกับเรื่องนี้นะครับ เหตุมันเกิดวันที่เท่าไร
 พ : วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๑
 ทจ : ตอนนั้นเวลาสักประมาณเท่าไร
 พ : ๖ โมง ๔๕ นาที
 ทจ : ตอนนั้นที่บ้านมีใครอยู่บ้าง
 พ : ที่บ้านอยู่คนเดียว
 ทจ : อยู่บ้านคนเดียว สามี่
 พ : สามี่ไปทำงานค่ะ
 ทจ : ไปทำงาน ไปทำงานตอนเช้าหรือว่ายังไง
 พ : ทำตอนเช้าค่ะ
 ทจ : โดยสามี่ออกไปทำงานก่อนหน้านี้แล้วนะและในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นพยานทำอะไร อยู่หรือนอนอยู่
 พ : ช่วงเช้าดิฉันออกไปล้างจานหน้าบ้าน ที่นี้นุ่งกระโจมอกอยู่
 ทจ : นุ่งกระโจมอก ใช้ผ้าถุงใช้ไหม
 พ : ใช่ค่ะ
 ทจ : แล้วเป็นไงตอนนั้นพยาน
 พ : ก็ขณะที่ล้างจานได้ยินเสียงค่ะ ได้ยินเสียง เสียงอะไรหล่น ก็พอล้างจานเสร็จ ก็
 ทจ : เสียงดัง ดัง ที่ว่าเสียงอะไรหล่นลงมา เป็นเสียงยังไง
 พ : เสียงดังต๊อบนะค่ะ
 ทจ : เสียงดังต๊อบ ดังมาจากทางไหน
 พ : หลังบ้านค่ะ

 ทจ : ครับ พอพยานได้ยินเสียงดังกล่าวนี้อแล้ว
 พ : ไม่ได้เอะใจเพราะว่าห้องแถวๆนั้น เสียงดังเป็นปกติอยู่แล้ว ไม่น่าจะมีอะไรเกิดขึ้น

 ทจ : ครับ เมื่อล้างจานเสร็จแล้วคุณ
 พ : ล้างจานเสร็จก็เดินเอาจานเข้าไปเก็บหลังบ้าน เป็นห้องครัว
 ทจ : พอไปถึงห้องครัวเป็นยังไง
 พ : พอไปถึงห้องครัว ห้องครัวมันจะติดกับห้องน้ำ พอเอาจานวางเสร็จก็เงยหน้าขึ้น มอง ปกติพอล้างจานเสร็จก็จะเข้าห้องน้ำอีกรอบหนึ่ง ก็เดินมองเข้าไปตรงห้องน้ำ จะเห็นผู้ชายคนเนี่ยในห้องน้ำ แล้วก็มองมา

.....
 ทจ : พอเราเงยหน้าขึ้นมาเห็นเขาแอบอยู่ที่ประตูห้องน้ำเป็นไงครับตอนนั้น
 พ : ก็ตกใจ ก็ส่งเสียงร้อง

(คดีข้ามชั้น)

ตัวอย่างที่ (๖) นายความถามวันที่และเวลาที่เกิดเหตุเป็นลำดับแรก จากนั้นตั้งคำถามต่อเนื้อหาว่าในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นพยานกำลังทำอะไร และได้รับรู้เหตุการณ์อย่างไรบ้าง โดยถามอย่างเป็นลำดับตั้งแต่เริ่มต้น การที่นายความถามคำถามอย่างเป็นขั้น ๆ ก็เพื่อให้พยานเบิกความตามลำดับเหตุการณ์อย่างเป็นขั้นตอน ไม่สับสน

๒.๒.๓ การถามเพื่อระบุตัวผู้ต้องหา เมื่อซักถามเหตุการณ์ที่พยานรู้เห็น จนกระทั่งทราบว่าผู้ต้องหาคือใคร(ในกรณีของพยานโจทก์) นายความจะถามเพื่อให้พยานช่วยยืนยันต่อหน้าศาลว่าผู้ต้องหาที่พยานเห็นนั้นคือใคร นั่งอยู่ในห้องพิจารณาคดีหรือไม่ พร้อมกับชี้ตัวผู้ต้องหาในศาลด้วย

(๗) ทจ : คนที่เอ่ยชื่อ ๒ คนนั้นที่จับกุม ในห้องพิจารณาคดีนี้มีไหม

(คดีลักทรัพย์)

(๘) ทจ : พยานเคยรู้จักจำเลยไหม ไม่ใช่ วันที่ผู้กล่าวหาเอาตัวจำเลยมาส่งตัวจำเลยนะ ในห้องนี้มีไหม ชี้ให้ศาลดูครับ

(คดียาเสพติด)

(๙) ทจ : เห็นตัวนะ แล้วจำได้ไหม อยู่ในห้องนี้ไหมครับ

(คดีปลอมแปลง)

(๑๐) ทจ : นาย ก.ในห้องนี้มีไหม ชี้ให้ศาลดูหน่อย

(คดีสถานคำประเวณี)

(๑๑) ทจ : จำหน้าเขาได้ ตรงนั้นเมื่อล็อกคอกแล้ว หันไปรู้ว่าเป็นผู้ชาย แล้วพยานลองชี้ชี้คนไหน คนนั้นะ ตรงนั้นเวลาเกิดเหตุนี้ ๓ ทุ่มกว่านะ มีแสงสว่างตรงไหน ที่มองเห็นนะ ว่าเป็นชายคนเนี่ย เป็นจำเลยเนี่ย

(คดีข้ามชั้น)

๒.๒.๔ การถามมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด ในช่วงท้ายของการถามซัก นายความจะมีคำถามหลัก ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของการสืบพยานในศาล คือการถามถึงสาเหตุ โกรธเคือง ความสนิทสนมของพยานกับผู้ต้องหา

(๑๒) ทจ : ก็รออยู่ข้างนอก ตัวพยานเคยมีเหตุโกรธเคืองใครไหม

พ : ไม่มี

ทจ : แล้วก็ไม่เคยรู้จักจำเลยนะ

(คดีข้ามชั้น)

- (๑๓) ทล : พยานเนี่ยรู้จักกับตัว ก. ผู้เสียหายในคดีนี้
 พ : รู้ครับ
 ทล : รู้จักได้ไง
 พ : เพราะเขาอยู่ที่บ้าน อยู่เข้าบ้านตั้งแต่เล็กแล้วครับ
 (คดีลักทรัพย์)
- (๑๔) ทจ : โดยส่วนตัว พยานรู้จักกันมาก่อนไหม
 พ : รู้จักค่ะ เพราะเคยเป็นพนักงานของ ก. ด้วยกัน
 ทจ : เคยเป็นพนักงานของ ก. ใช้ไหมครับ แล้วเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันไหม
 (คดีเช็ค)
- (๑๕) ทจ : เคยรู้จักกับจำเลยทั้งสองมาก่อนไหม
 (คดีสถานคำประเวณี)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง ๔ ส่วนของการถามซัก พบว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการถามซัก กล่าวคือทนายความจะถามครอบคลุมประเด็นต่างๆ เพื่อให้ศาลเห็นว่าพยานมีความน่าเชื่อถือและสิ่งที่พยานเบิกความถึงนั้นมีน้ำหนักเพียงพอ สมเหตุสมผล ทั้งนี้ก็นำไปสนับสนุนข้ออ้างของฝ่ายตนและนำไปหักล้างข้ออ้างของฝ่ายตรงข้าม

ต่อไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกลวิธีทางภาษาต่างๆ ในการถามซัก ทนายความจะมีวิธีการใช้ภาษาอย่างไรเพื่อให้พยานเบิกความได้ครอบคลุมประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน ตลอดจนการเลือกใช้รูปประโยคเพื่อถามในการถามซัก

๒.๓ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก

ในงานวิจัยนี้ กลวิธีทางภาษา หมายถึง วิธีการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การถามซัก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พยานเล่าเหตุการณ์ที่รับรู้มาอย่างละเอียด เพื่อนำมาสนับสนุนข้ออ้างของฝ่ายตน และหักล้างข้ออ้างของฝ่ายตรงข้าม ผู้วิจัยพบว่าการถามซักมีเนื้อความเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังตามที่พยานได้รู้เห็น เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน ทั้งนี้คงเป็นเพราะทนายความเลือกใช้กลวิธีทางภาษาได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับพยานเป็นฝ่ายเดียวกันจึงให้ความร่วมมือในการสนทนาเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยพบว่าทนายความใช้กลวิธีทางภาษาหลายวิธี ได้แก่ การเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่อง การใช้ประโยคสั้นๆ การขอให้แจ้งข้อมูล การถามย้ำ การทวนคำตอบ และการสรุปประเด็น

๑. การเปลี่ยนคำถาม การเปลี่ยนคำถามคือการที่ทนายความเปลี่ยนวิธีการถามใหม่เมื่อยังไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการหรือคำตอบที่ได้ยังไม่ชัดเจนพอ อาจเป็นเพราะทนายความรู้ว่าถามคำถามไม่ชัดเจน พยานยังตอบไม่ชัดเจน ตอบเลี่ยง ตอบซ้ำ ตอบไม่ตรงกับที่ทนายความต้องการ ทนายความจึงเปลี่ยนคำถามใหม่ จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่าทนายความเปลี่ยนคำถามได้หลายวิธี คือ การให้รายละเอียดในคำถามนั้นเพิ่มเติม การเปลี่ยนถ้อยคำใหม่ การเปลี่ยนคำแสดงการถาม

- (๑๖) ทจ : แล้วพยานเห็นเหตุการณ์ยังไงครับ ระหว่างสายลับกับจำเลย
 พ : จากการที่สายลับทำการลอบซื้อ
 ทจ : ไม่ เห็นเขาทำอะไรกัน เขามีการยังไง ซื้อขายหรือทำยังไงกันหละ
 พ : สายลับได้ทำการลอบซื้อ
 ทจ : ไม่ เขาส่งอะไรเปล่า
 พ : ส่งครับ
 ทจ : เห็นเขาส่งอะไรกันหละ
 พ : ส่งยาบ้า

(คดียาเสพติด)

ตัวอย่างที่ (๑๖) นายความคาดหวังให้พยานเบิกความว่าเห็นเหตุการณ์ลอบซื้อยาบ้า แต่พยานก็ยังไม่ตอบเช่นนั้น นายความจึงเปลี่ยนถ้อยคำใหม่ “เห็นเขาทำอะไร” เป็น “เห็นเขาส่งอะไร” ระบุกริยาที่พยานได้เห็นอย่างชัดเจน นายความจึงได้รับคำตอบที่ต้องการ

- (๑๗) ทจ : ใช้นะ หลังจากตรวจสอบทราบแล้วว่าเป็นของปลอมแน่ ๆ นะฮะ ในวันที่เกิดเหตุเนี่ย เออ ดำเนินการยังไงตอนนั้นเหตุการณ์มันเกิด
 พ : ได้รับแจ้ง ก็ติดต่อ ก็เดินมาที่
 ทจ : ไม่ ก่อนแจ้งความนะ ตอนที่รู้แล้วในวันเกิดเหตุ เมื่อก็คุณบอกคุณอยู่ คุณก็เห็นจำเลยด้วย อยู่ในห้องของหัวหน้าฝ่าย แล้วคุณเข้าไปด้วย
 พ : เข้าไปด้วย
 ทจ : แล้วไง เขาไปพูดจาอะไรไหม
 พ : ไม่ได้พูดจา
 ทจ : ไม่ เขามีการสอบถามอะไรไหมว่า ใครให้มายื่น
 พ : ไม่ได้ถาม
 ทจ : ไม่ได้ถาม แล้วมีคนอื่นถามไหม
 พ : แต่ว่า
 ทจ : เอาไว้ดีกว่า คุณทราบไหมว่า จำเลยคือนายอนันต์เนี่ย เขาบอกมีคนจ้าง
 พ : ครับ

(คดีปลอมแปลง)

ตัวอย่างที่ (๑๗) นายความยังไม่ได้คำตอบที่ต้องการ แม้ว่านายความจะพยายามอธิบายและเปลี่ยนถ้อยคำใหม่ก็ตาม พยานก็ยังยืนยันว่าไม่มีการสอบถามในเวลาดังกล่าว แต่นายความต้องการให้พยานเบิกความถึงผู้ว่าจ้าง นายความจึงให้รายละเอียดในคำถามเพิ่มเติมระบุชื่อบุคคลและการว่าจ้างอย่างชัดเจน “คุณทราบไหมว่า จำเลยคือนายอนันต์เนี่ย เขาบอกมีคนจ้าง” และนายความก็ได้รับคำตอบในที่สุด

- (๑๘) ทจ : เป็นงานชิ้นใหญ่ ชิ้นใหญ่ทั้งสองชิ้น แล้วก็มันมายังไงกันครับ

- พ : มันมีพลอยมันหลวม อะไรมันหลุด มาซ่อมมันมา แล้วมันซ่อมหลายครั้งแล้วครับ ผ่านตาก็จำได้
- ทจ : ไม่ หมายความว่ามันเป็นชุดเดียวกันหรือเปล่า
- พ : ส่วนมากจะมา มาที่ละชิ้นครับ มักจะมาสร้อยคอมา สร้อยข้อมือมา
- ทจ : งานสองชิ้นนี้มันเป็นงานชุดเดียวกันหรือเปล่า...ที่คุณเบิกความตอนต้นที่คุณจำได้ เพราะอะไร อธิบายเอาละกัน:

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๑๘) พยานตอบไม่ตรงกับที่ทนายความต้องการ หลังจากทนายความเปลี่ยนคำถามแล้วก็ยังไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการ ทนายความจึงให้โอกาสพยานที่จะเล่าเอง

- (๑๙) ทล : เออ พยานมีกางเกงสีน้ำเงิน ที่เขากล่าวอ้างว่าในวันเกิดเหตุวันรุ่งขึ้น พยานได้นุ่งกางเกงสีน้ำเงิน เสื้อขาวนะ พยานมีไหม
- พ : มีครับ
- ทล : ฮะ!!
- พ : มีครับ
- ทล : มีนะ มีอยู่แล้ว กางเกงอย่างนี้มีเยอะ
- พ : สีนี้เยอะครับ
- ทล : สีนี้หลายตัว
- พ : ครับผม

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่(๑๙)ทนายความได้รับคำตอบที่ไม่ต้องการ กล่าวคือในคำถามแรกที่ถามว่า “เขากล่าวอ้างว่าในวันเกิดเหตุวันรุ่งขึ้น พยานได้นุ่งกางเกงสีน้ำเงิน เสื้อขาวนะ พยานมีไหม” คำตอบที่ทนายความต้องการคือการปฏิเสธว่า ไม่มีเสื้อผ้าสีดังกล่าวเพราะเป็นเสื้อผ้าที่ผู้ต้องหาสวมใส่ แต่พยานกลับตอบว่า “มีครับ” เป็นคำตอบที่ทนายความไม่ต้องการเพราะจะเป็นผลเสียกับฝ่ายตน ทนายความจึงเปลี่ยนคำถามทันที โดยให้รายละเอียดเสริมในสิ่งที่พยานตอบเพื่อแก้ไขหรืออธิบายคำตอบนั้น และคาดหวังว่าพยานจะตอบรับเนื้อความที่ตนแก้ไขนั้นเช่นกัน ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากพยาน

ในการเปลี่ยนคำถาม ผู้วิจัยพบว่า ทนายความส่วนใหญ่จะพยายามถามคำถามให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น กล่าวคือ (๑) อาจให้รายละเอียดในคำถามมากขึ้น หรือ (๒) อาจเปลี่ยนคำแสดงการถามจากคำถามแบบให้ตอบเนื้อความเป็นคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธ (๓) เปลี่ยนถ้อยคำในประโยคใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้พยานตอบตรงตามที่ทนายความต้องการ

๒. การตั้งคำถามต่อเนื่อง การตั้งคำถามต่อเนื่องคือการที่ทนายความตั้งคำถามหลายเรื่องต่อเนื่องในผลัดเดียวกัน ส่วนใหญ่เป็นคำถามที่ต้องการให้พยานบอกเนื้อความ ๕W (ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร และเมื่อไร) เนื่องจากในการถามซักนั้น ทนายความและพยานเป็นฝ่ายเดียวกัน

ดังนั้นทนายความจึงสามารถให้อิสระในการตอบแก้พยานได้มาก นอกจากนี้อาจมีการเตรียมการถาม - ตอบล่วงหน้า ทนายความจึงสามารถป้อนคำถามต่อเนื่องหลายคำถามและพยานก็สามารถตอบคำถามได้เรียงตามลำดับ ไม่สับสน

(๒๐) ทล : เออ ที่นี้ ลงจากรถ และเดินไปที่ไหน เดินไปที่ไหน ทำอะไรต่อ
 พ : เดินไปถึงบริเวณกระถางขณะที่จำเลขที่ ๑ และนายเอและนายบี กำลังวางขวดสุรา ซึ่งบรรจุน้ำมันเบนซินอยู่นั้น ได้มีเพื่อนคนนึงตะโกนขึ้นมาว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมา ด้วยความตกใจ ข้าพเจ้าจึงได้โยนอาวุธปืนที่กระถางต้นไม้ด้วย
 (คดีวางระเบิด)

(๒๑) ทจ : เกี่ยวกับคดีนี้ นะครับ เมื่อวันที่เท่าไรเดือนอะไรขณะเป็นพยานปฏิบัติหน้าที่อะไรอยู่
 ครับ
 พ : ครับ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ เวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา ขณะปฏิบัติหน้าที่เป็นร้อยเวรสอบสวนอยู่ที่กองบังคับการตำรวจ ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวงนครสวรรค์ได้ร่วมกันจับกุมจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒...
 (คดียาเสพติด)

(๒๒) ทล : หลังจากนั้น ประมาณกี่โมง ถึงประมาณกี่โมง มีใครมา
 พ : ประมาณสัก ๒ โมงครับ บ่ายสองโมง ครับ ตำรวจเขามา ผมก็นั่งดูพระ
 (คดีลักทรัพย์)

จากตัวอย่างที่ ๒๐ - ๒๒ พยานตอบคำถามทั้งหมดเรียงตามลำดับที่ละคำถาม อย่างไรก็ตาม พบกรณีที่พยานไม่ได้ตอบคำถามเรียงตามลำดับ จะเลือกตอบคำถามใดคำถามหนึ่งเท่านั้น และทนายความก็ไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับคำตอบจากคำถามทั้งหมดที่ตนถามเช่นกัน เพียงใช้คำถามลักษณะนี้เพื่อช่วยให้พยานได้ลำดับความนึกถึงเหตุการณ์ทั้งหมดก่อนเล่าเหตุการณ์

(๒๓) ทจ : เออเป็นไงครับตอนนั้นทำอะไรที่ไหน ไปเปิดทำการอะไรที่ไหน คำขายอะไรที่ไหน
 พ : ขายอาหารอีสานค่ะ
 (คดีข่มขืน)

(๒๔) ทจ : ห่างจากทางประมาณ ๒๐ เมตร เกี่ยวกับเรื่องนี้ นะฮะ เป็นไงหละเมื่อวันไหนเวลาไหน ยังไง ลองเล่าให้ฟังซิเป็นไง
 พ : ประมาณวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐
 ทจ : เป็นไงเวลาไหนเกิดอะไรขึ้น กลับมาจากไหนยังงัยไหนลองเล่าให้ฟังซิ
 พ : กลับมาจากทำงาน
 (คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ ๒๓ และ๒๔ ทนายความตั้งคำถามต่อเนื่องแต่พยานเลือกตอบคำถามใด

คำถามหนึ่งเท่านั้น เพราะสถานที่เกิดเหตุและวันเวลาที่เกิดเหตุคู่ความทั้งสองฝ่ายและศาลได้รับทราบจากบันทึกประจำวันแล้ว ทนายความนำมาถามอีกครั้งเพื่อช่วยให้พยานลำดับเรื่องราวตั้งแต่เริ่มต้นเท่านั้น

๓. การใช้ประโยคสั้นๆ คือ การที่ทนายความถามคำถามอย่างสั้นๆ อาจอยู่ในรูปประโยคคำถามหรือรูปประโยคบอกเล่า และบางครั้งไม่จำเป็นต้องกล่าวจบประโยค แต่ทนายความก็สามารถสื่อความหมายกับพยานได้ถูกต้อง เนื่องจากว่าเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกันนั่นเอง และทั้งคู่ต่างทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาล่วงหน้าแล้ว ทนายความใช้กลวิธีนี้เพื่อให้การถาม-ตอบกระชับ ไม่ยืดเยื้อ อีกทั้งยังช่วยให้การถาม-ตอบเป็นลำดับตามที่ทนายความต้องการ พยานก็สามารถติดตามเรื่องราวได้ต่อเนื่อง เพราะทนายความจะป้อนคำถามสั้นๆ ที่ละคำถาม ให้พยานเข้าใจได้ง่าย

(๒๕) ทล : ในผลัด ก่อนที่จะผลัดฟ้องผลัดที่ ๔

พ : ครับผม

ทล : ตำรวจไปพบพยานที่เรือนจำ

พ : ครับผม

ทล : ใคร ใคร

พ : สารวัตรครับ

ทล : พ.ต.ท.วิรัตน์เนี่ยนะ

พ : ครับผม

ทล : ไปพบพยานที่เรือนจำ

พ : เขาบอกเป็นคดีแล้ว

ทล : แจ้งข้อหาว่า

พ : ชิงทรัพย์ครับ

ทล : ชิงทรัพย์โดยปลอ่ย

พ : สองคนนั้นไป

(คดีลักทรัพย์)

(๒๖) ทจ : คือมีอะไรอยู่นอกสุด

พ : ถุงพลาสติกสีส้ม

ทจ : มีถุงตะกั่ว

พ : ครับมีถุงตะกั่ว

ทจ : พอเปิดมาแล้วมีสีอะไร

พ : แล้วมันก็มีถุงพลาสติก

ทจ : ซ้อนอีกชั้นหนึ่ง

พ : ครับแล้วก็มี

ทจ : แล้วก็เปิดมา

พ : ครับก็จะเจอถุงใส่ยาบ้าเล็ก

ทจ : เป็นถุงสีอะไร
 พ : สีฟ้าครับ ลายๆ
 ทจ : และภายในบรรจุอะไร
 พ : บรรจุยาบ้า

(คดียาเสพติด)

ตัวอย่างที่ (๒๕-๒๖) ทั้งทนายความและพยานสามารถถาม - ตอบกันได้อย่างต่อเนื่องไม่ติดขัด เป็นประโยชน์สั้นๆ กระชับ เนื่องจากการถามซักนั้น ทนายความและพยานเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกัน ซึ่งมีการเตรียมการถาม - ตอบล่วงหน้าหรืออย่างน้อยก็ได้ทราบเรื่องราวมาแล้ว

๔. การขอให้แจ้งข้อมูล นอกจากการถามให้ตอบแล้ว ทนายความยังขอให้พยานเล่าเหตุการณ์ เป็นการเปิดโอกาสให้พยานได้เล่าเหตุการณ์และให้อิสระกับพยานในการลำดับความเอง

(๒๗) ทจ : ห่างจากทางประมาณ ๒๐ เมตร เกี่ยวกับเรื่องนี้นะสะ เป็นไงหละเมื่อวันไหน เวลาไหน ยังไง ลองเล่าให้ฟังซิเป็นไง

(คดีข่มขืน)

(๒๘) ทล : ต่อมาเอกสารมาให้ดูเนี่ย ยังไงนะ ช่วยเล่าให้ฟังหน่อย

(คดีลักทรัพย์)

(๒๙) ทจ : แล้วลองเล่าอีกทีว่าเขาวางยังไง เขาวางยังไง เล่ามาถึงว่าจำเลยได้เคลื่อนย้ายแผ่นเหล็กจากเบอร์ ๓ ไปเบอร์ อะไร

(คดีลักทรัพย์)

(๓๐) ทจ : ช่วยให้รายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่

(คดีปลอมแปลง)

ตัวอย่างที่(๒๗-๓๐)ทนายความขอร้องให้พยานเล่าเหตุการณ์ที่พยานรู้เห็น เปิดโอกาสให้พยานได้ตอบอย่างอิสระ เนื่องจากทั้งทนายความและพยานเป็นฝ่ายเดียวกัน

๕. การถามย้ำ การถามย้ำคือการที่ทนายความตั้งคำถามถามในประเด็นเดิมหลังจากพยานได้ให้คำตอบไว้ และเปิดโอกาสให้พยานได้ตอบคำถามนั้นอีกครั้ง จากข้อมูลทนายความสามารถถามย้ำได้หลายครั้งทั้งนี้เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของพยานและเพิ่มความชัดเจนของคำตอบนั่นเอง

(๓๑) ทจ : เกี่ยวกับ สอบถามว่ายังไงครับ

พ : ถามว่า งานเนี่ยเคยซ่อมไหม ผมก็บอกเคย

ทจ : เรียกไปสอบถาม และก็บอกลักษณะของงาน ตามที่เขาตามหานั้นครับ

พ : ครับ

ทจ : และก็ถามคุณว่า ได้เคยซ่อมชิ้นนั้นๆไหม

พ : ครับ

ทจ : คุณก็บอกเคย

พ : ครับ
 ทจ : คุณฟังลักษณะของงานและก็บอกว่าเคยนะ
 พ : เพราะเขาบอกลักษณะบอกขนาดมา

(คดีหลักทรัพย์)

(๓๒) ทล : เออ แล้วตำรวจเขาไปพาไปค้นบ้านค้นอะไรเปล่า
 พ : ไม่มีครับ
 ทล : ไม่เคยค้นบ้าน
 พ : ไม่เคยค้นอะไรเลย
 ทล : พยานไม่เคยพาเจ้าหน้าที่ตำรวจไปค้นบ้าน
 พ : ไม่เคยครับ

(คดีหลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๓๑) นายความถามย้ำหลายครั้ง เพื่อให้พยานตอบในเรื่องเดิม นายความถามย้ำเรื่องที่หัวหน้าเรียกไปสอบถามลักษณะงานที่หายไป จะเห็นว่ามีคำถามย้ำประเด็นเดิมถึง ๔ ครั้ง ติดต่อกัน และตัวอย่างที่ (๓๒) นายความถามย้ำเรื่องที่ตำรวจไม่ได้ค้นบ้านพยานเพื่อรวบรวมหลักฐาน การที่นายความถามย้ำในเรื่องใดนั้นก็เพื่อตรวจสอบคำตอบของพยานอย่างชัดเจน และคำตอบนั้นเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม

นอฟซิงเกอร์ (Nofsinger, 1983) อ้างถึงใน ฟูลเลอร์ (Fuller, 1993: 33) กล่าวว่าในการพิจารณาคดีนั้นกลวิธีการกล่าวซ้ำ (Repetition) เป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้บ่อย โดยกล่าวซ้ำในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือคำถามใดคำถามหนึ่ง เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลและเพิ่มความชัดเจนของข้อมูลอีกด้วย

๖. การทวนคำตอบ การทวนคำตอบ คือการที่นายความนำคำตอบของพยานมาทวนซ้ำอีกครั้งในผลัดต่อมาแล้วถามคำถามใหม่ทันที โดยไม่เว้นจังหวะให้พยานตอบ การทวนคำตอบแตกต่างจากการถามย้ำ เพราะนายความไม่เปิดโอกาสให้พยานได้ตอบคำถามนั้นอีก ขณะที่การถามย้ำนั้น นายความเปิดโอกาสให้พยานตอบรับเนื้อความนั้นอีกครั้ง

ผู้วิจัยพบว่าคู่ถ้อยคำในการถามซ้ำนั้นมีลักษณะที่น่าสนใจต่างจากการสนทนาทั่วไป คือ นายความจะทวนคำตอบของพยานซ้ำ จึงทำให้คู่ถ้อยคำถามและคำตอบไม่ได้จบภายใน ๒ ผลัด ผู้วิจัยสามารถจำแนกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้คือ

๖.๑ การทวนคำตอบ โดยไม่เปลี่ยนแปลงถ้อยคำใดๆ คือการที่นายความทวนคำตอบของพยานซ้ำอีกครั้ง โดยคงเนื้อความที่พยานตอบไว้ เพื่อให้ศาลและบุคคลที่เกี่ยวข้องในห้องพิจารณารับทราบอย่างชัดเจน

(๓๓) ทจ : ผากร้านไว้กับลูกค้า ที่ร้านพยานมี
 พ : ไม่มีห้องน้ำ

ทจ : ไม่มีห้องน้ำนะ ก็เลยฝากร้านไว้กับลูกค้า มีลูกค้านั่งประมาณกี่คน
 พ : ๕ - ๖ คน
 ทจ : ๕ - ๖ คนนะ นั่งอยู่เราฝากว่าไง
 พ : ฝากร้านหน่อยนะ
 ทจ : ฝากร้านหน่อยนะ แล้วลูกค้าที่นั่งอยู่ ๕ - ๖ คนเนี่ย เคยมาทานที่นี้บ่อยไหม
 พ : เป็นลูกค้าประจำ
 ทจ : เป็นลูกค้าประจำนะ ซึ่ง ๔ - ๕ คนเนี่ย เค้าทำงานอยู่ที่ไหน รู้ไหม

(คดีข่มขืน)

(๓๔) ทจ : พยานไปยังไง ไปยังไง
 พ : ก็นั่งรถเก๋งส่วนตัวกันมา
 ทจ : รถเก๋งส่วนตัว ไปที่...
 พ : มาที่ร้าน VIP พาเลซ
 ทจ : VIP พาเลซ ไปถึงประมาณกี่โมงครับ ไปในวันนั้นเลยเนี่ย
 พ : ไปวันนั้นเลย ไปถึงร้านประมาณสัก สามทุ่มเศษ
 ทจ : สามทุ่มเศษนะ ร้านเป็นยังไงสภาพร้าน

(คดีสถานคำประเวณี)

๖.๒ การทวนคำตอบ โดยเปลี่ยนแปลงถ้อยคำใหม่ คือการที่ทนายความทวนคำตอบของพยานซ้ำอีกครั้ง และเปลี่ยนแปลงถ้อยคำของพยานใหม่ให้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เพื่อขจัดความกำกวม เนื่องจากภาษาที่ใช้ในศาลนั้นต้องชัดเจนเพื่อให้ศาลรับทราบข้อมูลอย่างถูกต้อง เพราะมีผลต่อรูปคดีอาจทำให้ชนะหรือแพ้คดีได้

(๓๕) ทจ : ได้รออนถึงกี่โมงหละ
 พ : ๓ โมงกว่า
 ทจ : จนถึง ๙ โมงนะนะ ๙ นาฬิกาเศษ ได้เห็นเหตุการณ์ยังงัยบ้าง
 พ : ก็เห็นคนนี้ครับ เห็นคนร้าย

(คดีปล้นร้าน)

ตัวอย่างที่ (๓๕) พยานตอบคำถามว่า “๓ โมงกว่า” ทนายความนำคำตอบของพยานมาทวนซ้ำ โดยเปลี่ยนแปลงถ้อยคำใหม่ว่า “จนถึง ๙ โมงนะนะ ๙ นาฬิกาเศษ” เพราะคำตอบของพยานนั้นไม่ชัดเจนว่าเป็น ๓ โมงเช้าหรือ ๓ โมงเย็น ทนายความจึงต้องทวนคำตอบนั้นให้ชัดเจน

(๓๖) ทจ : ในร้านที่เปิดขายเนี่ย พยานทำร่วมกับใคร ร่วมกับใคร
 พ : กับแฟน
 ทจ : กับสามีพยานเนี่ยนะ แล้วพยานมีลูกไหม

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๓๖) นายความทวนคำตอบของพยานซ้ำโดยเปลี่ยนแปลงถ้อยคำใหม่ให้ชัดเจนขึ้นว่า “กับสามีพยาน” เพราะคำว่า “แฟน” นั้นอาจกำกวมว่าพยานแต่งงานหรือยัง

- (๓๗) ทล : แล้วมาแจ้งข้อหาคุณตอนกี่โมงหละ ข้อหาว่ามียาเสพติด รู้ไหมหละถูกแจ้งข้อหาอะไร
- พ : เขาบอกว่าครอบครอง เขาบอกว่าครอบครอง
- ทล : แจ้งข้อหาว่าครอบครองยาเสพติด ประเภทยาบ้าไว้ในครอบครอง แล้วสอบอะไรใหม่ได้ทำอะไรใหม่ทำบันทึกอะไรใหม่

(คดีเปิดบ่อน)

ตัวอย่างที่ (๓๗) คำตอบของพยานยังไม่ชัดเจนว่าครอบครองอะไร นายความจึงต้องทวนคำตอบของพยานซ้ำ โดยเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ เพิ่มเติมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยระบุอย่างชัดเจนว่า “แจ้งข้อหาว่าครอบครองยาเสพติด ประเภทยาบ้าไว้ในครอบครอง” เพื่อให้ศาลรับทราบอย่างชัดเจน

๗. การสรุปประเด็น การสรุปประเด็นคือการที่นายความสรุปคำตอบของพยานที่ได้จากการถามคำถามต่อเนื่องหลายคำถามก่อนหน้านี้ นายความจะสรุปประเด็นทั้งหมดที่พยานเบิกความไว้เป็นระยะ เพื่อทบทวนเรื่องราวทั้งหมดให้ศาลทราบก่อนเริ่มต้นคำถามอื่นต่อไป จะเห็นว่าการสรุปประเด็นนั้นแตกต่างจากการทวนคำตอบ คือ เมื่อนายความถามคำถามในเรื่องหนึ่งจนได้รับคำตอบ อาจจะมีถามหลายคำถามกว่าจะได้รับคำตอบในเรื่องนั้น ก่อนจะถามประเด็นใหม่ นายความจะนำสิ่งที่พยานเบิกความไว้มาสรุป โดยพยานจะตอบรับหรือปฏิเสธอีกครั้งก็ได้

จากข้อมูลในการถามซักพบว่า เมื่อพยานให้การไว้ไม่ชัดเจน รายละเอียดไม่ครบถ้วน หรืออาจให้การแย้งข้อ นายความจะสรุปประเด็นทั้งหมดให้อีกครั้ง เพื่อให้คำตอบชัดเจนและรายละเอียดครบถ้วน ก่อนจะเริ่มคำถามต่อไป

- (๓๘) ทจ : พยานทราบได้ยังไงว่าเอกสารนี้ปลอม
- พ : ตรวจสอบแล้ว ไม่ตรงกันเลย เลขเครื่องยนต์ ประเภทเชื้อเพลิง ซีซี ทุกอย่างไม่ตรงกัน
- ทจ : อะไรบ้างนะที่ว่าพยานรู้ว่าเอกสารนี้ปลอมขึ้น
- พ : ก็ปลอมทั้งหมด เลขที่เครื่องยนต์ เลขที่ตัวถัง ทุกอย่าง
- ทจ : ครับ คือหมายความว่า เลขที่ตัวถัง เลขเครื่องยนต์ และก็ประเภทเชื้อเพลิง แล้วก็กำลังซีซี รวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่มันไม่ตรงกันกับต้นฉบับ เอกสารตามใบนี้ นะครับ

(คดีปลอมแปลง)

ตัวอย่างที่ (๓๘) จะเห็นว่านายความนำคำตอบของพยานที่เบิกความไว้มาสรุปให้
อีกครั้ง เพราะรายละเอียดคำตอบมาก ศาลอาจฟังไม่ชัดเจน

- (๓๙) ทล : คุณนอนอยู่ แล้วยังไงนะ มีใครเข้ามา
พ : มีผู้ชายเดินเข้ามา ถามว่าเปิดบ่อนที่บ้านริเปล่า
ทล : ขออีกที ยังไงนะครับ พยานบอกว่ามีผู้ชายเดินขึ้นมา
พ : ครับ ตอนผมนอนอยู่มีเอนกกำลังเสพยา มีชายคนนึงเดินขึ้นมาถาม
ทล : เดี๋ยวนะสะ มีชายขึ้นไป ผลักประตูเข้าไปนะสะ ระหว่างนั้นไปเจอเอนกเสพยา
อยู่เขาบอกโอเค เอาตัวเอนกกับเราลงมา แล้วถามว่า บ่อน ที่บ้านเนี่ยเปิดบ่อน
ใช้ไหม

(คดีเปิดบ่อน)

ตัวอย่างที่ (๓๙) นายความถามว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง พยานเบิกความ
ตั้งแต่ต้นว่ามีตำรวจเข้ามาจนกระทั่งนำตัวพยานและนายเอนกลงมา และตำรวจได้ถามถึงเรื่องบ่อน
นายความจึงกล่าวสรุปประเด็นที่พยานเบิกความอีกครั้ง ก่อนจะเริ่มคำถามต่อไป

- (๔๐) ทจ : ค่าเช่า ค่าคอมมิชชั่น ค่าคอมมิชชั่นนี่คืออะไร
พ : ค่าคอมมิชชั่นคือส่วนที่ทางด้านเซลนะค่ะ เขาจะเป็นคน Request มาว่าจะหักค่า
คอม ฯ ส่วนนี้ ให้กับลูกค้า แต่ดิฉันไม่ทราบรายละเอียด เพราะว่าเซลเขาจะเป็น
คนจัดการ
ทจ : เซลเป็นคนจัดการ เพื่อหักค่าคอมฯของลูกค้า
พ : ก็คือ รายละเอียด
ทจ : สรุปว่าทำเกี่ยวกับการเงิน ค่าคอมมิชชั่น คือคำตอบแทนให้ ให้กับลูกค้าที่
สามารถจำหน่ายแอร์...
พ : ค่ะ

(คดีปลอมแปลง)

ตัวอย่างที่ (๔๐) พยานอธิบายความหมายของค่าคอมมิชชั่นยังไม่ชัดเจนนัก นาย
ความจึงนำคำตอบของพยานมาสรุปให้อีกครั้ง โดยใช้คำที่เข้าใจได้ง่าย

จะเห็นว่านายความนำคำตอบของพยานมาสรุปอีกครั้งก่อนเริ่มถามคำถามในเรื่อง
อื่นต่อไป จากข้อมูลพบว่านายความสรุปประเด็นเกินกว่าคำตอบที่พยานให้การไว้ อาจเป็นเพราะ
นายความต้องการให้ศาลและผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อมูลอย่างละเอียดและชัดเจนที่สุด จึงเพิ่มเติม
เนื้อความของพยานให้ครบถ้วน

ผู้วิจัยขอสรุปลักษณะของกลวิธีการถามย้ำ การทวนคำตอบ และการสรุปประเด็น
อีกครั้ง เพื่อให้เห็นความแตกต่างของกลวิธีทั้งสามอย่างชัดเจน ดังตาราง

ตารางที่ ๓ แสดงความแตกต่างของกลวิธีทางภาษา ๓ กลวิธี

การถามย้ำ	การทวนคำตอบ	การสรุปประเด็น
ก : คำถาม ข : คำตอบ ก : ถามย้ำ ข : ตอบย้ำ	ก : คำถาม ข : คำตอบ ก : ทวนคำตอบ + ถาม คำถามใหม่	ก : คำถาม ๑ ข : คำตอบ ก : คำถาม ๒ ข : คำตอบ ก : คำถาม N ข : คำตอบ ก : สรุปคำตอบทั้งหมดจาก คำถาม ๑ คำถาม ๒ ...คำถาม N ข : (คำตอบ)

จากการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาทั้งสาม ทำให้เห็นความแตกต่างเรื่องการเปิดโอกาสให้พยานตอบ ดังตาราง

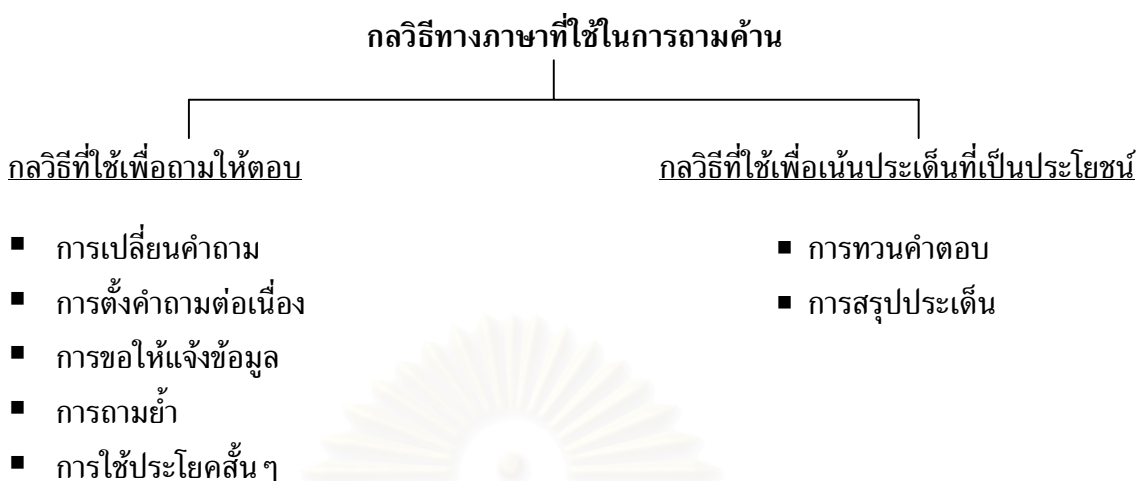
ตารางที่ ๔ แสดงความแตกต่างของกลวิธีทางภาษา ๓ กลวิธี (ด้านการเปิดโอกาส)

กลวิธีทางภาษา	เปิดโอกาสให้ตอบ	
	ไม่เปิดโอกาส	เปิดโอกาส
การถามย้ำ		●
การทวนคำตอบ	●	
การสรุปประเด็น	●	●

จะเห็นว่า ในการสนทนาโดยทั่วไปจะไม่ปรากฏการเปลี่ยนคำถาม การถามย้ำ การทวนคำตอบ และการสรุปประเด็นมากเช่นนั้น การที่ทนายความใช้กลวิธีดังกล่าวมากในการถามซักเพราะต้องการข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้องเป็นประเด็นสำคัญ แม้จะต้องถามคำถามเดิมซ้ำๆ เสียเวลาในประเด็นนั้นๆก็ตาม ทั้งนี้เพราะการถามซักเป็นการเริ่มต้นการสืบพยาน หากตอบผิดพลาดประเด็นใดไป ต้องรีบแก้ไขทันที มิฉะนั้นจะทำให้ความน่าเชื่อถือของพยานลดน้อยลง และส่งผลต่อรูปคดี นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ทนายความฝ่ายตรงข้ามรวบรวมข้อมูลเพื่อถามค้านได้ ขณะที่การตั้งคำถามต่อเนื่องและการใช้ประโยคสั้นๆ ก็เพื่อให้การถาม-ตอบเป็นไปตามลำดับ ตามที่ทนายความต้องการ ส่วนการใช้รูปประโยคขอร้อง ก็เพื่อให้อิสระกับพยานเล่าเรื่องอย่างเต็มที่นั่นเอง

ในบรรดากลวิธีทั้งหมดที่ทนายความใช้ถามซักนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าอาจแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ กลวิธีที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ และกลวิธีที่ใช้เพื่อนำประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน

แผนภูมิที่ ๒ แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก

๒.๔ รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก

ในตอนที่แล้ว ผู้วิจัยได้กล่าวถึงวิธีการทางภาษาที่ทนายความใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการถามซัก จะเห็นว่ากลวิธีส่วนใหญ่ที่ใช้เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ สอดคล้องกับการวิเคราะห์คู่ของถ้อยคำ โดยใช้ทฤษฎีวิวัจนกรรมที่พบว่า คู่ถ้อยคำส่วนใหญ่ในการถามซักเป็นคู่ถ้อยคำชนิด คำถาม – คำตอบ

ผู้วิจัยตัดสินว่าถ้อยคำใดเป็นถ้อยคำที่ใช้ถามโดยพิจารณาตามเจตนาเป็นหลัก กล่าวคือ ถ้อยคำใด ๆ ก็ตามที่มีเจตนาถามให้ตอบ แม้ไม่ได้อยู่ในรูปประโยคคำถาม แต่เมื่อพิจารณาบริบทแล้วผู้พูดตั้งใจและมีความต้องการที่จะได้รับคำตอบ ผู้วิจัยจะนำมาพิจารณา ในทางตรงกันข้ามหากถ้อยคำใดอยู่ในรูปประโยคคำถามแต่ผู้พูดไม่มีเจตนาถามให้ตอบ ผู้วิจัยจะไม่นำมาพิจารณา

ถ้อยคำที่ใช้ถามที่พบในการถามซักมีทั้งสิ้น ๒,๗๕๐ ถ้อยคำ ส่วนใหญ่อยู่ในรูปประโยคคำถาม จำนวน ๒,๑๐๖ คำถาม คิดเป็น ๗๖.๖๙ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น คำถามแบบให้ตอบเนื้อความ จำนวน ๑๕๒๔ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๔ คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ จำนวน ๕๒๙ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๑ และคำถามแบบให้เลือกตอบนั้นพบในปริมาณที่น้อยมาก จำนวน ๕๓ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ ส่วนคำถามในรูปประโยคบอกเล่า พบทั้งสิ้น ๖๔๔ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ แบ่งย่อยได้เป็น รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ พบจำนวน ๔๔๑ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๘ และรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ พบ ๒๐๓ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๒

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก

รูปประโยคคำถาม (๗๖.๖๙ %)			รูปประโยคบอกเล่า (๒๓.๓ %)	
แบบให้ตอบเนื้อความ	แบบตอบรับ-ปฏิเสธ	แบบให้เลือกตอบ	รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์	รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์
๑๕๒๔	๕๒๙	๕๓	๔๔๑	๒๐๓

๒.๔.๑ รูปประโยคคำถาม

ผู้วิจัยแบ่งรูปประโยคคำถามที่ใช้ในการสืบพยานออกเป็น ๓ ประเภท ตามที่ นววรรณ พันธุเมธา (๒๕๒๗) ได้เสนอไว้คือ ประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ ประโยคคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธและประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ ผู้วิจัยพบว่านายความเลือกใช้รูปประโยคคำถามแบบต่าง ๆ ดังนี้

ก) ประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ ได้แก่ ประโยคคำถามที่มีคำไม่ชี้เฉพาะ แสดงการถามคือ “ใคร อะไร ทำไม ที่ไหน ไหน อย่างไร เมื่อไร เท่าไร ก็” เป็นคำถามที่ผู้พูดไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบอยู่แล้ว พบทั้งสิ้น ๑,๕๒๔ คำถาม

ตารางที่ ๖ แสดงการเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความในการถามซัก

คำถาม	จำนวน	ร้อยละ
ใคร	๒๒๗	๑๕
อะไร	๓๗๑	๒๕
ที่ไหน	๒๒๓	๑๔.๖
ไหน	๔๗	๓
อย่างไร	๔๕๖	๓๐
เมื่อไร	๑๗	๑.๑๕
เท่าไร	๕๑	๓.๖
ทำไม	๑๘	๑.๒
เพราะอะไร	๑๔	๑.๑
ก็	๙๐	๖
รวมทั้งสิ้น	๑๕๒๔	๗๒.๔

(๔๑) ทจ : ตรงนี้เรา จะนำขวดสุราไปวางตรงนั้นนะ จะทำอะไรอีก

พ : เพื่อที่จะไปส่ง จำเลยที่ ๑ ขึ้นรถเมล์กลับบ้านด้วยนะ

(คดีวางระเบิด)

(๔๒) ทจ : ร้านอาหารของพยานเริ่มขายกี่โมง

พ : ๖ โมงเช้าค่ะ

(คดีข่มขืน)

ในบรรดาคำถามแบบให้ตอบเนื้อความทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยพบคำถาม “ทำไม” และ “เพราะอะไร” ในการถามซักจำนวน ๓๒ คำถาม การที่ทนายความใช้คำถาม ๒ ประเภทน้อยเพราะต้องถามคำถามนี้อย่างระมัดระวัง เนื่องจากคำถามดังกล่าวเป็นเหมือนดาบสองคม เป็นการถามเพื่อขอเหตุผล หากพยานตอบได้ชัดเจน มีเหตุผลเพียงพอ ก็แสดงให้เห็นว่าพยานน่าเชื่อถือ ในทางตรง

กันข้าม หากเหตุผลที่พยานมีนั้นไม่น่าเชื่อถือ ไม่สมเหตุสมผล การถามคำถามนี้อาจยิ่งทำให้ความน่าเชื่อถือของพยานลดลงด้วย

(๔๓) ทจ : เป็นเดือนน้ำ จำได้ว่าเป็นเดือน ที่นี้อยากทราบว่า ทำไมคุณถึงจำได้ว่าคุณได้
ช่อมงาน ๒ ชิ้นนี้ไป

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๔๓) พยานเบิกความว่าพยานเคยช่อมงานชิ้นนี้ ทนายความจึงให้พยานอธิบายถึงเหตุผลที่จำงานชิ้นดังกล่าวได้ เพราะแต่ละวันพยานช่อมงานเป็นจำนวนมาก

(๔๔) ทจ : ผลักออกมาทีทุบตีด้วย เออ..แล้วที่ตอบทนายจำเลยว่ายินยอมให้จำเลยเขาเอา
อวัยวะเพศใส่ในอวัยวะเพศของพยาน ที่ไปยอมเพราะอะไรครับ ที่ไปยอมเพราะ
อะไร ที่ไม่ยอมทำไม เราไม่ยอมให้เอาอวัยวะเพศเขาใส่ในอวัยวะเพศของพยาน
เพราะอะไรครับ

พ : เพราะคิดว่าซัดขึ้นเขา เขามาแน่ ๆ

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๔๔) ช่วงแรกที่พยานเบิกความนั้น พยานไม่ยินยอมให้จำเลยกระทำการใด ๆ แต่สุดท้ายก็ต้องจำยอม ทนายความถามถึงเหตุผลที่พยานต้องยินยอมให้จำเลยกระทำการดังกล่าว

ผลการศึกษาด้านภาษานี้สอดคล้องกับคำอธิบายทางกฎหมาย ไพศาล พีชมงคล (๒๕๓๑: ๘๐) เขียนไว้ในหนังสือการสืบพยานว่า “ทำไม เพราะอะไร” เป็นการถามซักในด้านลึก* กล่าวคือ เป็นคำถามที่ซักพยานเพื่อให้ได้รับความน่าเชื่อถือจากศาล ในการสืบพยานนั้น พยานทุกคนที่น่าสืบมีความสำคัญและทุกคำตอบมีผลต่อรูปคดี ทนายความจึงต้องแสดงให้เห็นว่าคำให้การของพยานมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ คำถามที่สามารถวัดหรือพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าพยานมีเหตุผลน่าเชื่อถือก็คือคำถาม “ทำไม” และ “เพราะอะไร”

ข) ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ เป็นประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วย “หรือไหม ใช่ไหม ถูกต้องไหม หรือเปล่า หรือยัง” จากข้อมูลการถามซัก พบทั้งสิ้น ๕๒๙ คำถาม ผู้วิจัยจำแนกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

* ไพศาล พีชมงคล จำแนกคำถามที่ใช้ในการถามซักเป็น ๒ ประเภทคือ (๑) การถามซักในด้านกว้าง (๒) การถามซักในด้านลึก การถามซักในด้านกว้างคือการถามซักเพื่อให้เห็นรายละเอียดของเหตุการณ์ที่พยานรู้เห็นด้วยคำถาม ใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ก็ ในขณะที่คำถาม ทำไม ใช้เพื่อถามซักในด้านลึก เนื่องจากเป็นการถามเกี่ยวกับน้ำหนักคำพยานเพื่อให้ได้รับความน่าเชื่อถือจากศาล

ตารางที่ ๗ แสดงการเลือกใช้คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธในการถามซัก

คำถามแบบ ตอบรับ-ปฏิเสธ	ไม่คาดคะเนคำตอบ			คาดคะเนคำตอบ		
	ใหม่	หรือเปล่า	หรือยัง	ใช้ใหม่	ถูกต้องใหม่	หรือ
จำนวน	๓๖๓	๖๑	๙	๘๒	๗	๗
ร้อยละ(%)	๖๘	๑๑.๕	๒	๑๕.๔	๑.๓	๑.๓
รวมทั้งสิ้น	รวม ๔๓๓ (๘๒%)			รวม ๙๖ (๑๘%)		

๑.๑ คำถามที่แสดงเจตนาถามให้ตอบโดยคาดคะเนคำตอบไว้ ได้แก่ ประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วย “หรือ ใช้ใหม่ ถูกต้องใหม่” พบทั้งหมด ๙๖ คำถาม

(๔๕) ทจ : ผู้จับทำบันทึกรับกุมพร้อมตัวจำเลยที่ ๑ มาให้ใช้ใหม่
พ : ครับ

(คดีลักทรัพย์)

จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยพบคำถาม “ถูกต้องใหม่” ซึ่งผู้วิจัยจัดให้คำถามดังกล่าวอยู่ในกลุ่มเดียวกับคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ใช้ใหม่” ต่างกันที่ “ใช้ใหม่” ใช้ในการสนทนาทั่วไปแต่ “ถูกต้องใหม่” นั้นไม่ค่อยปรากฏในการสนทนาทั่วไปนัก การที่ทนายความใช้ในการสืบพยานคงเป็นเพราะการสนทนาในศาลมีลักษณะเป็นทางการ การถาม-ตอบจึงต้องการความชัดเจนอย่างมากเพราะศาลจะบันทึกคำให้การของพยานทุกถ้อยคำ ทนายความจึงตั้งคำถามเพื่อให้พยานยืนยันว่าสิ่งที่ถามนั้นถูกต้อง ในการถามซักพบทั้งสิ้น ๗ คำถาม

(๔๖) ทจ : เป็นออฟฟิศร้าง เป็นตึกที่ทำงานร้านนะ ตามจุดหมายเลข ๑ ที่อยู่นี้ถูกต้องใหม่
ตรงนี้นะ

พ : ค่ะ

ทจ : ร้านดังกล่าวเนี่ย ที่ตั้งของร้านพยานเนี่ย แล้วห้องน้ำที่จะไปเข้าเนี่ย ที่ระบุไว้ว่า
ตามแผนที่นี้ถูกต้องใหม่

พ : ถูกต้องค่ะ (คดีข่มขืน)

(๔๗) ทจ : ปรากฏตามหมายคนที่ผู้แทนโจทก์ส่งศาลอาญากรุงเทพใต้ให้ดู ตามหมายของ
ศาลจังหวัดชลบุรีถูกต้องใหม่ครับ

พ : ใช้ครับ (คดียาเสพติด)

๑.๒ คำถามที่แสดงเจตนาถามให้ตอบโดยไม่คาดคะเนคำตอบ ได้แก่ ประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วย “ใหม่ หรือเปล่า หรือยัง” พบทั้งสิ้น ๔๓๓ คำถาม

(๔๘) ทจ : แล้วบอก เขามากกระชิบและบอกให้เราส่งเงินกับกุญแจ แล้วเราอมใหม่หละ
พ : ผมไม่ยอมครับ

(คดีปล้นร้าน)

- (๔๙) ทล : จอctrลักรักพักนึ่ง แล้วยังงใต้อไป มีคนมาขึ้นด้วยหรือเปล่า
 พ : มีคนมานั่งข้างผม ๒ คน

(คดียาเสพติด)

ค) ประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ เป็นประโยคที่มีคำเชื่อมหรือกลุ่มคำเชื่อม “หรือ,หรือว่า” บอกความให้เลือกปรากฏอยู่ระหว่างหน่วยกริยา ๒ หน่วย หรืออยู่ระหว่างข้อความที่จะให้เลือก ทนายความมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบอยู่บ้าง จึงสามารถเสนอคำตอบให้พยานเลือก แต่ก็ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าพยานจะเลือกคำตอบใด พบทั้งสิ้น ๕๓ คำถาม

- (๕๐) ทจ : ออกจากห้องนะ พอออกจากห้องใช้โทรศัพท์บ้านหรือโทรศัพท์มือถือ โทรไปไหน
 พ : มือถือ โทรแจ้งให้ พ.ต.ท.พรศักดิ์ ซึ่งสู่มอยู่ใกล้ ๆ บริเวณร้าน

(คดีสถานคำประเวณี)

ตารางที่ ๘ แสดงจำนวนรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก

รูปประโยคคำถาม	แบบให้ตอบเนื้อความ	แบบตอบรับ-ปฏิเสธ	แบบให้เลือกตอบ
จำนวน	๑๕๒๔	๕๒๙	๕๓
ร้อยละ	๗๒.๔	๒๕.๑	๒.๕

เนื่องจากการถามซักเป็นการถามลำดับแรกของฝ่ายที่นำพยานเข้าสืบ ทนายความถามเพื่อให้พยานเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่รู้เห็นอย่างชัดเจนที่สุด ทนายความจึงใช้คำถามแบบตอบเนื้อความเป็นจำนวนมากเพื่อเปิดโอกาสให้พยานอธิบายได้เต็มที่ การที่ทนายความใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธไม่มากนักเป็นเพราะลักษณะทางความหมายของคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ เป็นการจำกัดเสรีภาพในการตอบของพยาน นอกจากนี้คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ ๒ คำถามคือ “ใช่ไหม” และ “ถูกต้องไหม” ยังอาจชี้นำคำตอบให้พยานอีกด้วย จัดเป็นคำถามนำ คำถามนำคือคำถามที่สามารถชี้หรือแนะให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการได้ เช่น “ในวันที่เกิดเหตุ พยานเห็นจำเลยสวมเสื้อสีแดงใช่ไหม/ถูกต้องไหม” แทนคำถาม “ในวันที่เกิดเหตุ พยานเห็นจำเลยสวมเสื้อสีอะไร” กฎหมายระบุไว้อย่างชัดเจนว่าห้ามใช้ “คำถามนำ” ในการถามซัก ซึ่งเป็นการถามพยานฝ่ายตน เว้นแต่ศาลและทนายความฝ่ายตรงข้ามเห็นว่าคำถามนั้นไม่ใช่ประเด็นสำคัญ เป็นเรื่องที่รับทราบกันแล้ว หรือพยานไม่เข้าใจคำถาม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทนายความฝ่ายตรงข้ามจะไม่คัดค้าน แต่ศาลอาจตีความว่าทนายความเข้าข้างพยาน ตั้งคำถามเพื่อช่วยเหลือพยาน ไม่มีความยุติธรรม

๒.๔.๒ รูปประโยคบอกเล่า

จากการพิจารณาปริบทของการถามที่เกิดขึ้นในศาล พบว่า ทนายความสามารถชี้ถ้อยคำที่อยู่ในรูปประโยคบอกเล่า เพื่อแสดงเจตนาถามได้ และพยานก็เข้าใจและตอบคำถามที่สื่อด้วยรูปประโยคบอกเล่าเช่นกัน ผู้วิจัยแบ่งรูปประโยคบอกเล่าที่มีเจตนาถามออกเป็น ๒ ประเภท

คือ ประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ และประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ หมายความว่า เลือกใช้รูปประโยคบอกเล่าเพื่อถาม จำนวน ๖๓๓ คำถาม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๙ แสดงจำนวนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามในการถามซัก

รูปประโยคบอกเล่า				รวมทั้งสิ้น
แบบที่มีเนื้อความสมบูรณ์		แบบที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์		
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	๖๓๓ (๒๓%)
๔๕๑	๑๖	๒๐๓	๗	

๑. รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ เป็นประโยคที่มีใจความสมบูรณ์ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดในประโยคขาดหายไป การที่หมายความว่าถามด้วยประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์และพยานก็ตอบคำถามได้นั้นเป็นเพราะบริบทของการสืบพยานในศาลนั้นชัดเจนว่าประกอบด้วย ๒ ฝ่าย ฝ่ายผู้ถามคือทนายความและฝ่ายผู้ตอบคือพยาน ทนายความจึงใช้รูปประโยคบอกเล่าในลักษณะเดียวกับคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ กล่าวคือทนายความได้คาดคะเนคำตอบไว้ ในบางกรณีทนายความจะใช้ทำนองเสียงสูงขึ้นหรือการลงเสียงหนัก หรือใช้ท่าทางแสดงการถาม เช่น การจ้องหน้า เลิกคิ้ว พบทั้งสิ้น ๔๕๑ คำถาม

(๕๑) ทจ : ส.ภ.อ.เมืองชลบุรีนะ วันที่ ๗ ก.ค. ๒๕๕๐ พร้อมกับตำหนิ รูปพรรณ (จ้องหน้า)
พ : ครับผม

(คดียาเสพติด)

(๕๒) ทจ : แล้วก็ไปเปิดประตูรถขับออกไป เราเองเราก็ หลังจากนั้นเราก็ไม่ได้สนใจอะไร
(เสียงสูงขึ้น)
พ : ครับ ไม่ได้สนใจ

(คดีลักทรัพย์)

ผู้วิจัยพบว่าทนายความใช้คำถามในรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ โดยมีความบอกมาลา “นะ” ในตำแหน่งท้ายประโยคเป็นจำนวนมาก นววรรณ พันธุมเมธา (๒๕๒๗:๗๒) กล่าวว่า “นะ” เป็นคำเสริม* ประเภทคำบอกมาลา เช่นเดียวกับ ละ ชิ เอะ หรอก ฯลฯ ใช้เมื่อสื่อสารด้วยการพูด ช่วยเน้นเจตนาของผู้พูดว่าถาม สั่ง ขอร้องหรืออ้อนวอน ทนายความใช้เพื่อเน้นเจตนาว่าต้องการถามให้ตอบ อาจเปลี่ยนเสียงเป็น น้ำ น่ะ

(๕๓) ทล : รู้จักเขานะ
พ : ดูป้ายชื่อเขาคับ ที่แรก เขาเข้ามาในบ้าน ก็เรียกเขามาในบ้าน

* คำเสริมคือคำที่เสริมเข้าไปในประโยค เพื่อเน้นเจตนาของผู้พูดที่ต้องการบอกเล่า สั่ง ขอร้องหรือถาม ฯลฯ หรือบอกสถานภาพระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังว่าเสมอกันหรือสนิทสนมกันหรือไม่ แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ คำบอกมาลา คำบอกการถาม คำบอกสถานภาพ

- ทล : ในโรงพักนั้นน้ำ
 พ : ขึ้นไปข้างบน ครับผม
 ทล : ห้องเดิมนะ
 พ : นั่งอยู่ในห้องสอบสวน แล้วตำรวจ สารวัตรครับ
 ทล : ที่ไปไล่ฟันนะนะ
 พ : ครับผม
 ทล : พ.ต.ท.วิรัตน์เนี่ยนะ
 พ : ครับผม
 ทล : โดยปล่อยตัวผู้ต้องหาสองคนนั้นไปนะ
 พ : ครับผม (ขออนุญาตดูสำนวนนิดนึง)
 ทล : ได้ปล่อยตัวผู้ต้องหาสองคนนั้น ตามคำร้องที่ลงชื่อเนี่ยนะ
 พ : ครับผม

(คดีลักทรัพย์)

การถามด้วยรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์นี้อาจชี้้นำคำตอบให้พยานได้ในลักษณะเดียวกับคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ “ใช่/ไหม” และ “ถูกต้อง/ไหม” ที่ต้องการให้พยานตอบรับเนื้อความนั้น ผู้วิจัยเรียกคำถามในลักษณะดังกล่าวว่า “คำถามกึ่งนำ” เป็นคำถามที่สามารถชี้หรือแนะให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการได้ แต่ไม่ปรากฏคำแสดงการถาม “ใช่/ไหม” และ “ถูกต้อง/ไหม” ยิ่งศักดิ์ กฤษณะจินดา (๒๕๒๘:๑๗๙) กล่าวไว้ในกฎหมายลักษณะพยานว่า “ผู้ว่าความเก่ง ๆ จำเป็นต้องสร้างคำถาม โดยผูกประโยคอย่างเป็นกลาง ในลักษณะคล้ายนำแต่ไม่ถึงกับเป็นคำถามนำ” การที่ทนายความใช้คำถามลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก คงเป็นเพราะทนายความต้องการหลีกเลี่ยงการใช้คำถามนำ ที่มีคำว่า “ใช่/ไหม” และ “ถูกต้อง/ไหม”

๒. รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ คือประโยคที่มีใจความไม่สมบูรณ์ มีส่วนใดส่วนหนึ่งในประโยคขาดหายไป ทนายความละบางส่วนไว้เพื่อให้พยานกล่าวตอบให้สมบูรณ์ ทนายความใช้คำถามลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากทั้งทนายความและพยานเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกัน และอาจเตรียมการถาม - ตอบไว้ล่วงหน้าแล้ว ทนายความจึงมั่นใจว่าพยานจะสามารถกล่าวเสริมข้อความให้สมบูรณ์ได้ คำถามประเภทนี้มีลักษณะเดียวกับคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ คือต้องการคำตอบเกี่ยวกับเนื้อความ ๕W เพียงแต่ไม่มีคำแสดงการถามปรากฏ ทนายความใช้การหยุดก่อนจบประโยค พบจำนวน ๒๐๓ คำถาม

- (๕๔) ทจ : ทำจ่ายเกี่ยวกับ ชัฟฟลายเออร์ นี่คือเกี่ยวกับ.....
 พ : เกี่ยวกับลูกค้าที่เราซื้อของเขาเข้ามาเพื่อประกอบกิจการ

(คดีเช็ค)

- (๕๕) ทจ : เขาถามชั่วคราวหรือค่างคืน พยานบอกว่าชั่วคราว เขาตอบว่า
 พ : ๕๐๐ บาท

(คดีสถานคำประเวณี)

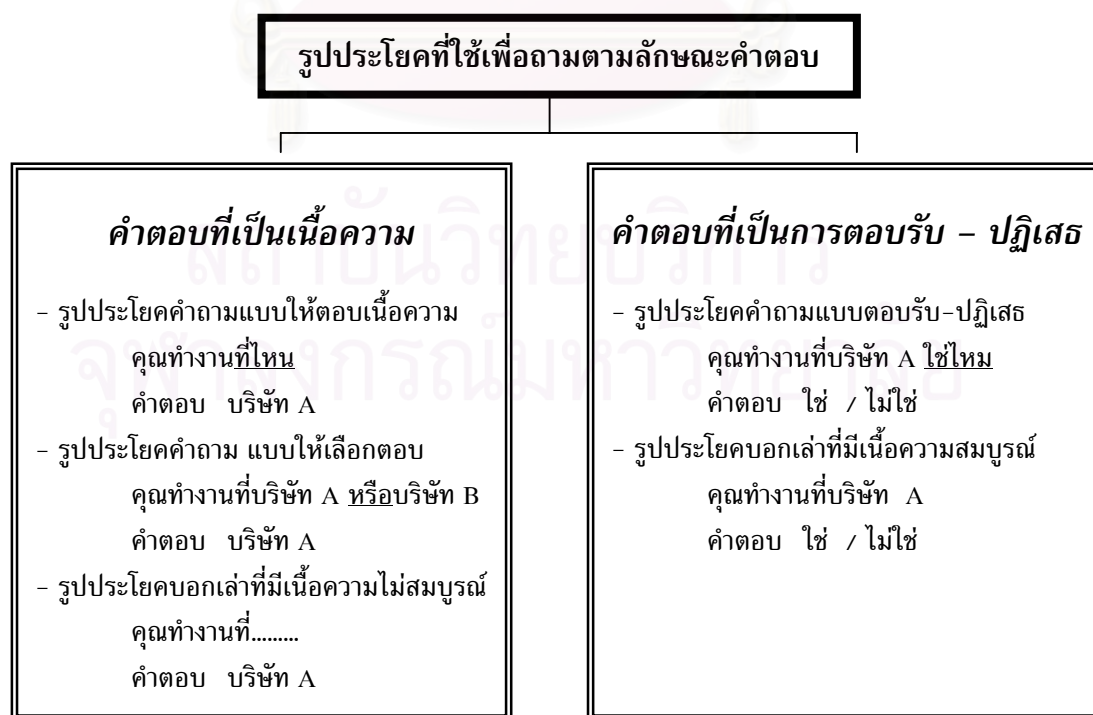
กล่าวโดยสรุปได้ว่า การถามช้กันนั้น ทนายความใช้รูปประโยคคำถามเพื่อถามมากที่สุด ๒,๑๐๖ คำถาม คิดเป็น ๗๖.๖๙ % และใช้รูปประโยคบอกเล่าเพื่อถาม ๖๔๔ คำถาม คิดเป็น ๒๓.๓ % ดังตาราง

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามช้กัน

รูปประโยคคำถาม				รูปประโยคบอกเล่า		
แบบให้ตอบ เนื้อความ	แบบตอบรับ- ปฏิเสธ	แบบให้เลือก ตอบ	รวม	เนื้อความ สมบูรณ์	เนื้อความไม่ สมบูรณ์	รวม
๑๕๒๔	๔๑๖	๕๓	๒๑๐๖	๔๔๑	๒๐๓	๖๔๔
๕๖ %	๑๙ %	๒ %	๗๖.๖๙ %	๑๖ %	๗ %	๒๓.๓ %

ลำดับต่อไป ผู้วิจัยยังได้จำแนกรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบที่ทนายความต้องการ ทั้งนี้เพื่อจะแสดงให้เห็นว่าในการถามช้กันนั้น ทนายความถามเพื่อต้องการคำตอบแบบใดเป็นจำนวนมากที่สุด โดยผู้วิจัยพิจารณารูปประโยคที่ใช้เพื่อถามทั้งรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถาม และรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถาม โดยรูปประโยคแต่ละแบบ ต้องการคำตอบที่ต่างกัน ผู้วิจัยจำแนกคำตอบที่ต้องการได้เป็น ๒ ประเภท คือ ต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความ ประกอบด้วยรูปประโยคที่ใช้เพื่อถาม ๓ ชนิดคือ รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ รูปประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ และรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ ส่วนรูปประโยคที่ต้องการคำตอบเป็นการตอบรับ - ปฏิเสธ ประกอบด้วยรูปประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ และรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๓ แสดงรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบ

จากเกณฑ์การจำแนกดังกล่าว เมื่อนับจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบ แล้วพบว่าทนายความถามซ้ำเพื่อต้องการให้พยานตอบเป็นเนื้อความมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๕ ดังตารางที่ (๑๑) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการถามซ้ำที่ต้องการให้พยานอธิบายรายละเอียดของเหตุการณ์ที่พยานได้รู้เห็น ว่าใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร เพื่อให้ศาลรับทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวอย่างถูกต้องและชัดเจนที่สุด

ตารางที่ ๑๑ สรุปรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบ

ลักษณะคำตอบ	จำนวนคำถาม	รวม	ร้อยละ (%)
๑. ต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความ		๑,๗๘๐	๖๕
รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ	๑๕๒๔		
รูปประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ	๕๓		
รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์	๒๐๓		
๒. ต้องการคำตอบที่เป็นการตอบรับ-ปฏิเสธ		๙๗๐	๓๕
รูปประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ	๕๒๙		
รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์	๔๔๑		

ในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงโครงสร้างของการถามซ้ำ จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า การถามซ้ำประกอบด้วยองค์ประกอบ ๔ ส่วน คือ การถามประวัติส่วนตัวของพยาน การถามเหตุการณ์ที่พยานรู้เห็น การถามเพื่อระบุตัวผู้ต้องหา และการถามมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด เห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้งสี่นี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการถามซ้ำ นั่นคือ การให้พยานเล่าเหตุการณ์ที่พยานได้รับรู้มาอย่างละเอียด

กลวิธีทางภาษาที่พบในการถามซ้ำมีทั้งสิ้น ๗ กลวิธี เป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ ๕ กลวิธี ได้แก่ การเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่อง การใช้ประโยคสั้นๆ การใช้รูปประโยคขอร้อง และการถามย้ำ ส่วนกลวิธีที่ใช้เพื่อเน้นประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน ได้แก่ การทวนคำตอบ และการสรุปประเด็น ทั้งนี้กลวิธีการเปลี่ยนคำถาม การทวนคำตอบ การถามย้ำ การสรุปประเด็นนั้นเป็นไปเพื่อช่วยให้ทนายความได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง ส่วนการตั้งคำถามต่อเนื่องและการใช้รูปประโยคสั้นๆ นั้น ก็ช่วยให้พยานลำดับเรื่องราวและตอบตามแนวทางที่ทนายความต้องการได้ การใช้รูปประโยคขอร้องก็เช่นกัน พยานสามารถเล่าเรื่องราวได้อย่างอิสระ เพราะเป็นพยานฝ่ายตน ซึ่งกลวิธีทั้งหมดช่วยให้ทนายความสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการถามซ้ำได้

ส่วนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามซ้ำนั้น พบว่าทนายความเลือกใช้รูปประโยคคำถามเพื่อถามมากที่สุด โดยเฉพาะคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ เพราะเป็นคำถามที่ให้อิสระกับพยานในการเลือกคำตอบด้วยตนเอง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการถามที่ต้องการให้พยานเล่าเรื่องราวที่รู้เห็นอย่างละเอียด ส่วนคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธนั้น ทนายความใช้คำถามแบบคาดคะเนคำตอบ

ไม่มากนัก ที่เป็นเช่นนั้นเพราะคำถาม “ใช่ไหม” และ “ถูกต้องไหม” จัดเป็นคำถามนำ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๘ บัญญัติว่า “ในการที่คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานจะถามซักพยานที่ดี หรือถามติงพยานที่ดี ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นใช้คำถามนำ เว้นแต่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือได้รับอนุญาตจากศาล” อย่างไรก็ตาม ทนายความมีวิธีการเลือกใช้คำถามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของฝ่ายตนที่น่าสนใจ คือ ทนายความเลี้ยงมาใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็น “คำถามกึ่งนำ” เนื่องจากคำถามดังกล่าวสามารถชี้้นำคำตอบให้พยานตอบรับหรือปฏิเสธ เพียงแต่ไม่ปรากฏคำแสดงการถามเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๓

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค้ำน

หลังจากทนายความฝ่ายที่อ้างพยานถามซักแล้ว ทนายความฝ่ายตรงข้ามจะถามค้ำนเพื่อหักล้างหรือเปลี่ยนแปลงถ้อยคำของพยานที่ได้เบิกความไว้ในช่วงถามซัก ในทางกฎหมายการถามค้ำนนั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการสืบพยาน พาล์มเมอร์ (Palmer, 1988 : 91) เปรียบการถามค้ำนว่าเป็นดาบสองคม กล่าวคือทนายความจะต้องถามคำถามอย่างระมัดระวัง และระลึกไว้เสมอว่าการถามนั้นๆ อาจเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายตรงข้ามได้ทันที แต่หากทนายความมีความสามารถในการตั้งคำถามก็สามารถทำให้ชนะคดี หรือไม่ต้องนำพยานฝ่ายตนมาสืบในข้อนั้นๆ อีก

ก่อนที่จะวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค้ำน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์และประเด็นของการถามค้ำนเป็นลำดับแรก เพื่อแสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ของการถามค้ำนและประเด็นของการถามค้ำนนั้นสอดคล้อง สัมพันธ์กัน และหลังจากนั้นจะได้ชี้ให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาต่างๆ ที่ทนายความใช้นั้นเป็นไปเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการถามค้ำนเช่นกัน

๓.๑ วัตถุประสงค์ของการถามค้ำน

การถามค้ำนเป็นการถามเพื่อหักล้างหรือเปลี่ยนแปลงถ้อยคำของพยานที่ได้เบิกความไว้ในช่วงถามซัก รวมถึงเพื่อทำลายน้ำหนักพยานหลักฐานอื่นด้วย ดังนั้นการถามค้ำนจึงต้องมุ่งจับพยานให้ได้ เพื่อให้ศาลสงสัยในคำให้การนั้น

স্যู ปริกสุวรรณ์ (๒๕๒๔ : ๓๕) กล่าวในหนังสือหมอความว่า “ผลที่ต้องการของการถามค้ำนคือทำให้พยานแตก ลักษณะของพยานแตกและศาลไม่เชื่อนั้น ไม่ใช่ว่าเพียงแต่ถ้อยคำของพยานไม่ถูกต้องตรงกัน หรือไม่เหมือนกันหาไม่ได้ ถ้อยคำของพยานที่เรียกว่าแตกนั้น ต้องปรากฏว่าถ้อยคำของพยานปากหนึ่งขัดกับความจริงของปากอื่น หรือขัดกับเหตุผลของปากอื่นหรือขัดกับธรรมดาโลกที่จะต้องเป็น”

ส่วนเข็มชัย ชูติวงศ์ (๒๕๓๖:๓๒๒) กล่าวไว้ในคำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานว่า “การถามค้ำนพยานนอกจากจะมีวัตถุประสงค์ในการทำลายน้ำหนักพยานนั้น และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอื่นซึ่งเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ถามแล้ว ยังอาจใช้ถามเพื่อตั้งประเด็นไว้และนำพยานอื่นมาสืบภายหลังเพื่อหักล้างหรือเปลี่ยนแปลงถ้อยคำพยานที่กำลังเบิกความ” ที่เข็มชัยกล่าวไว้พอสรุปได้ว่าวัตถุประสงค์ของการถามค้ำนมี ๓ ประการคือ ๑)การถามเพื่อทำลายน้ำหนักพยาน ๒)การถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ถาม และ ๓)การถามเพื่อตั้งประเด็นไว้และนำพยานเข้าสืบภายหลัง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเสนอวัตถุประสงค์ของการถามค้ำนไว้ ๒ ประการ คือ การถามเพื่อทำลายน้ำหนักพยานนั้น และ การถามเพื่อตั้งประเด็นไว้และนำพยานเข้าสืบภายหลัง ทั้งนี้เพราะ ผู้วิจัยเห็นว่าการถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถามนั้นเป็นวิธีการที่ช่วย

สนับสนุนให้บรรลุตฤประสงค์ทั้งสองข้อ จะเห็นว่าการถามเพื่อทำลายน้ำหนักพยานนั้นก็ต้องแสดงข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม ขณะเดียวกันการถามเพื่อตั้งประเด็นใหม่เพื่อนำพยานเข้าสืบนั้น ก็ต้องแสดงข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถามเช่นกัน

๓.๒ ประเด็นของการถามค้าน

เมื่อพิจารณาการถามค้าน ผู้วิจัยพบว่าไม่สามารถจำแนกองค์ประกอบเป็นส่วน ๆ ได้ชัดเจนเหมือนการถามซัก ในการถามค้านนั้น ทนายความจะถามเพื่อจับพิรุธพยานประเด็นใดก็ได้ที่ทำให้ศาลเห็นว่าพยานไม่มีความน่าเชื่อถือ ไม่สมเหตุสมผล โดยไม่จำเป็นต้องถามตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ได้ จากข้อมูลสามารถสรุปประเด็นต่างๆที่ทนายความใช้ถามค้านได้ ๓ ประเด็นใหญ่ คือ ความไม่น่าเชื่อถือของพยาน ความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูลและประเด็นที่ยังไม่น่าสืบ

๓.๒.๑ ความไม่น่าเชื่อถือของพยาน ทนายความถามเพื่อแสดงให้เห็นว่าพยานไม่มีความน่าเชื่อถือ การที่ทนายความจะทำให้ศาลเชื่อว่าพยานไม่น่าหนักนั้น ทนายความจะตั้งคำถามในลักษณะตรวจสอบพยานในด้านต่างๆจากข้อมูลผู้วิจัยพบว่าทนายความตรวจสอบพยาน ๕ ประเด็น* ได้แก่ ๑) การรับรู้ของพยาน ๒) การจดจำของพยาน ๓) การถ่ายทอดของพยาน ๔) การมีอคติของพยาน และ ๕) การปฏิบัติหน้าที่ของพยาน

๑) การรับรู้ของพยาน ทนายความจะถามถึงโอกาสในการรับรู้เหตุการณ์ของพยาน เช่นการมองเห็น ระยะห่าง แสงสว่าง เสียงรบกวน สิ่งกีดขวางต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าพยานอาจรับรู้เหตุการณ์ได้ไม่ชัด คำให้การของพยานจึงไม่น่าเชื่อถือพอ

(๕๖) ทล : ไม่ได้ถอดใช้ไหมครับ ไม่ได้ถอด เสื้อข้างบนไม่ได้ถอด ที่คุณกล่าวว่าเขาชู่ณะ เมื่อก็คุณเบิกความว่าเขาชู่จะแทงด้วยมีด มีดเขาก็ไม่มี โช้คุณก็ไม่เห็นใช้ไหมครับ คุณเพิ่งเข้าใจตอนหลังเกิดเหตุแล้วว่าโช้หน้าจะเป็นอย่างนั้นะ คุณเข้าใจว่าเขาหน้าจะมีโช้ใช้ไหมครับ เข้าใจอย่างนั้นใช้ไหมครับ

พ : ค่ะ เข้าใจว่ามีโช้

ทล : พร้อมกันนั้น คุณเข้าใจว่า เขาจะใช้โช้เป็นอาวุธใช้ไหมครับ คุณเข้าใจอย่างนั้นใช้ไหมครับ เพราะโช้ที่ร้านคุณหายไป คุณ คุณรู้ที่หลังใช้ไหมว่าโช้หายไป หลังเกิดเหตุแล้วถึงมาบอกว่าโช้หายไป

พ : ไม่ใช่ค่ะ ไม่ใช่ เขามาบอกตอนบ่ายสามโมง

ทล : ว่าโช้หายไป แล้วคุณเข้าใจว่าจำเลยจะใช้โช้นี้ทำการฆ่าคุณรึว่าข่มขืนคุณ

พ : ก่อนเกิดเหตุบ่ายสามโมงค่ะของวันที่ ๑๙เขามาบอกให้ระวังกล้วยของหาย เพราะโช้หายไป

* พรเพชร วิชิตชลชัย (๒๕๓๕:๑๖๒-๑๖๓) จำแนกแนวทางการหักล้างคำให้การของพยานไว้ ๔ ประเด็น คือ การรับรู้ ความจำ การถ่ายทอด และอคติ แต่จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่าในกรณีเจ้าพนักงานขึ้นให้การนั้น ทนายความนำเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของพยานมาถามเพื่อหักล้างตัวพยานด้วยเช่นกัน

ทล : ครับ ขณะที่เขาจะฆ่าเราเนี่ย เราก็เลยคิดว่าใช่ คิดว่าจำเลยซ่อนเอาไว้เข้าใจอย่างนั้น

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่(๕๖) นายความต้องการซื้อการรับรู้ของพยานเรื่องอาวู่นั้น เป็นเพียงสิ่งที่พยานคิดไปเองหรืออาจสร้างเรื่องขึ้นมาอธิบายเท่านั้น ในวันเกิดเหตุ พยานไม่เห็นอาวูใดของจำเลยเลย

(๕๗) ทล : ไม่มีนะ เออ ตอนที่อ้างว่าจำเลยที่ ๒ เจรจากับผู้หญิงที่ไปกับดาบพรพจน์เนี่ยนะที่อ้างว่านายสมคิดเจรจาเนี่ยนะ เจรจากันตรงจุดไหน พยานก็ไม่ทราบที่ไปพูดให้ผู้หญิงคนนี้ไปกับดาบพรพจน์

พ : เขาพูดกันอยู่ในโตะนั้นแหละครับ พูดกันต่อหน้าผม ฟังไม่รู้เรื่องเท่านั้นเอง

ทล : เออ สรุปว่า เออ นายสมคิดได้พูดกับผู้หญิงที่โตะนะ

พ : ครับ

ทล : แต่ใช้ภาษาจีนพูด

พ : ครับผม

ทล : ข้อความนั้นจะเป็นข้อความอะไรที่ชักชวน หรือพูดให้ออกไปเพราะเหตุไร พยานไม่ทราบนะ

พ : ไม่ทราบ

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๕๗) นายความต้องการหักล้างเรื่องการรับรู้ของพยานโดยชี้ให้เห็นว่าพยานไม่ทราบความหมายของข้อความที่จำเลยพูดกับผู้หญิงจีน เพราะใช้ภาษาจีน

๒) การจดจำของพยาน นายความจะถามถึงการจดจำเรื่องที่รับรู้มาของพยานเพื่อชี้ให้เห็นว่าพยานอาจจะลืมเรื่องต่างๆได้

(๕๘) ทล : ผมถามพยานยังงี้ครับว่าลักษณะสร้อยสังวาลย์ตามภาพถ่ายหมายเลข จ.๑๖ เนี่ย นะครับ สร้อยสังวาลย์เนี่ยนะสะ กับสร้อยข้อมือตามภาพข้างล่างเนี่ย ผมเรียนถามพยานยังงี้ครับว่าภาพถ่ายที่ผมให้คุณดูเนี่ย ไม่มีอะไรจุดเด่นพิเศษที่ทำให้คุณเห็นว่ามันแตกต่างจากสร้อยสังวาลย์ กับสร้อยข้อมือที่คุณเคยเห็นใช้ไหมครับ สร้อยสังวาลย์ก็คือสร้อยสังวาลย์

พ : ครับ

ทล : แต่ผมหมายถึงว่าทำงานซ้ำซากจำเจ ลักษณะของงานเนี่ยในบริษัทของผู้เสียหายเนี่ย มีลักษณะงานคล้าย ๆ กัน เนี่ยหลายร้อยวงเพียงแต่ว่าสับหมุนเวียน เปลี่ยนมาให้คุณซ่อม ถูกต้องไหมครับ

พ : ถูกครับ

ทล : เพราะฉะนั้นงานที่คุณนิตเอามาให้คุณซ่อมก็ดี คนอื่นนำมาให้คุณซ่อมก็ดี คุณก็ไม่

ได้ใส่ใจอะไรพิเศษหรือจดจำเป็นกรณีพิเศษว่างานชิ้นนี้มาจากคุณนิด งานชิ้นนี้มาจากคุณรัชดาพร งานชิ้นนี้มาจากคุณวิไลวัลย์ใช่ไหมครับ คุณก็มีหน้าที่ซ่อม คุณก็มอบคีนไปพร้อมกับงาน Job list โดยไม่ใส่ใจว่าเป็นงานของใครใช่ไหมครับ เพราะว่างานของคุณอยู่ที่ว่าซ่อมเสร็จหรือเปล่า เสร็จแล้วก็คีนเขาไปใช่ไหมครับ

พ : ใช่

(คดีหลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๕๘) ทนายความพยายามชี้ให้ศาลเห็นว่าพยานอาจลืมหรือจำผิด เนื่องจากชิ้นงานส่วนใหญ่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน และเจ้าหน้าที่แผนกตรวจสอบคุณภาพที่มอบหมายงานให้กับพยานมีหลายคน พยานอาจจำสับสน

๓) การถ่ายทอดของพยาน ทนายความชี้ว่าพยานเบิกความไม่สม่ำเสมอ เลี่ยงที่จะตอบในบางเรื่อง หรือให้การขัดกับที่ให้การไว้ เพื่อให้ศาลเห็นว่าคำให้การของพยานไม่น่าเชื่อถือ ไม่ควรนำมาพิจารณา

(๕๙) ทล : ไม่ใช่ ผมถามว่าพฤติการณ์ก็คุณบอกว่าเขาให้การรับสารภาพ ผมไม่เห็นอยู่แล้ว จำเลยต้องให้การ เขามีอย่างไรใช่ไหมครับ พฤติการณ์นี้เป็นยังไงหละ เขาให้การรับสารภาพแล้วนี้ ผมก็ไม่ได้เถียงตรงนั้นนี้ ผมถามว่าร่วมกันยังไง

พ : (เสียบ)

ทล : ตำรวจผู้จับกุมนี้ นะครับ ก็ให้การในทำนองเดียวกับที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 เลยใช่ไหมครับว่า จำเลยเขาให้การพฤติการณ์ยังไง จับกุมยังไงแล้วมีพฤติการณ์ เขาให้การพฤติการณ์ต่าง ๆ ตรงกับคำให้การของจำเลยใช่ไหม

พ : ก็คำให้การก็คล้าย ๆ กัน

ทล : คล้าย ๆ กัน นะครับ คล้าย ๆ กัน ยังชี้หมายความว่า

พ : ก็คือ จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การรับสารภาพ

ทล : เออ และพฤติการณ์หละครับ ตอบไม่ได้อีกแล้ว

พ : พฤติการณ์จำไม่ได้แล้ว ขอยืนยันตามคำให้การ

ทล : ผมเข้าใจอยู่แล้วครับ ให้ตอบคำถามตรง ๆ หน่อยได้ไหมครับ อธิบายไว้สาระ โดยคำให้การของจำเลยที่ ๑ นี้ นะครับ จำเลยที่ ๒ ให้การรับสารภาพ เขาเคยรับซื้อ ซื้อมาจากอำเภอมแม่สาย ส่วนจำเลยที่ ๒ เขาบอกว่า เพียงแต่ร่วม แต่เขาไม่ได้บอกว่าเป็นคนดำเนินการซื้อ มา จัดหามาใช้ไหมหละครับ เข้าไปร่วม คือไปอยู่ในรถคันนั้นด้วยใช่ไหมครับ

พ : คือ จำเลยที่ ๒ ให้การว่าก่อนที่จะร่วมกันเดินทางไปรับยาบ้าจากอำเภอมแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำเลยที่ ๑ ได้มาชักชวนจำเลยที่ ๒ บอกว่าให้ร่วมกันไปนำยาบ้ามาส่งให้กับผู้ที่ให้เงินมาซื้อ

ทล : จำพฤติกรรมได้แล้วนี่
 พ : เฉพาะคร่าว ๆ ครับ คร่าว ๆ
 ทล : เมื่อกี้จำไม่ได้ ตอนนี้อาจได้
 พ : คร่าว ๆ ครับ
 ทล : ตกลงจะเบิกความ ตอนนั้นจำไม่ได้ ตอนนี้อาจได้
 พ : อันนี้คร่าว ๆ ๆ

(คดียาเสพติด)

ตัวอย่างที่ (๕๙) นายความพยายามชี้ให้ศาลเห็นว่า พยานขาดความน่าเชื่อถือ เพราะเบิกความไม่สม่ำเสมอ เลี่ยงที่จะตอบในเรื่องนี้ จะเห็นว่านายความถามถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลายครั้ง และพยานเบิกความว่าจำไม่ได้ แต่กลับเบิกความในเวลาต่อมา

๕) การมีอคติของพยาน นายความถามสาเหตุโกรธเคือง ความลำเอียง รัก โลภ โกรธ หลง ความเกลียดชัง เพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าพยานเบิกความอย่างอคติ ลำเอียงและขาดความยุติธรรม

(๖๐) ทล : ...ถามนิดเดียวเรากับพนักงานสอบสวนเป็นไงเคยมีสาเหตุโกรธเคืองก่อนจะมี เรื่องนี้นะ
 พ : มีครับ เคย ภรรยาผมเคยฟ้องร้องครับ
 ทล : อี
 พ : ภรรยาผมเคยฟ้องร้องกันครับ
 ทล : ยังไง
 พ : เคยฟ้องร้องตำรวจครับ
 ทล : ตำรวจคนไหนละ
 พ : ตำรวจคนอื่น ชุดนี้แหละครับ
 ทล : ไม่ใช่ ไม่ ถามว่าคนสอบสวน
 พ : ไม่มีครับ
 ทล : เรากับ พ.ต.ท.วิรัตน์ก็ไม่เคยมีเรื่องกัน
 พ : ครับผม
 ทล : เคยรู้จักกันไหม
 พ : ไม่เคยครับ
 ทล : ไม่เคยรู้จักอีกต่างหาก แต่ไม่ใช่คนนี้นะ
 พ : ในโรงพักนี้แหละครับ
 ทล : เออ แต่ไม่ใช่คนนี่ แคนั้นนะครับ

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๖๐) จำเลยยืนยันว่าตนไม่ได้กระทำความผิด โดยอ้างว่าเจ้าพนักงาน ตำรวจกลับแก้งตน ทนายความจึงต้องการชี้ให้เห็นว่าพยานมือคดี เบิกความด้วยความโกรธแค้น เพราะเจ้าพนักงานที่เคยมีเรื่องกับภรรยาของจำเลย ไม่ใช่คนที่จับกุมในครั้งนี้

๕) การปฏิบัติหน้าที่ของพยาน กรณีพนักงานสอบสวนและจับกุมเป็นพยานนั้น ทนายความจะถามถึงการปฏิบัติหน้าที่ของพยาน ประสบการณ์การทำงาน หน้าที่ที่รับผิดชอบ การวางแผนและการทำบันทึกจับกุม เพื่อชี้ให้ศาลเห็นว่าพยานทำหน้าที่บกพร่อง

(๖๑) ทล : หมายความว่า ๘ ฉบับ ที่คุณใช้ไปนะ แต่ตอนที่คุณเบิกความมา มีหมายเลขทุกฉบับ
 พ : มี
 ทล : แต่เมื่อใช้ในการล่อซื้อ จับกุม ไม่ได้ระบุหมายเลขบันทึกการจับกุมนี้ว่าหมายเลขใดบ้าง ใน ๘ ฉบับนี้ ถูกต้องไหมครับ
 พ : ใช่ครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๖๑) ทนายความถามค้านเกี่ยวกับความบกพร่องของเจ้าพนักงานที่ไม่ได้ระบุหมายเลขธนบัตรอีกครั้งหลังจากจับกุมได้แล้ว

(๖๒) ทล : พยานและชุดจับกุมเนี่ย ได้มีการวางแผนในการสร้างพยานตรงนี้ใหม่ เกี่ยวกับเรื่องการคำประเวณีของผู้หญิงคนเนี่ย ผมถามแค่นี้เอง
 พ : ในวันนั้นไม่ได้สร้างพยานหลักฐานเอาไว้
 ทล : ไม่ได้บันทึกปากค่านะ
 พ : ที่โรงแรมไม่มี
 ทล : ไม่มีเลยนะ
 พ : ครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๖๒) ทนายความถามถึงการวางแผนจับกุมของพยานเพื่อให้ศาลเห็นว่าพยานทำหน้าที่บกพร่อง เพราะไม่ทำบันทึกไว้

๓.๒.๒ ความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูล ทนายความถามเพื่อชี้ให้เห็นว่าข้อมูลที่พยานเบิกความไว้นั้นไม่น่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพราะขัดกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และขัดกับหลักฐานประกอบ ผู้วิจัยพบว่าทนายความจะนำเสนอ ๑) ความเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง ๒) หลักฐานประกอบ เพื่อยืนยันความคิดของตน

๑) ความเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง ทนายความพยายามแสดงข้อเท็จจริงอื่นเพื่อให้ศาลรู้ว่าสิ่งที่พยานให้การไว้นั้น ไม่สมเหตุสมผล

(๖๓) ทล : นะ พยานดูแล้วเนี่ย ถ้าถ้าฟังคนคนเดียวคือนายสมานเนี่ยจะใช้แผ่นเหล็กตัด

โดยที่ไม่มีคนอื่นร่วมด้วย ไม่น้อยกว่า ๔-๕ คนเนี่ย ไม่สามารถตั้งขึ้นได้ใช้ไหม
 ครับ เพราะแผ่นเหล็กกว้างใหญ่มาก แล้วไอ้ที่ตักมันก็แค่ ประมาณ เมตรเดียว
 ถูกต้องไหมครับ ดูตามสภาพที่เห็น

พ : ไม่ยืนยัน ถ้าเขามีวิธีอาจจะทำได้ก็ได้

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๖๓) ทนายความพยายามแสดงให้เห็นว่าที่ฝ่ายโจทก์กล่าวนั้นไม่น่า
 จะเป็นไปได้ จำเลยมิสามารถกระทำการเช่นนั้นได้โดยลำพัง เนื่องจากแผ่นเหล็กมีขนาดใหญ่มาก

(๖๔) ทจ : คือถ้าดึงผ้าออกแล้วก็เทน้ำมันทิ้งเนี่ยก็จะไม่เกิด ก็จะไม่สามารถทำให้เกิดเปลว
 ไฟได้นะ แล้วทำไมคุณถึงต้องเอา ในเมื่อคุณไม่มีความคิดที่จะไปปาเขาแล้ว ทำไม
 ต้องเอาไปทิ้งไว้ที่หน้าโรงแรม ทำไมไม่เทน้ำมันทิ้งแล้วก็ได้ หรือว่าทิ้งใส่ถังขยะ เท
 น้ำมันทิ้งแล้วก็ใส่ถังขยะไปหละ

พ : ก่อนที่จะ ครับ เนื่องจากตั้งใจจะไปส่งเพื่อน ถ้าเอาขวดทิ้งตรงเนี่ย เดี่ยวจะไปส่ง
 เพื่อน แล้วก็กลับบ้านกัน

ทจ : คุณจะทิ้งของนะ ไม่ได้ปาเขาแล้วนะ ตอนนั้นไม่ได้คิดปา จะคิดปาอยู่ถึงถึงกลัว

พ : กลัวครับ

ทจ : แต่ถ้าจะทิ้งโดยเทน้ำมันในขวดทิ้ง แล้วก็เอาขวดทิ้งใส่ถังขยะ ก็ทำได้นะ ถูกต้อง
ไหม

พ : ที่กลับรถมา

ทจ : ไม่ผมถามอย่างนี้ สามารถทำได้นะ

(คดีวางระเบิด)

ตัวอย่างที่ (๖๔) ทนายความพยายามแสดงให้เห็นว่า หากพยานไม่ต้องการวาง
 ระเบิดแล้ว ก็น่าจะทิ้งขวดระเบิดไปแต่พยานไม่ทำเช่นนั้นกลับขับรถผ่านหน้าจุดที่จะปาระเบิดและ
 วกกลับมาจอดในบริเวณนั้นอีก แสดงให้เห็นว่าพยานยังมีเจตนาที่จะวางระเบิดอยู่

๒) หลักฐานประกอบ ทนายความแสดงหลักฐานต่างๆสนับสนุนความคิดของตน
 เพื่อให้ศาลเห็นว่าหลักฐานของตนมีความน่าเชื่อถือและสามารถหักล้างคำให้การของพยานในช่วง
 การถามซักได้

(๖๕) ทล : ถ้าดูตามสภาพที่ตามรูปถ่ายทั้งหมดแล้วที่พยานเข้าไปเนี่ยนะสะ มองโดยสภาพ
แล้วเนี่ยเป็นร้านอาหารที่มีการขายอาหาร มีดนตรีฟัง มีนักร้องร้องเพลงนะครับ
จากสถานที่นะครับไม่มีจุดใดที่จะบอกว่าเป็นห้องหรือว่าเป็นที่ น่าจะเป็นการค้า
ประเพณีนะครับ ให้ดูตามรูปเนี่ย โดยที่พยานเข้าไปแล้วเนี่ยครับ มองโดยทั่วไป
นะสะ มองโดยทั่วไปสภาพร้านเป็นร้านอาหาร มีดนตรีฟัง มีการขายอาหาร ไม่มี
จุดที่มองว่าเป็นแหล่งค้าประเพณีนะ

พ : ครับ

ทล : เออ ข้อหาที่พยานตั้งว่าเป็นแหล่งมั่วสุมในการค้าประเวณีนะครับ เป็นการสันนิษฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนะครับ ว่าสถานที่น่าจะเป็นแหล่งมั่วสุม ใช้เป็นสถานที่ในการค้าประเวณีถูกต้องไหมครับ ผมพูดถึงสถานที่ต่อเนื่องไปเนี่ยนะครับว่าสถานเนี่ยมัน ไม่มีห้องนะครับ

พ : ครับ

(คดีสถานค้าประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๖๕) นายความนำภาพถ่ายที่แสดงสภาพภายในร้านว่าไม่มีห้องที่ใช้สำหรับค้าประเวณี มีเพียงโต๊ะรับประทานอาหารและเวทีร้องเพลงเท่านั้น ดังนั้นที่ฝ่ายโจทก์ระบุว่า เป็นสถานค้าประเวณีจึงขาดความน่าเชื่อถือ

(๖๖) ทล : รู้แต่เป็นร้านนะ แต่ความจริงแล้วที่ร้านที่พยานได้จับนี่คือร้าน VIP นี่นะได้จดทะเบียนเมื่อวันที่นี้ะ อันนี้ไม่ได้สืบทราบมาใช้ใหม่ ว่าร้านได้จดทะเบียนเป็นบริษัท VIP ไม่ทราบนะ

พ : ครับ

ทล : จนกระทั่งมีนายเอ นายบี นายซี นายดี เป็นกรรมการ โดยมีลายมือชื่อประทับตรารับรอง เป็นกรรมการของบริษัท พยานก็ไม่ได้สืบทราบ ไม่ได้เห็นเลยนะครับ

พ : วันที่จับกุมก็ไม่ได้เห็นเอกสารนี้

ทล : พยานครับเมื่อจดทะเบียนชื่อบริษัท VIP นะ แต่ไม่ปรากฏว่ามีชื่อจำเลยทั้งสองนี้ร่วมอยู่ในบริษัทเลยนะครับ

พ : ครับ

(คดีสถานค้าประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๖๖) นายความนำหลักฐานการจดทะเบียนบริษัท VIP ชื่อกรรมการบริหาร ตรารับรองแต่ไม่ปรากฏชื่อจำเลยทั้งสองคน เพื่อชี้ว่าเป็นสถานประกอบการถูกต้องตามกฎหมาย และจำเลยก็ไม่ได้เกี่ยวข้องด้วย

๓.๒.๓ ประเด็นที่ยังไม่นำสืบ คือการที่นายความถามประเด็นใหม่ที่ยังไม่ได้พูดถึงมาก่อน เพื่อเป็นทางเลือกใหม่แก่ศาลและเพื่อให้สามารถนำพยานเข้าสืบภายหลัง ทั้งนี้เพื่อให้ศาลเชื่อว่าสิ่งที่พยานเบิกความมาตั้งแต่ต้นยังไม่ใช่ข้อมูลทั้งหมดที่มี ยังมีบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและอาจให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

(๖๗) ทล : พยานทราบไหมครับว่า ทำงานกับบริษัทผู้เสียหายเนี่ยมาเป็นเวลา ๕ ปีเนี่ย เออ นาย ก ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบคุณภาพเนี่ยนะครับ เป็นบุตรชาย เป็นบุตรชายเพื่อน หมายถึงว่าพ่อของคุณ ก เป็นเพื่อนกับผู้จัดการโรงงานนี้ เจ้าของโรงงานนี้เป็นยังงั้นใช้ไหม ถามพนักงาน พวกพนักงานไหมครับว่าเขาเป็นบุตรของพ่อเขาเป็นเพื่อนกัน

พ : ใช่ครับ เป็นบุตรบุญธรรมหรือว่าบุตรแท้ ผมไม่รู้

ทล : ครับ แล้วก็คุณ ก เนี่ยก็ค่อนข้างจะมีอำนาจพิเศษมากกว่าพนักงานคนอื่นใช่ไหม
ครับ

พ : อันนี้ผมไม่ทราบ

(คดีหลักทรัพย์)

(๖๘) ทจ : เรื่องการลาออกเป็นเรื่องของฝ่ายบุคคลใช่ไหมคะ ฝ่ายบุคคลของบริษัทนี้มีชื่อว่า
อะไร

พ : ชื่อคุณ A

ทจ : ส่วนที่ว่านางสาว A ฝ่ายบุคคลเนี่ยจะให้คนใดลาออกหรือไม่ พยานทราบไหม

พ : ไม่ทราบ

(คดีเช็ด)

ตัวอย่างที่ (๖๗-๖๘) หมายคำถามเปิดประเด็นใหม่ โดยพยายามถามพาดพิงถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าพยานหลักฐานที่น่าสืบก่อนหน้านี้ยังไม่ครบทั้งหมด ยังมีพยานอื่นที่มีส่วนรู้เห็นและควรนำสืบ ซึ่งอาจได้ข้อเท็จจริงบางอย่างที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน

จะเห็นได้ว่าทนายความจะถามคำถามเพื่อแสดงให้เห็นว่าพยานไม่น่าเชื่อถือ ข้อมูลไม่น่าเชื่อถือและประเด็นที่น่าสืบไม่ครบถ้วน ประเด็นของการถามค้ำทั้งสามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการถามค้ำ ที่ต้องการทำลายน้ำหนักพยาน และเพื่อตั้งประเด็นไว้และนำพยานเข้าสืบภายหลังนั่นเอง ทั้งนี้ทนายความจะใช้กลวิธีทางภาษาแบบต่างๆ เพื่อให้การถามนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ในการถามค้ำนั้น ดิลลอน (Dillon ,1990:23) กล่าวว่า ทนายความต้องพยายามทำให้คำให้การของฝ่าย A อ่อนลงคือทำให้เห็นว่าคำให้การนั้นผิดพลาด แม้กฎหมายจะบัญญัติให้พยานกล่าวสาบานตนว่าจะตอบคำถามด้วยความสัตย์ก็ตาม แต่ทนายความสามารถใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อให้พยานเบิกความเท็จโดยไม่ได้โกหก กล่าวคือให้พยานเบิกความบางส่วนอย่างจำใจหรือบิดเบือนคำตอบไป

“we may forget that people give untruthful answers when they are not lying, and willy-nilly give partial or slanted answers”

(Dillon ,1990:23)

หลังจากที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์และประเด็นการถามค้ำแล้ว ตอนนี้อยู่จะกล่าวถึงกลวิธีทางภาษา ตลอดจนรูปแบบประโยคแสดงการถามที่ทนายความใช้ในการถามค้ำ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และแสดงประเด็นที่ต้องการ

๓.๓ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค่าน

ในการถามค่านั้น ผู้วิจัยพบว่าทนายความจะใช้กลวิธีทางภาษาต่างๆ เพื่อให้คำให้การของพยานลดความน่าเชื่อถือลง ทนายความใช้กลวิธีทางภาษาหลายวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำพยานน้อยลง การถามเกินกว่าหน้าที่และการรับรู้ การแย้งคำให้การ การสมมติ การถามตรงกันข้าม การคาดคั้นเอาคำตอบ การตัดบท การเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่อง การสรุปประเด็น และการถามย้ำ

๑. การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำของพยานน้อยลง ความน่าเชื่อถือลดลงคือ การที่ทนายความใช้คำพูดตรงๆต่อว่าพยานว่าเบิกความขาดความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ทนายความยังเลือกใช้กลุ่มคำกริยาเกี่ยวกับการคาดคะเน เดา เช่น เข้าใจว่า สันนิษฐานว่า คิดว่า เดาว่า นึกว่า คาดว่า น่าจะ เป็นต้น ให้ศาลเห็นว่าเรื่องที่พยานเบิกความนั้น เป็นเพียงความคิดของพยานเท่านั้น

- (๖๙) ทล : นั่นแหละครับ เอามาแสดง นั่นแหละครับ ผมถามว่ามีไหม หะที่ คุณ เบิกความมา นี้ คำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ ที่ พูดถึง ตรง เนี่ย
- พ : มีครับ มี
- ทล : อยู่ไหนครับ
- พ : อยู่ที่ ใน สำนวน ครับ ที่ อัยการ
- ทล : เอามา ดู หน่อย ซิ เอามา ดู ครับ อย่า พูด ลอย ๆ ครับ ไม่มี หลักฐาน ตอนนี้ ผม ถาม คุณ ว่า คุณ มี หลักฐาน ไหม ครับ พร้อม ทั้ง คำ กล่าว โทษ เนี่ย
- พ : มีครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๖๙) ทนายความใช้คำพูดตรงๆต่อว่าพยาน ให้ศาลเห็นว่าพยานไม่พร้อม ไม่ให้ความร่วมมือ จนศาลอาจสงสัยว่าคำให้การทั้งหมดเชื่อถือได้หรือไม่ เพราะตั้งแต่พยานให้การยังไม่มีหลักฐานมาแสดง เบิกความด้วยวาจาเท่านั้น

- (๗๐) ทล : ว่า โซ่ หายไป แล้ว คุณ เข้าใจ ว่า จำ เลย จะ ใช้ โซ่ นี้ ทำ การ ฆ่า คุณ ริ้ว ข้าม ขึ้น คุณ ก่อน เกิด เหตุ ร้าย สาม โมง ค่ะ ของ วันที่ ๑๙ เขา มา บอก ให้ ระ วัง กลัว ของ หาย
- พ : เพราะ ว่า โซ่ เขา หาย ไป
- ทล : ครับ ขณะที่ เขา อยู่ จะ ฆ่า เนี่ย เราก็ เลย คิด ว่า จำ เลย เอา ซ่อน ไว้ เข้าใจ อย่าง นั้น
- พ : คิด ว่า เขา เอา ไป ซ่อน ไว้

(คดีข่มขืน)

- (๗๑) ทล : เออ ข้อ หา ที่ พยาน ตั้ง ว่า เป็น แหล่ง มั่ว สุ่ม ใน การ คำ ประ เวณี นะ ครับ เป็นการ สัน นิษ ฐาน ของ เจ้า หน้า ที่ ตำรวจ นะ ครับ ว่า สถาน ที่ นี้ เป็น แหล่ง มั่ว สุ่ม ใช้ เป็น สถาน ใน การ คำ ประ เวณี ถูก ต้อง ไหม ครับ ผม พูด ถึง สภาพ ที่ ต่อ เนื่อง ไป เนี่ย นะ ครับ ว่า สถาน สภาพ เนี่ย มัน ไม่มี ห้อง นะ ครับ

พ : ครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

(๗๒) ทล : ประมาณนั้นเป็นการสันนิษฐานถูกต้องไหมหละครับว่าเป็นการสันนิษฐานว่าน่าจะ
ประมาณ ๙๕๐๐ เม็ดไม่ได้นับทั้ง ๙๕๐๐ เม็ด ถูกต้องใช่ไหมครับ

พ : สุ่มนับ

(คดียาเสพติด)

(๗๓) ทล : คุณเคยคิดว่าเขาเตรียมโซ่ไว้ใช้ไหม คิดไว้

พ : ค่ะ

ทล : คิด

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๗๐-๗๓) ทนายความใช้คำกริยาเกี่ยวกับความคิด เพื่อให้ศาลเห็นว่าพยาน
เบิกความโดยนึกเอา ไม่ได้เป็นความจริง อีกทั้งการเลือกใช้กลวิธีนี้ พยานส่วนใหญ่มักไม่ทันคิดว่
การตอบเช่นนั้นจะเป็นผลเสียกับตน แม้ทนายความจะถามเน้นหลายครั้ง แต่พยานก็ตอบรับทุกคำ
ถามเช่นกัน

๒. การถามเกินกว่าหน้าที่และการรับรู้ของพยาน คือ การที่ทนายความถามเรื่องทีนอกเหนือ
จากอำนาจหน้าที่และการรับรู้ของพยาน เพื่อให้พยานตอบ“ไม่รู้ ไม่ทราบ”ในกรณีนี้ศาลอาจตีความ
ได้ ๒ ลักษณะคือ ศาลอาจตีความว่าพยานไม่รู้เรื่องนั้นจริงเพราะไม่มีส่วนร่วมหรือศาลอาจตีความ
ว่า พยานเสี่ยงที่จะไม่ตอบคำถามนั้น ปิดบังข้อมูลบางอย่างไว้ หากทนายความทำให้ศาลตีความว่า
พยานกำลังปิดบังข้อมูล ก็ถือว่าการถามนี้ประสบผลสำเร็จ เป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถามและทำให้ศาล
สงสัยในตัวพยานเพิ่มขึ้น

(๗๔) ทล : ในนั้นจากที่เบิกความเนี่ยะครับ ได้มีการทำหลักฐานต่างๆ แล้วเนี่ย การไปเช่า
ห้อง ห้องอะไรนะครับ หลักฐานการไปเช่าห้องเพื่อร่วมประเวณีของดาบพรพจน์
กับ นางสาวหลิว กิม หมิง เนี่ยนะ ที่โรงแรม AA เนี่ยนะ ไม่ได้มีเอกสารมาให้
ศาลดูใช่ไหมครับว่ามีการไปที่โรงแรม AA จริง แล้วห้องอะไร ที่ดาบพรพจน์
เข้าไป ร่วมประเวณี

พ : อันนี้ผมไม่ทราบครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

(๗๕) ทล : ที่พยานบอกว่า มีการร้องเรียนมีผู้ใหญ่บอกว่ามีการร้องเรียน มีการประชุมเพื่อ
จับ หนังสือร้องเรียนที่ว่านี้

พ : อันนี้ผมไม่ทราบ มีผู้บังคับบัญชาพูดให้ฟัง

(คดีสถานคำประเวณี)

(๗๖) ทล : ไม่ผมถามว่าเขาตั้งด่านเนี่ย โดยชอบด้วยกฎหมายมีไหม เขามีบันทึกตรงนี้ไหม

พ : ผมไม่ทราบครับ

(คดียาเสพติด)

ตัวอย่างที่ (๗๔-๗๖) นายความถามถึงหลักฐานการเข้าห้อง หนังสือร้องเรียนตลอดจน การตั้งด่านตรวจ พยานตอบ “ผมไม่ทราบ” ซึ่งพยานอาจจะไม่ทราบเรื่องนั้นจริงเพราะไม่ได้มีส่วน ร่วม หรือพยานอาจปิดบังข้อมูลบางอย่างไว้ และเสียงที่จะไม่พูดถึงก็ได้

๓. การแย้งคำให้การ การแย้งคำให้การคือการที่นายความยกคำให้การของพยานในช่วง ถามซักมาแย้งและอธิบายเหตุผลที่มีหักล้างคำให้การนั้น โดยประเด็นที่นายความนำมาแย้งนั้น สามารถถามค้านให้แตกได้ กล่าวคือนายความจะต้องมีเหตุผลสนับสนุน มีหลักฐานประกอบเพียงพอที่จะให้ศาลเชื่อว่าคำให้การของพยานไม่น่าเชื่อถือ

(๗๗) ทล : ไม่มีนะ เออ ที่พยานเบิกความไปนะครับว่าห้องอาหารVIทจเนี่ยนะเป็นอาคารชั้น เดียวนี้นะ ตามแผนที่สังเขปนะครับ เป็นตึก ๖ ชั้นนะครับ ถูกต้องไหมครับ

พ : แต่ร้านอยู่ชั้นล่างสุดครับ ตึกก็ชั้นไม่ทราบ

ทล : พยานเบิกความว่าสภาพเป็นตึกชั้นเดียวเมื่อคืนนี้ะ พยานให้การใหม่ะว่าตามบัน ทึกสถานที่เกิดเหตุเนี่ย ตามแผนที่สังเขปเนี่ย VIP เป็นตึก ๖ ชั้นนะ อันนี้ถูกต้อง ไหมครับมีภาษาจีนตามที่พยานเบิกความไปนะ มีป้าย VIP นะครับ ถูกต้องไหม ครับ

พ : ครับ

(คดีสถานค้าประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๗๗) พยานตอบผิดพลาดในช่วงการถามซักไว้ว่าที่เกิดเหตุเป็นอาคารชั้นเดียว นายความจึงแย้งคำให้การนั้นโดยแสดงแผนที่เกิดเหตุว่าเป็นอาคาร ๖ ชั้นและนายความพยายาม ชี้ว่าพยานเบิกความไม่สม่ำเสมอ ขาดความน่าเชื่อถือ

(๗๘) ทล : แล้วที่พยานเบิกความไว้ นะครับว่าในภาพถ่ายยังมีปรากฏร่องรอยของรถที่ใช้ใน การชน ไร่ร่องรอยที่ปรากฏเนี่ยนะที่ชุมแสงก็ดี วันที่พยานไปดูเนี่ยยังพบร่องรอย อีกไหม ร่องรอยรถวิ่งจากจุดที่ ๓ ไปถึงจุดที่ ๕ ตามหมาย จ ๓ นะ

พ : ก็มีบ้าง

ทล : ยังมีอยู่บ้าง

พ : ครับ

ทล : ไม่ชัดใช้ไหมครับ พยาน ที่พยานบอกว่าเบิกความไว้ นะ จ ๕ จ ๖ จ ๗ เป็นภาพที่ นายชุมแสงทำขึ้นแล้วมาให้พยาน แล้วพยานไปถึงที่เกิดเหตุแต่ละจุดตามภาพ จ ๕ จ ๖ ไหมครับ

พ : ไปดูนะแต่ไม่เห็นรอยดิน

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๗๘) พยานเบิกความไว้ว่าตามภาพถ่ายในวันเกิดเหตุ พบรอยดินที่เป็นหลักฐานว่าจำเลยชโมยและลากแผ่นเหล็กไป ทนายความจึงแย้งคำให้การนั้นว่าเมื่อพยานไปตรวจที่เกิดเหตุแล้ว พยานก็ไม่พบรอยดินนั้น ดังนั้นพยานจะพิสูจน์ได้อย่างไรว่ามีรอยดินจริงและนายชมแสงไม่ได้ทำภาพถ่ายนั้นขึ้นมา

๔. การสมมติ การสมมติคือการที่ทนายความสมมติเหตุการณ์ที่คิดว่ามีโอกาสดังเกิดขึ้นได้และให้พยานแสดงความเห็นในเรื่องที่สมมติขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ศาลเห็นว่ามีโอกาสเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์อย่างสมมติขึ้น จุดประสงค์ของการสมมติคือต้องการให้พยานได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของเรื่องนั้นๆนั่นเอง โดยเรื่องราวที่ทนายความสมมติขึ้นนั้นต้องเอื้อประโยชน์กับฝ่ายผู้ถามเท่านั้น

- (๗๙) ทล : ถ้าใส่แล้วจะเห็นพิรุณไหมครับ มันจะตุงจะใหญ่ จะนูนผิดปกติไหมครับ
 พ : กรณีนี้ผมก็ไม่ทราบนะครับ
 ทล : ไม่ใช่ ผมถามคุณว่าตามภาพที่เห็นเนี่ย มันเป็นไปได้ขนาดไหนครับ หากใส่ไปแล้วมันจะทำให้เห็นพิรุณ พิรุณไหมว่ามีอะไรสอดแทรก รั้วไว้ข้างในเนี่ย
 พ : แต่ถ้าเป็น
 ทล : เพราะคุณเคยเห็นเนี่ย
 พ : ไม่ใช่ครับ
 ทล : มันจะเห็นเป็นพิรุณไหมละ
 พ : แต่ถ้าใส่ไป ถ้าพนักงานบางคนเขาใส่กระโปรง มันก็ไม่ตุงนะครับ
 ทล : อะไรไม่ตุงครับ ที่นี้ว่าเครื่องมือตรวจเนี่ย เขาก็สามารถตรวจจับได้ใช่ไหมครับ
 พ : ถ้ามีการช้อนจริง ถ้ามีติดตัวจริง เครื่องมือตรวจเขาก็สามารถตรวจได้
 ทล : ได้นะครับ แต่ถ้าใส่กระโปรงนี้จะไม่สามารถทราบได้ว่า
 พ : ครับมองไม่เห็น

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่(๗๙)ทนายความต้องการให้พยานแสดงความเห็นในเรื่องที่ทนายความสมมติขึ้น ตอนแรกพยานไม่ให้ความร่วมมือตอบ:ไม่ทราบ:แล้ว แต่ทนายความก็พยายามชักจูงให้พยานตอบจนเป็นผลสำเร็จ ซึ่งคำตอบนั้นจะเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม เพราะแสดงให้เห็นว่าแม้จะมีการตรวจด้วยเครื่องมือดีทุกวันแต่มีบางวันเครื่องเสีย ต้องใช้การตรวจด้วยมือซึ่งไม่ละเอียดมากนักและหากช้อนสร้อยไว้ในที่ลับก็จะไม่เห็นพิรุณด้วย

๕. การถามตรงกันข้าม การถามตรงกันข้าม คือ การที่ทนายความถามสิ่งที่ตรงกันข้ามกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กลวิธีนี้ใช้เพื่อให้พยานหลงกลและตอบรับอย่างไม่ได้ตั้งใจ อีกทั้งเป็นการนำเสนอมุมมองใหม่ให้ศาลเห็นว่าสิ่งที่ทนายความถามนั้น อาจจะเป็นเหตุผลที่แท้จริงก็ได้ ดิลลอนพูดถึงเรื่องนี้ว่า

“A related technique used a false assumption to test the truthfulness of answer, or an alibi ... Question with false assumptions are used to probe truthfulness of answer, not to establish guilt”

(Dillon ,1990:87)

- (๘๐) ทล : เออ ครับก่อนหน้าทีภรรยาคุณจะถูกข่มขืนนี่นะ คุณก็ไม่ได้ร่วมประเวณีกับภรรยาประมาณ ๑ เดือนได้แล้วใช่ไหมครับ
- พ : คือไม่ใช่
- ทล : อาทิศยหนึ่งที่ไม่ได้ร่วมกันเลยใช่ไหมครับ ครับกับภรรยาของคุณก็เคยมีปัญหาเรื่องเพศกับคนขับมอเตอร์ไซด์ ซึ่งเคยทะเลาะเกี่ยวกับคุณมาแล้ว วินมอเตอร์ไซด์ที่ขับกับคุณจะเคยมีปัญหาเรื่องชู้สาวกันซึ่งทะเลาะกับคุณใช่ไหมครับ
- พ : ไม่

(คดีข่มขืน)

- (๘๑) ทล : สาเหตุที่พยานขัดขืนบ้างไม่ขัดขืนบ้างเพราะพยานกลัวว่าสามีพยานหรือน้องสามีจะมาที่ร้านใช่ไหมครับ เพราะพยานทำงานใช่ไหม
- พ : ไม่ใช่ค่ะ
- ทล : ประกอบกับที่พยานกลัวสามีด้วยใช่ไหม กลัวสามีรู้ด้วยใช่ไหมครับ
- พ : ไม่กลัวค่ะ เป็นคำพูดหลอกเขาเฉยๆ
- ทล : แล้วขณะร่วมเพศกันนะ ช่วงนั้นจำเลยได้ถอดเสื้อปู เพราะกลัวจะเลอะพยานใช่ไหมครับ เสื้อถอดเสื้อปูให้พยาน ปูให้ใช่ไหม เพราะพยานบอกว่าเสื้อสีขาวแล้วจะเปื้อนใช่ไหมครับ
- พ : เป็นคำพูดหลอกเขาเฉยๆ
- ทล : เดี๋ยวนอนต่ออีกรอบหนึ่งใช่ไหมครับ และจำเลยตอบว่ายังไง บอกว่าจำเลยก็ตอบตกลง
- พ : ไม่ค่ะ บอกว่าไม่ เขาบอกว่าได้ไหม ก็เลยคิดว่าถ้าลุกขึ้นได้ มีโอกาสรอด
- ทล : เขาชวนพยานใช่ไหมครับว่าจะไปกันต่อ แต่พยานก็พวาพวงร้านเพราะว่าฝากเขาไว้ เพราะฝากร้านเขาไว้มานานแล้ว
- พ : ไม่ค่ะ ที่ตอนแรกหลอกให้เขา ให้เราเนี่ยมีโอกาสหลุดออกมาจากเขาออกมาได้ ไม่ได้คิดจะไปกับเขาจริง ๆ

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๘๐-๘๑) ทนายความถามเรื่องที่ตรงกันข้าม สังเกตจากคำตอบของพยานว่าตอบปฏิเสธทุกครั้ง การถามลักษณะนี้นอกจากจะถามเพื่อตรวจสอบข้อมูลจากพยานแล้ว อีกนัยหนึ่งทนายความยังต้องการนำเสนอมุมมองใหม่ให้ศาลเห็นว่าเรื่องที่นำมาถามนั้นอาจจะเกิดขึ้นและเป็นจริงก็ได้

๖. การคาดคั้นเอาคำตอบ การคาดคั้นเอาคำตอบ คือ การที่ทนายความแสดงออกอย่างชัดเจนว่าต้องการให้พยานตอบในคำถามนั้น ๆ ให้ชัดเจนและตรงประเด็น เนื่องจากพยานพูดบายเบี่ยงและนอกประเด็น ทนายความจึงคาดคั้นให้พยานตอบคำถามโดยใช้คำ “ผมถามอย่างนี้ ผมถามว่าผมเรียนถามว่า” เพื่อแสดงให้เห็นว่าพยานไม่ตั้งใจฟังคำถามนั้น เลี่ยงที่จะตอบ จนทนายความต้องคาดคั้นเอาคำตอบจากพยาน

- (๘๒) ทล : เนี่ยนะสะ ในข้อหานี้ไม่มีข้อหาค่าประเวณีเลยใช้ไหมครับ ที่
 พ : ก็เป็นพวกสถานการณ์ค่าประเวณี
 ทล : ไม่ใช่ครับ ผมถามว่าไม่ได้มีข้อหาค่าประเวณีเลยทั้ง ๓๖ คนนี้ แม้กระทั่งคนที่จำโสไดพาไปนอนก็ไม่มีข้อหาค่าประเวณีด้วยใช้ไหมครับ ใน ๓๖ คน
 พ : ซึ่งจริง ๆ แล้วข้อหาค่าประเวณีตาม พ.ร.บ.ค่าประเวณีฉบับใหม่ก็ระบุเช่นนั้น
 ทล : ไม่ใช่ครับ ผมถามว่าที่พยานแจ้งข้อหาว่าค่าประเวณีกับผู้หญิงคนที่ไปนอนกับจำเนี่ยนะ แต่ปรากฏว่าทางพนักงานอัยการไม่ได้ตั้งข้อหาค่าประเวณีกับทางคนที่ไปนอนกับจำใช้ไหมครับ
 พ : ครับ ใช่ครับ

(คดีสถานค่าประเวณี)

- (๘๓) ทล : ผมเรียนถามว่าพยานมีคำร้องทุกข์ มีคำกล่าวโทษนั้นมาแสดงต่อศาลไหมบันทึกประจำวันมีไหม
 พ : ผมไม่ได้นำมา
 ทล : ผมถามว่าตอนนี้ะ ที่พยานเบิกความมาเนี่ย แล้วพยานมีเอกสารต่างๆ คำกล่าวโทษ คำร้องทุกข์เนี่ยมีไหม มาแสดงต่อศาลมีไหม ไม่มีใช้ไหม
 พ : เขากล่าวโทษเป็นวาจา
 ทล : มีไหมหละ นั้นหละครับ คุณบันทึกไว้ละ ผมถามว่ามันมีไหม
 พ : ครับ ไม่มี

(คดียาเสพติด)

ตัวอย่างที่(๘๒-๘๓)เนื่องจากพยานบายเบี่ยงที่จะให้คำตอบอย่างชัดเจน โดยพูดออกนอกประเด็น ทนายความจึงต้องระบุอย่างชัดเจนว่าตนต้องการให้พยานตอบคำถามนี้ โดยใช้คำ“ผมถามว่า” เพื่อคาดคั้นเอาคำตอบจากพยาน

๗. การตัดบท การตัดบทคือการที่ทนายความพูดตัดบทไม่ให้โอกาสพยานได้อธิบายรายละเอียดในเรื่องนั้นอีก ทนายความจะใช้วิธีดังกล่าวเมื่อพยานตอบผิดพลาดอย่างไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งคำตอบนั้นเป็นผลดีกับฝ่ายผู้ถาม ทนายความจึงไม่ต้องการให้พยานได้อธิบายเหตุผลอีก จึงตัดบทเพื่อเป็นการจบบทสนทนาในคำถามนั้นโดยปริยาย

- (๘๔) ทล : เมื่อกี้คุณเบิกความว่าเขาใช้ให้คุณจับอวัยวะเพศของจำเลย คุณได้จับใช้ไหมครับ
 พ : ไม่ได้จับ

- ทล : คุณไม่จับใช้ไหม และคุณยินยอมให้เขาใช้วียะเพศใส่ของคุณใช้ไหมครับ
- พ : ค่ะ
- ทล : พยานเบิกความว่าพยานยินยอมให้จำเลยใช้วียะเพศสอดใส่วียะเพศของพยาน
- พ : ไม่ใช่ค่ะ เพราะว่าถ้าไม่ยอมเขา
- ทล : ผมถามแค่นี้

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๘๔) พยานตอบรับในคำถามที่ว่า “คุณก็ยินยอมให้เขาใช้วียะเพศใส่ของคุณใช้ไหมครับ” อย่างไม่ได้ตั้งใจและต้องการจะอธิบายเหตุผลที่ตอบเช่นนั้น แต่ทนายความไม่ต้องการให้พยานได้อธิบายอีก เพราะคำตอบนั้นเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม จึงพูดตัดจบทบทวนการสนทนาทันที

๘.การเปลี่ยนคำถาม การเปลี่ยนคำถาม คือ การที่ทนายความเปลี่ยนวิธีการถามใหม่เมื่อยังไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการ หรือคำตอบที่ได้ไม่ชัดเจนพอ อาจเพราะพยานพยายามเลี่ยงที่จะตอบพยานไม่เข้าใจคำถาม พยานตอบคำถามไม่ชัดเจนพอ และพยานยังตอบไม่ตรงกับที่ทนายความต้องการ หรืออาจเพราะทนายความรู้ว่าถามไม่ชัดเจนจึงเปลี่ยนคำถามใหม่ การเปลี่ยนคำถามเพื่อถามใหม่นั้นทำได้หลายวิธี เช่น การให้รายละเอียดในคำถามเพิ่มเติม การเปลี่ยนถ้อยคำใหม่ การเปลี่ยนคำแสดงการถาม การเปลี่ยนรูปประโยค ทนายความอาจเลือกใช้หลายวิธีจนกว่าทนายความจะได้คำตอบที่ต้องการ

- (๘๕) ทล : ผมถามพยานยังงั้นนะครับว่า สร้อยสังวาลย์ที่คุณเคยเห็นเนี่ย รูปร่างหน้าตาที่คุณเคยเห็นเนี่ยกับตัวรูปถ่ายเนี่ย มันจะใหญ่เท่ากับตัวรูปถ่าย รูปถ่าย รูปถ่ายเนี่ย เป็นรูปขยายรูปตามความเป็นจริง ในความเป็นจริงคือเขาถ่ายตัวเนี่ย เขาถ่ายมาจาก หรือว่าภาพนี้เขา
- พ : ตอนที่ถ่ายผมก็ไม่ทราบ
- ทล : ไม่คือจี้ ที่ผมถามพยานเนี่ย คือจี้ สมมติว่านี่คือของจริง ใช้ไหมครับ เออ ผมถามว่าขนาดที่คุณเห็นในภาพเนี่ย กับของจริงเนี่ย มันขนาดเท่ากันไหมคือผมไม่ทราบว่าตอนที่ถ่ายหรือไม่ ผมถามว่าของจริงกับภาพถ่ายเนี่ย มันขนาดนี้หรือเปล่า รู้ว่าของจริงเล็กกว่านี้ แล้วเขาเอามาขยายขึ้น
- พ : มันก็ใกล้เคียงกันนะครับ เล็กใหญ่ก็ไม่เท่ากันเท่าไร ใกล้เคียงกัน

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๘๕) ในการถามครั้งแรก พยานปฏิเสธที่จะตอบคำถามตอบว่า “ตอนที่ถ่ายผมก็ไม่ทราบ” เมื่อทนายความยังไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการ ทนายความจึงอธิบายเพิ่มเติมโดยให้รายละเอียดในคำถามมากขึ้นว่าตนต้องการถามอะไร พยานจึงตอบคำถามในที่สุด

- (๘๖) ทล : ยังไม่ตึกใช้ไหมครับ รถเมล์วิ่งผ่านไปมาใช้ไหม
- พ : รถห้างๆ รถมาประจำแต่ว่า

- ทล : แต่ว่ารถส่วนมากจะจอดที่ป้ายเกือบทุกคันใช้ไหมครับ เพราะมีคนอาศัยอยู่ที่นั่น
เป็นย่านชุมชนใช้ไหมครับ
- พ : ก็ไม่แน่ คนเยอะก็จอด
- ทล : ผมถามว่ารถเมล์จอดบ้างไม่จอดบ้างใช้ไหมครับ
- พ : ครับ

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๘๖) หนายความต้องการให้พยานตอบว่าในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ นั้น ยังพอมีรถวิ่งผ่านอยู่ แต่พยานกลับเฉไฉ ไม่ตอบคำถามอย่างชัดเจน หนายความจึงต้องเปลี่ยนถ้อยคำที่ใช้ถามใหม่ว่า “แต่ว่ารถส่วนมากจะจอดที่ป้ายเกือบทุกคันใช้ไหมเพราะมีคนอาศัยอยู่ที่นั่น เป็นย่านชุมชนใช้ไหม” แต่พยานก็ยังพยายามบ่ายเบี่ยง ตอบเป็นกลางๆว่า “ก็ไม่แน่ คนเยอะก็จอด” เมื่อหนายความยังไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการจึงคาดคั้นเอาคำตอบ โดยเปลี่ยนถ้อยคำใหม่ว่า “ผมถามว่ารถเมล์จอดบ้างไม่จอดบ้างใช้ไหมครับ” จนพยานต้องตอบคำถามนั้นในที่สุด

- (๘๗) ทล : กว่า ประมาณ ๑๕ เมตร ได้ไหมครับ เออ ในการพูดคุยกับคนที่ร้าน สามารถได้ยินไหมครับ ๑๕ เมตร
- พ : มันเปลี่ยวช่วงนั้น ไม่มีใครเลย
- ทล : คนที่ร้านพูดคุยเวลาเข้าห้องน้ำ สามารถยังได้ยินใช้ไหมครับ
- พ : ไม่ได้ยินหะครับ เพราะว่า
- ทล : คนหุบคิต ได้ยินไหมครับ
- พ : ลูกค้าไม่ได้อยู่ในร้านหะครับ มากินอยู่ข้างๆ ถ้าตรงร้าน ตรงกำแพง
- ทล : ยังได้ยินอยู่หรือไม่
- พ : ครับ

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๘๗) หนายความต้องเปลี่ยนคำถามหลายครั้งกว่าจะได้รับคำตอบที่ต้องการ หนายความต้องการให้พยานตอบว่าระหว่างจุดเกิดเหตุกับที่ร้านนั้น เวลาพูดคุยกันสามารถได้ยินเสียง แต่พยานตอบว่า “มันเปลี่ยวช่วงนั้น ไม่มีใครเลย” หนายความจึงเปลี่ยนคำแสดงคำถามถามให้เจาะจงมากขึ้น โดยใช้คำแสดงคำถาม “ใช้ไหม” เพื่อให้พยานตอบรับเท่านั้น แต่พยานปฏิเสธว่า “ไม่ได้ยิน” เมื่อยังไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการ หนายความจึงเปลี่ยนถ้อยคำใหม่ว่า “คนหุบคิตได้ยินไหมครับ” ซึ่งพยานก็ยังตอบเฉไฉ หนายความจึงเปลี่ยนคำแสดงคำถามใหม่อีกครั้งเป็น “หรือไม่” ซึ่งเป็นคำแสดงคำถามที่แสดงความคาดคั้นเอาคำตอบอย่างมาก จนได้รับคำตอบในที่สุด

๙. การตั้งคำถามต่อเนื่อง การตั้งคำถามต่อเนื่อง คือ การที่หนายความตั้งคำถามหลายเรื่องในหนึ่งผลัด โดยถามข้ามไปข้ามมาเพื่อให้พยานสับสน และไม่รู้ว่าจะตอบคำถามใดก่อนหลัง หนายความใช้กลวิธีนี้เพื่อทำให้พยานอึกอึ้ง และตอบคำถามช้า งง ขาดสมาธิ และไม่สามารถลำดับความได้ตลอด

- (๘๘) ทล : จะบอกเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือไม่ คุณก็ไม่ทราบใช้ไหม แต่ในวันนั้นคุณก็นั่งอยู่ด้วยใช้ไหมครับ ช่วงแจ้งความ เพราะคุณกลับมาแล้ว น้องเขยคุณมานั่งอยู่ที่ร้านด้วยใช้ไหมครับ เออ การไปจับกุมตัว หรือไปเชิญตัวจำเลยเนี่ย หลังจากนั้น ๒ วัน ใช้ไหมครับ แล้วก่อนหน้านั้น เออ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้พูดคุยกับภรรยาของคุณคุยกับภรรยาว่ารู้จักกับจำเลยดี คือทางภรรยาคุณหรือว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ว่าจะไปเจรจาเรื่องค่าเสียหายกับจำเลยหรือไม่อย่างไร คุณก็ไม่ทราบใช้ไหม
- พ : อันนี้ไม่มี

(คดีข่มขืน)

- (๘๙) ทล : เขาไม่ได้รัดคอเวลาคุณพูด คุณสามารถพูดอะไรก็ได้ใช้ไหม แต่คุณขอร้องเขา เพราะว่าคุณกลัวว่าเขามีอาวุธใช้ไหมหละ คุณกลัวว่ามีอาวุธแต่คุณไม่เห็นอาวุธใช้ไหมครับ ในขณะนั้นที่ว่าห่างจากที่เกิดเหตุกับร้านของคุณเนี่ย ห่างจากที่เกิดเหตุประมาณ ๑๐ เมตรใช้ไหมครับ ที่ร้านมีคนนั่งกัน ร้านที่คุณนั่งกินลาบน้ำตก ร้านเหล้า ประมาณ ๑๐ เมตรใช้ไหมครับ ที่คุณเบิกความว่าประมาณ ๑๐ เมตรใช้ไหมครับ
- พ : เตี้ยวะคะ หมายถึง

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๘๘-๘๙) ทนายความถามคำถามต่อเนื่องหลายคำถาม โดยไม่เว้นช่วงให้พยานตอบ และถามสลับไปสลับมา จากเรื่องนี้ไปสู่เรื่องนั้น เพื่อให้พยานสับสนและลำดัดไม่ได้

๑๐. การสรุปประเด็น การสรุปประเด็น คือ การที่ทนายความสรุปคำตอบของพยานที่ได้จากการถามคำถามต่อเนื่องหลายคำถามก่อนหน้านั้น ทนายความจะสรุปประเด็นที่พยานเบิกความเป็นระยะ เพื่อให้ศาลรับทราบข้อมูลอีกครั้งก่อนเริ่มถามคำถามอื่นต่อไป

- (๙๐) ทล : ...มีไหมครับในกรณีที่มันยุ่งยากในการซ่อม ใช้เวลาซ่อมเป็นเดือนหรือหลายเดือนครับ
- พ : ซ่อมเป็นเดือนไม่มี
- ทล : เคยมีไหม เออ ผมเอาอันที่ใช้เวลานานที่สุด ในการซ่อมนานที่สุดเนี่ย ใช้เวลานานกี่วันครับ
- พ : ถ้าเป็นงานที่แบบว่าวันนึง ก็ซ่อม ไม่ถึงวัน
- ทล : เคยมีไหมครับ ซ่อมหลายวันที่คุณเบิกความ บอกว่ากรณีที่ซ่อมไม่เสร็จ คุณจะส่งคืนไปนี่ ก็แสดงว่ามีงานที่ซ่อมไม่เสร็จในวันเดียวใช้ไหมครับ แสดงว่าบางวันจะมีมากกว่าหนึ่งวันใช้ไหมครับ คุณตอบท่านอัยการไปว่าถ้าซ่อมไม่เสร็จคุณก็ส่งงานเขาไว้ก่อน วันรุ่งขึ้นคุณก็มาเบิก ก็แสดงว่างานเนี่ยไม่ได้ซ่อมเสร็จภายในวันนั้นใช้ไหมครับ ผมถึงถามไงครับว่ามีไหมครับ กรณีที่ส่งไปแล้วซ่อมไม่เสร็จใช้เวลานานเท่าไรครับ ลักษณะที่งานที่ไม่เสร็จเนี่ย เคยซ่อมมา ๕ ปี เนี่ย

- พ : แต่เผอิญผมซ่อมมาไม่ถึง ๕ ปี ตอนแรกผมอยู่บริษัทมา ๕ ปีกว่า
- ทล : อ้อ ซ่อมเท่าไรนะครับ
- พ : ผมซ่อมมา
- ทล : เป็นเดือนไหมครับก่อนเกิดเหตุ ก่อนที่คุณจะออกไป
- พ : ผมได้ย้ายมาอยู่ที่แผนกซ่อมก็เป็นปีละครับ แต่ก็จำไม่ได้ ตอนแรกอยู่แผนกฝั่ง
พลอย ซ่อมที่หลัง
- ทล : โอเค สรุปว่าอยู่แผนกซ่อมแค่ปีนึง ถูกต้องไหมครับ ก่อนหน้านั้นอยู่แผนกอื่น นั้น
ซิครับ คุณจะอยู่ ๑ ปีหรือ ๑ เดือนก็แล้วแต่ ผมถามว่าลักษณะงานที่เคยซ่อมมา
ที่สุดเนี่ย ใช้เวลาประมาณเท่าไรครับ ไม่เอาเวลาทำงานคุณหรอกครับว่าจะ
เป็น ๑ เดือน ๒ เดือน ที่คุณเบิกความยังไง ไม่อยากจะรู้หรอกครับ
- พ : ผมรู้ครับ แต่ซ่อมนี้ไม่ถึงเดือนหรอกครับ
- ทล : แต่หลายวันใช้ไหมครับ มีกรณีหลายวัน
- พ : ถ้างานต่อชิ้นซ่อมก็จะเสร็จวันนั้น แต่ถ้างานมาล่า ส่งให้ซ่อมใกล้เวลาเลิกงาน ก็
ซ่อมไม่เสร็จ จะเอาส่งกลับไป
- ทล : ก็แสดงว่าคุณเบิกความต่อท่านอัยการไปนะครับว่ากรณีที่งานซ่อมไม่เสร็จ ซ่อม
หมายความว่า เฉพาะงานที่ส่งมาให้ในเวลาใกล้เลิกงานถูกต้องไหมครับ แล้ววัน
รุ่งขึ้นคุณก็เบิกงานถูกต้องไหมครับ แล้วจะซ่อมให้เสร็จภายในวันรุ่งขึ้นใช้ไหม
ครับ เป็นวันต่อวันใช้ไหมครับ
- พ : ครับ

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๙๐) นายความอยากทราบว่ามีกรณีที่ซ่อมชิ้นงานหลายวันใหม่และใช้เวลานาน
เท่าไร นายความถามหลายคำถามแต่ก็ยังไม่ได้คำตอบที่ชัดเจน อีกทั้งพยานตอบเฉยๆ นอก
ประเด็นบ้าง แต่สุดท้ายนายความก็ดึงสู่ประเด็นเดิมจนได้รับคำตอบ ก่อนจะถามคำถามอื่นต่อไป
นายความจึงนำคำตอบของพยานทั้งหมดมาสรุปและถามพยานอีกครั้ง

๑๑. การถามย้ำ การถามย้ำคือการที่นายความตั้งคำถามถามในประเด็นเดิมหลังจากพยาน
ได้ให้คำตอบไว้ นายความสามารถถามย้ำกี่ครั้งก็ได้ และยังพบว่าส่วนใหญ่ นายความจะถามย้ำใน
ประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน

- (๙๑) ทล : พยานเนี่ยไปส่งยาเสพติดเนี่ย ไปตรวจ ประมาณวันที่เท่าไร ไม่ได้ส่งไปตรวจทันที
หลังจากถูกจับกุม หลังจากที่จำเลยถูกคุมตัวใช้ใหม่
- พ : ไม่ได้ส่งวันนั้น
- ทล : ไม่ได้ส่งวันนั้น ไปส่งวันอื่น ซึ่งวันจำไม่ได้แล้วว่า ๒-๓ วันใช้ใหม่ หรือเป็น อาทิตย์
ใช้ใหม่
- พ : ส่งยาเสพติดเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๐
- ทล : อ้อ หลังเกิดเหตุตั้ง ๔ - ๕ วัน เนอะ ใช้ใหม่ครับ

พ : ครับ

(คดียาเสพติด)

ตัวอย่างที่ (๙๑) ทนายความถามย้ำเรื่องที่พยานไม่ได้ส่งยาเสพติดที่จับกุมได้ในวันนั้นไปตรวจที่กรมทัณฑ์ ซึ่งเป็นความบกพร่องของพยานเอง ประเด็นดังกล่าวเอื้อประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม ทนายความจึงถามย้ำถึง 3 ครั้ง เพื่อให้ศาลรับทราบอย่างชัดเจน

(๙๒) ทล : ที่ว่าพยานปลอมชื่อทั้งหมด พยานได้เห็นจำเลยกรอกข้อความนี้ไหมครับ

พ : ไม่เห็น

ทล : คือไม่เห็นนะครับ แม้แต่ตราประทับ ชื่อนายประสาธ แม้แต่ลายเซ็นชื่อ อะไรต่าง ๆ นี้ะครับ จนกระทั่งรายการจดทะเบียน พยานก็ไม่เห็นว่าจำเลยทำใช้ไหมครับ

พ : ครับ

ทล : ไม่เห็นนะครับ

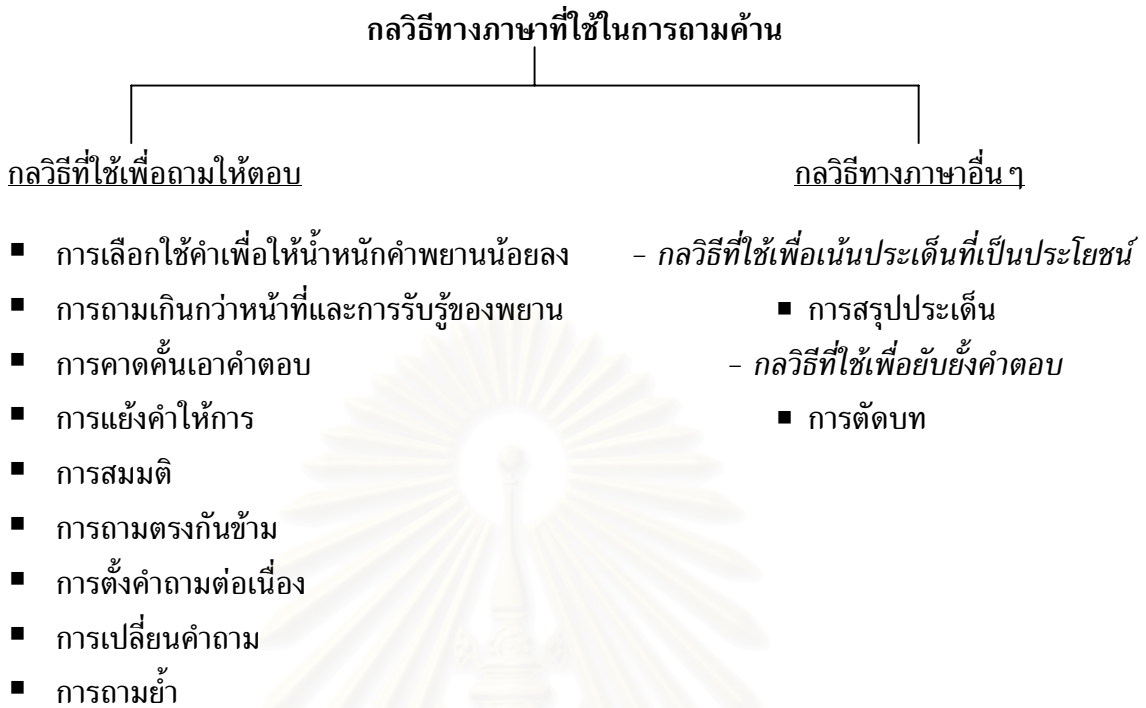
(คดีปลอมแปลง)

ตัวอย่างที่ (๙๒) ทนายความพยายามถามย้ำว่าพยานได้เห็นเหตุการณ์ขณะที่จำเลยปลอมเอกสารหรือไม่ ซึ่งพยานตอบว่าไม่เห็น เมื่อพยานไม่เห็นแล้วจะทราบได้อย่างไรว่าจำเลยปลอมขึ้น ทนายความจึงถามย้ำประเด็นนี้หลายครั้ง เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนที่สุดเพราะเป็นประเด็นที่มีประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม

จะเห็นว่าคำถามค้ำนั้นไม่ได้ต้องการคำตอบตามความเป็นจริงเสมอไป แต่ต้องการให้พยานตอบในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเกิดผลดีกับฝ่ายผู้ถามมากที่สุดเท่านั้น กลวิธีต่างๆที่ทนายความใช้ได้แก่การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำพยานน้อยลง การถามเกินกว่าหน้าที่และการรับรู้ การแย้ง คำให้การ การสมมติ การถามตรงกันข้าม การคาดคั้นเอาคำตอบ และการตัดบทนั้นเป็นไปเพื่อให้ศาลเห็นว่าคำให้การของพยานไม่น่าเชื่อถือ และไม่ควรมานำมาพิจารณาประกอบคดี กลวิธีทางภาษาทั้ง ๑๑ กลวิธีข้างต้นสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ และกลวิธีทางภาษาอื่น ๆ ได้แก่กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อนำประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน และกลวิธีที่ใช้เพื่อยับยั้งคำตอบของพยาน ดังแผนภูมิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ ๔ แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค้ำน

ตอนต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามค้ำนว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง และรูปประโยคเพื่อถามประเภทใดที่ทนายความใช้ในการถามค้ำนมากที่สุด

๓.๔ รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามค้ำน

ถ้อยคำที่ใช้ถามที่พบในการถามค้ำนมีทั้งสิ้น ๑,๔๘๕ ถ้อยคำ ส่วนใหญ่อยู่ในรูปประโยคค้ำถาม จำนวน ๑,๑๔๖ ค้ำถาม คิดเป็น ๗๗.๒ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น ค้ำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ พบปริมาณมากที่สุด ถึง ๙๐๗ ค้ำถาม คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๑* ค้ำถามแบบให้ตอบเนื้อความ จำนวน ๒๑๑ ค้ำถาม คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ และค้ำถามแบบให้เลือกตอบนั้นพบน้อยที่สุดจำนวน ๒๘ ค้ำถาม คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ การที่พบค้ำถามแบบให้ตอบเนื้อความน้อย เนื่องจากทนายความไม่จำเป็นต้องถามเพื่อให้พยานตอบเนื้อความ เพราะตอบในช่วงการถามซักไปแล้ว ทนายความเพียงนำเนื้อความนั้นมาถามพยานอีกครั้งเพื่อจับพิรุฑ ประกอบกับในการถามค้ำนนั้น กฎหมายอนุญาตให้ทนายความสามารถถาม “ค้ำถามนำ” ได้ และค้ำถามที่สามารถชี้้นำค้ำตอบให้กับพยาน โดยจำกัดอิสระในการตอบก็คือค้ำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธนั่นเอง ส่วนค้ำถามในรูปประโยคบอกเล่า พบทั้งสิ้น ๓๓๙ ค้ำถาม คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘ แบ่งย่อยได้เป็น รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ พบจำนวน ๓๒๑ ค้ำถาม คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๖ และรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ พบเพียง ๑๘ ค้ำถาม คิดเป็นร้อยละ ๕.๓

* งานวิจัยของนิตยา เอี่ยมขำ (๒๕๔๐) พบว่า ค้ำถามที่ทนายจำเลยใช้ถามพยานโจทก์มากที่สุด ได้แก่ ค้ำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ เช่นกัน

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามค่าน

รูปประโยคคำถาม (๗๗.๒%)			รูปประโยคบอกเล่า (๒๒.๘%)	
แบบให้ตอบ เนื้อความ	แบบตอบรับ -ปฏิเสธ	แบบให้ เลือกตอบ	รูปประโยคบอกเล่า ที่มีเนื้อความสมบูรณ์	รูปประโยคบอกเล่า ที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์
๒๑๑	๙๐๗	๒๘	๓๒๑	๑๘

๓.๔.๑ รูปประโยคคำถาม

ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ ๔ ว่าผู้วิจัยแบ่งรูปประโยคคำถามออกเป็น ๓ ประเภทตามที นววรรณ พันธุมธา (๒๕๒๗) ได้ศึกษาเรื่องรูปประโยคที่ใช้ในภาษาไทย คือ ประโยคคำถามแบบ ให้ตอบเนื้อความ ประโยคคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ และประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ โดย หมายความว่าเลือกรูปประโยคคำถามประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ก) ประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ ได้แก่ประโยคคำถามที่มีคำไม่ชี้เฉพาะ แสดงการถาม “ใคร อะไร ที่ไหน ไหน อย่างไร เมื่อไร เท่าไร ทำไม ก็” คำถามแบบให้ตอบ เนื้อความที่พบมีจำนวน ๒๑๑ คำถาม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๓ แสดงการเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความในการถามค่าน

คำถาม	จำนวน	ร้อยละ
ใคร	๔๒	๒๐
อะไร	๒๕	๑๒
ที่ไหน	๒๐	๙.๕
ไหน	๑๘	๘.๕
อย่างไร	๔๔	๒๑
เมื่อไร	๕	๒.๓
เท่าไร	๑๕	๗
ทำไม	๑๕	๗
เพราะอะไร	๔	๒
ก็	๒๓	๑๑
รวมทั้งสิ้น	๒๑๑	๑๐๐

(๙๓) ทจ : ยังอยู่ในอาการมีนเมา แล้วมาหาย นึกได้สติ ประึกษากันว่าจะไม่ไปข้างใส่เขา ตอนนั้นขับไปถึงไหนแล้ว

พ : อยู่ระหว่างทางครับ

(คดีวางระเบิด)

(๙๔) ทล : แล้วเขยี่นนี้จะอนุญาตให้เขาใช้ได้เมื่อไหร่

พ : ตามหลักแล้ว ถ้าชำระค่าธรรมเนียมเรียบร้อยแล้ว

(คดีปลอมแปลง)

ในบรรดาคำถามที่พบในการถามค้านนั้น คำถาม “ทำไม” เป็นคำถามที่น่าสนใจและ
 หมายความว่าให้ความสำคัญ เนื่องจากคำถาม ทำไม เป็นคำถามที่หมายความว่าต้องการให้พยานอธิบาย
 เหตุผลของการกระทำนั้นๆ นักกฎหมายกล่าวว่า ไม่ควรใช้คำถาม “ทำไม” ในการถามค้าน เพราะเป็น
 คำถามที่เปิดโอกาสให้พยานฝ่ายตรงข้ามอธิบายซึ่งจะเป็นผลเสียต่อฝ่ายผู้ถาม พาลเมอร์กล่าวไว้ใน
 หนังสือ Courtroom Strategies ว่า

“Never ask **WHY**” This is the most frequently fatal
 type of question on Cross-Examination. It opens the
 door to an argumentative answer or explanatory answer
 by the witness which may confirm and strengthen his
 testimony on direct.

(Palmer, 1998 : 127)

จากข้อมูลในงานวิจัยนี้ แม้ว่าคำถาม “ทำไม” จะเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้
 อธิบายเหตุผล ซึ่งอาจจะไม่เป็นผลดีกับฝ่ายผู้ถามนักแต่ทนายความก็ใช้คำถามนี้

(๙๕) ทล : แล้วทำไมคุณมาศ ทำไมถึงไม่มีหละคะ

พ เออ ตู้นั้นถ้าใครดูตู้นั้นก็จะมีเฉพาะคนที่ดูแล

(คดีเช็ค)

ตัวอย่างที่ (๙๕) ทนายความเปิดโอกาสให้พยานได้อธิบายเหตุผลว่าเพราะ
 อะไรคุณมาศจึงไม่มีกุญแจสำหรับไขตู้เก็บเอกสารนั้น ทั้งที่ทำงานแผนกการเงิน

การที่ทนายความเลือกใช้คำถาม “ทำไม” ในการถามค้านนั้นไม่ได้ต้องการ
 ขอเหตุผลจากพยานแต่ต้องการตำหนิพยานว่าไม่มีเหตุผลเพียงพอ ไม่น่าเชื่อถือ ตรงกับที่สิริลักษณ์
 หุ่นศรีงาม (๒๕๕๒) เสนอไว้ว่า “...มีกรณีที่รูปประโยคคำถามขอเหตุผลกลับทำให้ผู้ฟังรู้ได้ทันทีว่าผู้
 พุดไม่ได้ต้องการขอเหตุผลไปทดสอบใดๆ ทั้งสิ้น ตรงข้ามผู้พุดกลับต้องการแสดงความคิดอย่าง
 โจงแจ้วว่าผู้ฟังไม่มีเหตุผลใดๆในการกระทำนั้นๆหรือถ้ามีก็ตำหนิว่าไม่ใช่เหตุผลที่สมเหตุสมผลเลย
 เหมือนเป็นการเอาเหตุผลของตนมาหักล้างเหตุผลของผู้ฟังก่อนผู้ฟังจะตอบเสียอีก” จากข้อมูลที่พบ
 ในการถามค้านนี้ ทนายความใช้คำถาม “ทำไม” ในลักษณะดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่ เพราะทนายความ
 ต้องการตำหนิพยานนั่นเอง ดังตัวอย่าง

(๙๖) ทจ : เกือบถึงพญาไท แต่ก็ตัดสินใจแล้วว่าไม่ขวางนะ ในเมื่อเราตัดสินใจแล้วว่าไม่ขวาง
 เนี่ยนะ ทำไมต้องขับรถเลียขวาไปทางอุเทนถวายอีก

พ : เนื่องจากว่า จะได้เลี้ยวกลับเข้ามาจอดชอยจุฬา ๑๒ แล้วใกล้กับปากทางแล้วครับ

ทจ : ตามนี้เนะ ที่ว่าเราข้ามไปตุลาตเลาแล้วก็ไปทำความผิดนะ พบตำรวจชะก่อนก็เลยทิ้ง

ของในเมื่อหลังเกิดเหตุแล้วเนี่ยนะ แล้วก็หลบหนีไปได้แล้วเนี่ยนะ ทำไมต้องกลับมาค้นหาอาวุธปืนนี้อีก

พ : เพราะว่ารุ่นพี่ฝากข้าพเจ้าให้นำมาให้รุ่นน้อง

(คดีวางระเบิด)

(๙๗) ทล : พยานเบิกความว่าพยานทำเช้ควันที่๒๕ เมษา แต่ทำไมวันที่ออกเช้ควันจึงย้อนไปวันที่ ๒๐

พ : คือ จำไม่ได้แล้วว่า ประมาณวันที่เท่าไรนะ เพราะว่ามันนานแล้วนะคะ

(คดีเช้คว)

ตัวอย่างที่ (๙๖-๙๗) หมายความไม่ได้ใช้คำถาม “ทำไม” เพื่อถามเหตุผล แต่หมายความต้องการตำหนิพยานว่าสิ่งที่พยานกระทำนั้นไม่มีเหตุผล ไม่น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการถามในเชิงตำหนินี้ หมายความใช้เมื่อถามเรื่องที่เป็นความรับผิดชอบของพยานโดยตรงเท่านั้น คือพยานเป็นผู้กระทำการดังกล่าว และผลเสียก็ตกอยู่กับพยานนั่นเอง เมื่อเทียบกับตัวอย่าง (๙๕) หมายความไม่ต้องการตำหนิพยาน เพราะเป็นการถามเหตุผลของบุคคลอื่น

ข.) ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในการถามค้ำนั้นหมายความนำสิ่งที่พยานเบิกความแล้วในการถามซ้ำมาถามใหม่อีกครั้ง เพื่อจับพิรุธว่าพยานให้การตรงกับที่ตอบไว้หรือไม่ หมายความมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบอยู่บ้าง อาจจะมีมากจนสามารถคาดคะเนคำตอบได้หรือมีน้อยจนไม่สามารถคาดคะเนคำตอบได้ พบจำนวน ๙๐๗ คำถาม

ตารางที่ ๑๔ แสดงการเลือกใช้คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธในการถามค้ำ

คำถามแบบ ตอบรับ-ปฏิเสธ	ไม่คาดคะเนคำตอบ				คาดคะเนคำตอบ		
	ใหม่	หรือเปล่า	หรือยัง	หรือไม่	ใช่ใหม่	ถูกต้องใหม่	หรือ
จำนวน	๒๖๓	๒๔	๕	๑๙	๔๙๕	๙๔	๗
ร้อยละ(%)	๘๔.๖	๗.๗	๑.๖	๖.๑	๘๓	๑๕.๘	๑.๒
รวมทั้งสิ้น	รวม ๓๑๑ (๓๔.๓%)				รวม ๕๙๖ (๖๕.๗%)		

๑.๑ คำถามที่แสดงเจตนาถามให้ตอบโดยคาดคะเนคำตอบไว้ ได้แก่ ประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วย “หรือ ใช่ใหม่ ถูกต้องใหม่” พบจำนวน ๕๙๖ คำถาม ผู้วิจัยพบว่า หมายความใช้คำถาม **ใช่ใหม่** มากที่สุดในการถามค้ำ พบถึง ๔๙๕ คำถาม สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา เอี่ยมขำ (๒๕๔๐) ที่ระบุว่าหมายความใช้คำถาม “ใช่ใหม่” มากที่สุด Woodbury (1984) อ้างถึงใน Dillon (1990) ได้ศึกษาการถามค้ำในคดีฆาตกรรมและพบว่าหมายความใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธเป็นจำนวนมากที่สุดเช่นกัน การที่หมายความใช้ในการถามค้ำเป็นจำนวนมากเพราะหมายความแน่ใจในคำตอบที่ตนคาดคะเนไว้และถามเพื่อต้องการให้พยานตอบรับเพื่อยืนยัน

(๙๘) ทล : เอาหละครับ คุณพูดว่าจำเลยเขาให้จำเลยที่ ๒ เขาให้การรับสารภาพจำเลยที่ ๒ ให้การรับสารภาพคุณก็เลย คุณก็สันนิษฐานเอาจากบันทึกการจับกุมนี้ใช้ไหมฮะ
 พ : ไม่ใช่ครับ ผมสอบสวนปากคำ จำเลยที่ ๒ ให้การรับสารภาพและให้การเกี่ยวกับเรื่องให้การรับสารภาพ

(คดียาเสพติด)

(๙๙) ทล : แล้วพยานเนี่ยก็มีหน้าที่ซ่อมอย่างเดียวนะครับเพราะฉะนั้นแผนกQC เนี่ย ไม่ได้เฉพาะนางนิตยา จำเลยในคดีเนี่ยเท่านั้นนะครับ ที่เป็นคนตรวจสอบแต่มีหลายคนใช้ไหมครับ

พ : ครับ

(คดีลักทรัพย์)

(๑๐๐) ทล : และในบริเวณของVIทจ ที่พยานไปถึงเนี่ยนะ ช่างในร้านเนี่ยไม่สามารถที่จะมีห้องร่วมประเวณีกันได้ใช้ไหมครับ

พ : ไม่มีครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

เช่นเดียวกับคำถาม “ถูกต้องไหม” ที่ทนายความแสดงออกถึงความแน่ใจในข้อมูลที่ตนรับทราบ ในการสนทนาโดยทั่วไปจะไม่พบคำถาม “ถูกต้องไหม” การที่ทนายความใช้ในการถามค้านมากถึง ๙๔ คำถาม เนื่องจากการถาม-ตอบในศาลเป็นการถามที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าต้องการล้างข้อมูลจากพยานและข้อมูลนั้นจะต้องให้ศาลรับทราบอย่างถูกต้องและชัดเจนที่สุด โดยทนายความคาดคะเนว่าสิ่งที่ตนถามนั้น พยานจะตอบรับเท่านั้น

เมื่อพิจารณาข้อมูลการถามค้านของ Brennan and Brennan (1998) อ้างถึงใน ดิลลอน (1990: 240-244) พบว่ามีการใช้วลี “is that right” เพื่อถาม ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับคำถาม “ถูกต้องไหม” ในภาษาไทย ดังตัวอย่าง

(๑๐๑) “104 And somebody ,that person ,then pulled the blanklets down from your bed ,is that right?”

Yes

114 I see. But you had no idea who it was but you thought it was your uncle david?

Yes

115 Is that right?

Yes

283 And he has punished you,is that right?

Yes”

(๑๐๒) ทจ : จากจุฬา ซอย ๑๒ ถ้าคุณออกไปจุฬาซอย ๑๒ ถ้าคุณจะไปส่งเพื่อนคุณนะ ที่ป้าย
รถเมล์เนี่ย หน้ามาบุญครองเนี่ย คุณก็จะขับเลี้ยวซ้ายไปได้เลย ถูกต้องไหม
พ : ถ้าเลี้ยวซ้าย ถูกต้องครับ

(คดีวางระเบิด)

(๑๐๓) ทล : นางสาวเมธาทิพย์โทรมาลงงานกับพยานถูกต้องไหมคะ
พ : อาจจะแจ้งกับผู้อื่น แล้วผู้อื่นมาแจ้ง แต่ทราบที่ไม่สบาย

(คดีเช็ด)

(๑๐๔) ทจ : ในวันจับกุมเนี่ยนะครับ พยานได้ลงชื่อไว้ ถูกต้องไหมครับ เป็นลายมือชื่อพยาน
นะครับ ตามหมาย จ ๓ นะครับ นอกจากนี้เนี่ยครับ ตามหมาย จ ๖ แล้วก็ จ ๘
พยานก็ได้ลงชื่อของพยาน ถูกต้องไหมครับ ได้ลงชื่อไว้ ถูกต้องไหมครับ
พ : ครับ

(คดีเปิดบ่อน)

๑.๒ คำถามที่แสดงเจตนาถามให้ตอบโดยไม่คาดคะเนคำตอบไว้ ได้แก่
ประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วย “ไหม หรือเปล่า หรือยัง หรือไม่” ในการถามค้านทั้งสิ้น ๓๑๑ คำ
ถาม

(๑๐๕) ทจ : คุณไม่รู้เรื่อง โดยประสบการณ์มีการแปลให้ไหม การจับกุมชาวต่างชาติ
พ : อันนี้จับกุม และการสอบสวนเป็นเรื่องของพนักงานสอบสวนครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

(๑๐๖) ทล : แล้วแต่เจอ ตอนที่จำเลยที่ ๒ มานี่นะครับ พยาน พยานตื่นหรือยังครับ
พ : ตอนที่จำเลยที่ ๒ เข้ามา

(คดีเปิดบ่อน)

ค) ประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ เป็นประโยคคำถามที่มีคำเชื่อมหรือกลุ่มคำ
เชื่อม “หรือ,หรือว่า” บอกความให้เลือกปรากฏอยู่ระหว่างหน่วยกริยา ๒ หน่วยหรืออยู่ระหว่างข้อ
ความที่จะให้เลือก ทนายความมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบอยู่บ้างแล้ว จึงสามารถเสนอตัวเลือกให้
พยานตอบได้ แต่ทนายความก็ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าพยานจะเลือกคำตอบใด พบจำนวน ๒๘
คำถาม

(๑๐๗) ทจ : เดือนนี้จะมาหาที่บ้าน ๒ ครั้ง และทุกครั้งที่มาจะมาอยู่ข้างบนหรือข้างล่างครับ
พ : ก็แล้วแต่เจอ

(คดีเปิดบ่อน)

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถามในการถามค้าน

รูปประโยคคำถาม	แบบให้ตอบเพื่อความ	แบบตอบรับ-ปฏิเสธ	แบบให้เลือกตอบ
จำนวน	๒๑๑	๙๐๗	๒๘
ร้อยละ	๑๘.๕	๗๙	๒.๔

สำหรับรูปประโยคคำถามเพื่อถามนี้ ผู้วิจัยพบว่าทนายความใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธมากที่สุดในการถามค้าน โดยเฉพาะคำถามที่แสดงเจตนาถามให้ตอบโดยคาดคะเนคำตอบไว้ “ใช่ไหม ถูกต้องไหม” แสดงให้เห็นว่าทนายความแน่ใจในข้อมูลที่ตนถามอย่างมาก แล้วถามเพื่อให้พยานช่วยยืนยันความคิด ความเชื่อที่ทนายความมีอยู่ และต้องการให้พยานตอบรับเท่านั้น ขณะที่คำถาม “ถูกต้องไหม” ไม่พบในการสนทนาโดยทั่วไปจึงจัดได้ว่าเป็นคำถามที่มีลักษณะเฉพาะที่ใช้ในการถามในศาลเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้พยานยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่มีอยู่นั่นเอง นอกจากนี้กฎหมายยังเปิดโอกาสให้ทนายความถามคำถามนำได้ คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ๒ ประเภท คือ “ใช่ไหม” และ “ถูกต้องไหม” นั้นสามารถชี้้นำคำตอบให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการได้

๓.๔.๒ รูปประโยคบอกเล่า

ดังกล่าวไว้ในบทที่ ๒ ว่าทนายความสามารถใช้ถ้อยคำที่อยู่ในรูปประโยคบอกเล่าเพื่อแสดงเจตนาถามได้ และพยานก็เข้าใจและตอบคำถามที่สื่อด้วยรูปประโยคบอกเล่าเช่นกัน นั้นเป็นเพราะบริบทของการถามที่เกิดขึ้นในศาล เป็นการถามและตอบระหว่างบุคคลสองฝ่าย ผู้วิจัยแบ่งรูปประโยคบอกเล่าที่มีเจตนาถามออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ และประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ ทนายความใช้รูปประโยคบอกเล่าเพื่อถามค้านทั้งสิ้น ๓๓๙ คำถาม คิดเป็น ๒๒.๘ %

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามในการถามค้าน

รูปประโยคบอกเล่า				รวมทั้งสิ้น
แบบที่มีเนื้อความสมบูรณ์		แบบที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์		
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	๓๓๙
๓๒๑	๙๔.๗	๑๘	๕.๓	(๒๒.๘ %)

๑. รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ เป็นประโยคที่มีใจความสมบูรณ์ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดในประโยคขาดหายไป การที่ทนายความถามด้วยประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์และพยานก็ตอบคำถามได้นั้นเป็นเพราะบริบทของการสืบพยานในศาลนั้น เป็นที่ชัดเจนว่าประกอบด้วย ๒ ฝ่ายคือฝ่ายผู้ถามคือทนายความและฝ่ายผู้ตอบคือพยานนั่นเอง ดังนั้นพยานจึงมีหน้าที่ที่จะต้องตอบคำถามในทุกเรื่องตามที่พยานได้รู้เห็นมา โดยมีทนายความเป็นผู้ซักถามด้วยคำถามต่าง ๆ จนจบการสืบพยานนั้น ทนายความจะกล่าวเนื้อความขึ้นเพื่อให้พยานแสดงความเห็นเกี่ยวกับเนื้อความนั้น ๆ ทนายความใช้คำถามลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นคำถามที่สามารถชี้ นำคำตอบให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการเหมือนกับคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ที่มีค่าลงท้ายแสดงการถาม “ใช่ไหม ถูกต้องไหม” เพียงแต่ไม่ปรากฏคำแสดงการถามดังกล่าว พบทั้งสิ้น ๓๒๑ คำถาม

(๑๐๘) ทล : เลขที่อยู่ตรงนี้ เจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบกเท่านั้น เป็นผู้ทราบเลขนี้
 พ : ครับ (คดีปลอมแปลง)

(๑๐๙) ทล : เมื่อตรวจค้นแล้วปรากฏว่าพบบยาบ้านะสะ จึงได้แจ้งข้อหาจำเลยข้อหาหนึ่ง
 พ : ครับ

(คดียาเสพติด)

(๑๑๐) ทล : ไม่เคยมีอะไรหาย จนวันที่คุณเมธาทิพย์หยุดงาน
 พ : ครับ

(คดีเช็ค)

ในการถามด้วยประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์นั้น ผู้วิจัยพบว่าทนายความใช้คำถามในรูปประโยคบอกเล่าที่มีคำบอกมาลา “นะ” มากถึง ๑๐๗ คำถาม ทั้งนี้ก็เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับทราบมา เป็นการจับพิรุธพยาน นอกจากจะช่วยเน้นว่ามีเจตนาถามแล้ว ยังทำให้การถามนี้ไม่ห้วนสั้น ดูสุภาพและน่าฟังยิ่งขึ้นด้วย

(๑๑๑) ทล : ก็แสดงว่าวันเกิดเหตุในวันที่จับกุมตัวพยานสอบสวน ไม่ใช่วันเวลากระทำคาม
 ผิดนะ

พ : ถูกต้อง

(คดีลักทรัพย์)

(๑๑๒) ทล : พยานครับ เมื่อจดเป็นชื่อบริษัท VIทจ แต่ไม่ปรากฏว่ามีชื่อจำเลยทั้งสองคนนี้
 ร่วมอยู่ในบริษัทเลยนะ

พ : ครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

๒. รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์คือประโยคที่มีใจความไม่สมบูรณ์มีส่วนใดส่วนหนึ่งในประโยคขาดหายไป ทนายความละบางส่วนไว้เพื่อให้พยานกล่าวตอบให้สมบูรณ์ในการถามค่านั้น ทนายความใช้คำถามลักษณะนี้เป็นจำนวนน้อยมาก เนื่องจากทั้งทนายความและพยานไม่ใช่คู่ความฝ่ายเดียวกัน ทนายความจึงไม่อาจมั่นใจได้ว่าพยานจะเสริมข้อความให้สมบูรณ์ต่างจากการถามซ้ำซึ่งทั้งทนายความและพยานเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกัน มีการซักซ้อมถาม-ตอบกันไว้ล่วงหน้า จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่าทนายความใช้ถามในกรณีที่เหตุการณ์นั้นรับทราบกันแล้ว หรือเป็นเหตุการณ์ที่ทนายความถามอย่างต่อเนื่องตามลำดับ พยานจึงเต็มคำตอบได้อย่างถูกต้อง แม้จะอยู่คนละฝ่ายก็ตาม พบทั้งสิ้น ๑๔ คำถาม

(๑๑๓) ทล : แล้วคุณก็....

พ : ก็ถามลูกค้าที่มานั่งทานที่ร้าน ว่าแฟนไปไหน

(คดีข่มขืน)

(๑๑๔) ทล : หายไปจากที่...

พ : หายไปจากตู้เก็บเอกสาร

(คดีเช็ค)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการถามค่านั้น ทนายความใช้รูปประโยคคำถามเพื่อถามมากที่สุด ๑,๑๕๖ คำถาม คิดเป็น ๗๗.๒ % และใช้รูปประโยคบอกเล่าเพื่อถาม ๓๓๙ คำถาม คิดเป็น ๒๒.๘ % ดังตาราง

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามค่าน

รูปประโยคคำถาม				รูปประโยคบอกเล่า		
แบบให้ตอบ เนื้อความ	แบบตอบ รับ-ปฏิเสธ	แบบให้ เลือกตอบ	รวม	เนื้อความ สมบูรณ์	เนื้อความ ไม่สมบูรณ์	รวม
๒๑๑	๙๐๗	๒๘	๑๑๕๖	๓๒๑	๑๘	๓๓๙
๑๔.๒	๖๑.๑	๒	๗๗.๒	๒๑.๖	๑.๒	๒๒.๘

รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามดังกล่าวสามารถจำแนกประเภทตามลักษณะคำตอบที่ทนายความต้องการได้ ๒ ประเภท คือ ที่ต้องการคำตอบเป็นเนื้อความ และที่ต้องการคำตอบเป็นการตอบรับ - ปฏิเสธ ดังแผนภูมิที่ ๓ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นอย่างชัดเจนว่าในการถามค่านั้น ทนายความต้องการให้พยานตอบรับหรือปฏิเสธมากกว่าที่จะให้พยานเล่าเรื่องที่เป็นเนื้อความ

ตารางที่ ๑๘ สรุปรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบ

ลักษณะคำตอบ	จำนวนคำถาม	รวม	ร้อยละ (%)
๑. ต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความ			
รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ	๒๑๑	๒๕๗	๑๗.๓
รูปประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ	๒๘		
รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์	๑๘		
๒. ต้องการคำตอบที่เป็นการตอบรับ-ปฏิเสธ			
รูปประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ	๙๐๗	๑,๒๒๘	๘๒.๗
รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์	๓๒๑		

จากตาราง ทนายความเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบรับ - ปฏิเสธเป็นจำนวนมากที่สุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ (นิตยา เอี่ยมขำ, ๒๕๔๐; Woodbury, 1984) ทั้งนี้เป็นเพราะวัตถุประสงค์ของการถามค่านมิใช่เพื่อให้พยานเล่าเรื่องราว แต่เป็นการถามเพื่อหักล้างคำให้การของพยานในช่วงการถามซัก คู่สนทนาคือทนายความและพยานอยู่คนละฝ่ายกัน ทนายความถามเพื่อจับผิดพยาน โดยไม่ต้องการให้พยานได้อธิบายรายละเอียดมากนัก เพียงตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น

ในตอนต้นผู้วิจัยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการถามค่านว่ามี ๒ ประการคือ การหักล้างคำให้การ และการเปิดประเด็นใหม่เพื่อนำพยานเข้าสืบ ทนายความจะถามคำถามให้ครอบคลุมทั้ง ๓ ประเด็นคือ ความไม่น่าเชื่อถือของพยาน ความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูลและประเด็นที่ยังไม่น่าสืบ

กล่าวคือทนายความถามประเด็นที่ได้เบิกความในช่วงถามซักเพื่อทำลายน้ำหนักพยานและข้อมูล จนทำให้ศาลสงสัยคำให้การนั้นๆ และทนายความสามารถถามความใหม่พิเศษไปจากช่วงถามซัก เพื่อให้ศาลเห็นความเป็นไปได้อื่น ๆ โดยพูดพาดพิงถึงบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในคดี เพื่อนำพยานเข้าสืบต่อไป

จากนั้นผู้วิจัยได้กล่าวถึงกลวิธีทางภาษาแบบต่างๆที่ใช้ในการถามค้าน ได้แก่ การเลือกใช้คำ เพื่อให้น้ำหนักคำพยานน้อยลง การถามเกินกว่าอำนาจหน้าที่และการรับรู้ การแย้งคำให้การ การสมมติ การถามตรงกันข้าม การคาดคั้นเอาคำตอบ และการตัดบท กลวิธีดังกล่าว ทนายความใช้เพื่อให้พยานเบิกความเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม จนบางครั้งพยานต้องตอบคำถามอย่างจำใจและคำตอบบิดเบือนไป ขณะที่กลวิธีการเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่อง การสรุปประเด็น และการถามย้าวนั้นพบในการถามซักเช่นกัน อย่างไรก็ตามกลวิธีทางภาษาทั้งสี่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังจะกล่าวถึงในบทที่ ๕ (การเปรียบเทียบ) นอกจากนี้การถามค้านนั้น ยังไม่เรียงตามลำดับเหตุการณ์ ทนายความสามารถถามข้ามไปข้ามมา ให้พยานขาดสมาธิ งง สับสน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการเลือกใช้กลวิธีใดซ้ำบ่อยๆกลับทำให้ฝ่ายผู้ถามเสียหายมากกว่าได้ประโยชน์ กล่าวคือศาลอาจเห็นว่าทนายความเอาเปรียบพยานมากเกินไป สอดคล้องกับที่พาล์มเมอร์กล่าวไว้ว่า การถามค้านเป็นเหมือนดาบสองคม ทนายความต้องถามอย่างระมัดระวัง แม้กฎหมายจะให้อิสระกับทนายความที่จะตั้งคำถามได้อย่างเต็มที่ก็ตาม

ส่วนรูปประโยคที่ทนายความใช้เพื่อถามในการถามค้านมากที่สุดคือ ประโยคคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธ โดยเฉพาะคำถาม “ใช่/ไหม” พบถึง ๕๙๕ คำถาม เนื่องจากทนายความไม่จำเป็นต้องถามรายละเอียดของเนื้อความว่าใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร เพราะถามในช่วงถามซักแล้ว การถามค้านจึงเป็นการนำคำตอบของพยานมาถามตรวจสอบ โดยให้พยานตอบรับ - ปฏิเสธเท่านั้น ประกอบกับกฎหมายอนุญาตให้ใช้คำถามนำได้ ซึ่งคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธบางประเภทได้แก่ “ใช่/ไหม ถูกต้องไหม” เป็นคำถามที่สามารถชี้นำคำตอบให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการได้ เพราะจำกัดคำตอบเพียงการตอบรับเนื้อความที่ทนายความถามเท่านั้น อีกทั้งยังเป็นคำถามที่ไม่เปิดโอกาสให้พยานได้อธิบายรายละเอียดใดๆ

และผู้วิจัยยังพบว่าทนายความใช้คำถาม “ถูกต้องไหม” คำถามดังกล่าวไม่ค่อยพบในการสนทนาโดยทั่วไป การที่ทนายความใช้คำถาม “ถูกต้องไหม” ในการถามค้านมากคงเพราะทนายความแน่ใจและมั่นใจในข้อมูลที่รับทราบมาและแสดงออกถึงความแน่ใจว่าความคิดความเชื่อที่มีอยู่นั้นถูกต้องและต้องการให้พยานตอบรับเพื่อให้ศาลรับทราบอย่างชัดเจน

ส่วนคำถามแบบให้ตอบเนื้อความนั้น ผู้วิจัยพบว่าทนายความใช้คำถาม “ทำไม” ทั้งที่คำถามดังกล่าวเปิดโอกาสให้พยานได้อธิบายเนื้อความ ซึ่งอาจเป็นผลเสียกับฝ่ายผู้ถามได้ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะคำถาม “ทำไม” ในที่นี้ไม่ได้ใช้เพื่อขอเหตุผลจากพยานเท่านั้น แต่เพื่อตำหนิพยานว่าเหตุผลที่พยานเสนอนั้นไม่สมเหตุสมผล ไม่น่าเชื่อถือ คำถาม “ทำไม” นี้มีเจตนาตำหนิก็ต่อเมื่อเป็นการถามในเรื่องที่เป็นความรับผิดชอบของพยานโดยตรงเท่านั้น

บทที่ ๔

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามติง

หลังจากทนายความฝ่ายตรงข้ามถามค้านพยานเสร็จแล้ว ทนายความฝ่ายที่อ้างพยานสามารถถามพยานอีกครั้งตามมาตรา ๑๑๗ วรรคสาม ในทางกฎหมายเรียกการถามนี้ว่าการถามติง ทนายความถามเพื่อให้พยานแก้ไขหรืออธิบาย ขยายความถ้อยคำที่พยานตอบในช่วงถามค้าน แต่ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่าทนายความไม่สามารถถามประเด็นอื่นนอกเหนือจากที่ทนายความฝ่ายตรงข้ามถามค้านไว้ ก่อนจะวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาและรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามติงนั้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์และประเด็นของการถามติงเป็นลำดับแรก เพื่อให้เห็นว่ามีประเด็นใดบ้างที่ทนายความนำมาถามติงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๔.๑ วัตถุประสงค์ของการถามติง

ยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา (๒๕๒๘:๑๘๙) กล่าวไว้ว่า “การถามติงเป็นการถามเพื่อเรียกสิ่งที่เสียไป (จากการที่พยานตอบคำถามค้านไปแล้ว) กลับคืนมา”

อุทัย ศุภนิത്യ (๒๕๓๓:๑๐๙) กล่าวโดยละเอียดว่า “การถามติงนั้นก็เพื่อแก้ข้อค้าน เพราะเมื่อพยานเบิกความตอบข้อค้านนั้นอาจมีข้อความเกิดขึ้นใหม่ จึงถามติงให้พยานตอบอธิบายข้อความที่เกิดขึ้นใหม่ให้กระจ่างแจ้ง หรือว่าซักถามให้สิ้นสงสัยในข้อความที่พยานตอบข้อความและข้อค้านเฉพาะที่ไม่ตรงกัน เพื่อให้เห็นว่าคำตอบข้อถามแรกนั้นถูกต้องแล้ว เพื่อแก้ความพลั้งพลาดหรือความหลงลืมที่พยานได้เบิกความประกอบข้อค้านไว้ และแสดงให้เห็นศาลเห็นว่า เหตุใดจึงได้หลงลืมเบิกความพลั้งพลาดไป เป็นเพราะความเผลอหรือรีบตอบหรือเรื่องราวที่เบิกความนั้นยุ่งยากและซับซ้อน”

ส่วนเข็มชัย ชูติวงศ์ (๒๕๓๘:๓๒๓) กล่าวไว้ว่า “การถามติงเป็นการถามเพื่อแก้ไขถ้อยคำหรือข้อความที่พยานตอบคำถามพลั้งพลาดไป เป็นผลให้นำหนักหรือความน่าเชื่อถือของพยานลดลง หรือเพื่ออธิบายหรือขยายความข้อเท็จจริงที่พยานตอบคำถามค้านไปแล้วให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะพยานอาจตอบถามค้านไปด้วยความเข้าใจผิด หากผิดหรือไม่เข้าใจคำถาม การถามติงจะเป็นโอกาสให้พยานได้อธิบายข้อผิดพลาดและแก้ไขให้ถูกต้อง”

จะเห็นว่าการถามติงนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อติงหรือแก้ไขถ้อยคำที่พยานตอบในช่วงถามค้าน ซึ่งไม่เป็นผลดีกับฝ่ายพยาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากพยานเข้าใจคำถามผิด ลืม และทนายความฝ่ายตรงข้ามไม่เปิดโอกาสให้พยานอธิบายอย่างแจ่มแจ้ง ทนายความฝ่ายที่อ้างพยานจึงต้องทำหน้าที่ถามคำถามเพื่อให้พยานระลึกถึงคำตอบ และอธิบายแก้ไขให้ถูกต้อง

๔.๒ ประเด็นของการถามถึง

เมื่อพิจารณาการถามถึงจำนวน ๑๙๔ บทสนทนา พบว่าประเด็นต่างๆที่ใช้ถามถึงนั้นขึ้นอยู่กับประเด็นที่ทนายความถามในช่วงถามค้าน ดังที่มาตรา ๑๑๘ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “ในการที่คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานจะถามถึงพยาน ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นใช้คำถามอื่นใดนอกจากที่เกี่ยวกับคำพยานเบิกความตอบคำถามค้าน” จากข้อมูลที่ศึกษา ทนายความถามถึง โดยให้ความให้พยานทราบว่าต้องการถามประเด็นใด เพื่อให้พยานนึกถึงคำตอบที่ให้การไว้

(๑๑๕) ทจ : ที่นี้ไอ้ที่คุณบอกว่าคุณจำไม่ได้ว่าคุณไปให้การในคดีนางนิลรีปล่าณะครับที่คุณไปให้การตำรวจเนี่ย คุณไปกี่ครั้งครับ

พ : ที่ให้การกับตำรวจไปครั้งเดียว (คดีลักทรัพย์)

(๑๑๖) ทจ : ที่นี้ที่ว่าเมื่อกี้ตอบคำถามของทนายว่า อัตราภาษีที่เจ้าหน้าที่คำนวณ ในการคำนวณนี้ทำยังไง อัตราภาษีหรือว่าคำนวณตามความพอใจ

พ : ไม่ครับ มันมีกฎหมายอยู่ (คดีปลอมแปลง)

ดังนั้นประเด็นที่ทนายความตั้ง เพื่อให้คำตอบของพยานกลับมาน่าเชื่อถืออีกครั้งก็คือ ความน่าเชื่อถือของพยาน ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

๔.๒.๑ ความน่าเชื่อถือของพยาน ทนายความสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานใน ๕ ประเด็นคือการรับรู้ของพยาน การจดจำของพยาน การถ่ายทอดของพยาน การมีอคติของพยาน และการปฏิบัติหน้าที่ของพยาน ดังกล่าวไว้ในบทที่ ๓ ทนายความถามเพื่อให้พยานกลับมามีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ด้วยการเปิดโอกาสให้พยานได้อธิบายเหตุผลที่ตอบคำถามของทนายความฝ่ายตรงข้ามไปเช่นนั้น ดังตัวอย่าง

(๑๑๗) ทจ : ไม่ทราบเลยน้ำ ช่วงที่เกิดเหตุน้ำ ช่วงที่เกิดเหตุ ซอยที่บอก พยานบอกว่ามีคนไปมาบ้าง แต่วันที่เกิดเหตุที่พยานร้องเนี่ย มีใครช่วยพยานไหมครับ มีไหม ช่วงวันที่เกิดเหตุ หลังจากที่เกิดเหตุแล้วพยานก็ร้องไซ้ไหมหละ

พ : ค่ะ

ทจ : มีใครมาช่วยพยานไหม

พ : ไม่มี

ทจ : ไม่มีเลย ทั้งที่ไม่มีใครมาช่วยพยาน ทำให้พยานเข้าใจว่าไง เป็นไงครับที่ร้องเนี่ย

พ : เข้าใจว่าถ้าร้องก็คงไม่มีใครได้ยิน

ทจ : ไม่มีใครได้ยินเสียงร้องนะ ก็เลยไม่พยายามนะ

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๑๑๗) ช่วงถามค้ำน ทนายความได้ถามค้ำนว่าที่พยานไม่ร้องเรียกให้ผู้อื่นช่วยทั้งที่มีโอกาสนั้น เป็นเพราะพยานสมยอมจำเลย ทนายความจึงให้โอกาสพยานได้แก้ไขถ้อยค้ำนนั้น และอธิบายให้ชัดเจนว่าพยานพยายามร้องเรียกแล้วแต่ไม่มีใครได้ยิน อีกทั้งจำเลยขู่ว่าจะทำร้ายตนหากขัดขืนและร้องอีก

- (๑๑๘) ทจ : ไม่ใช่ชั้นสุดท้ายนะ แต่ว่าชั้นเนี่ยที่คุณจำได้ว่า คุณนัดมาให้คุณและคุณคืนให้แล้ว เพราะว่ามันเป็นงานชั้นใหญ่แล้วก็พอเห็นรูปปั๊บเนี่ยก็จำได้ เพราะอะไรนะครับ มันมี ทำไม่ถึงจำได้ เอาจ้ลองอธิบายดีกว่า
- พ : ทำไม่ถึงจำได้ก็งานชั้นเนี่ยมันงานชั้นใหญ่ เห็นก็จำได้เพราะเคยช่อมอยู่ เคยก็เป็นงานชั้นใหญ่
- ทจ : งานชั้นใหญ่แล้วทำไมจำได้ว่าเป็นคุณนัดเป็นคนเดินเรื่อง ทำไมไม่คิดว่าเป็นคนอื่น
- พ : เพราะช่วงนั้นคุณนัดก็ งาน ๒ ชั้นนี้คุณนัดเป็นคนเดินเรื่อง มาส่งให้ช่อมกับเขาบ่อย
- ทจ : จำได้ว่าคุณนัดเนี่ย เป็นคนเดินเรื่องมาให้ช่อม
- พ : ครับ
- ทจ : เดินเรื่องมาให้ช่อม แล้วช่อมครั้งเดียวหรือหลายครั้ง
- พ : หลายครั้งครับ
- ทจ : หลายครั้งนะ ใ้องานช่อมชั้นเนี่ย สร้อยข้อมมือด้วยหรือเปล่า
- พ : สร้อยข้อมมือก็ช่อมด้วย
- ทจ : จำเลยเป็นคนเดินเรื่อง เกี่ยวกับงาน ๒ ชั้นนั้นมาโดยตลอดนะครับ
(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่(๑๑๘)ทนายความฝ่ายตรงข้ามถามค้ำนไว้ว่าพยานอาจหลงลืมว่าใครเป็นคนเดินเรื่องนำสร้อยสังวาลย์มาให้พยานช่อม เพราะแผนกนี้มีเจ้าหน้าที่หลายคน ทนายความจึงถามตึงอีกครั้งเพื่อให้พยานอธิบายเหตุผลที่พยานจำผู้เดินเรื่องได้

- (๑๑๙) ทจ : เออ แล้วที่ตอบทนายจำเลยว่า ยินยอมให้จำเลยเอาอวัยวะเพศใส่ในอวัยวะเพศของพยาน ที่ไปยอมเพราะอะไรครับ ที่ไปยอมเพราะอะไรที่ไปยอมทำไม เราไปยอมให้เอาอวัยวะเพศเขาใส่ในอวัยวะเพศของพยาน เพราะอะไรครับ
- พ : เพราะคิดว่า ขัดขืนเขา เข่าเราแน่ๆ
- ทจ : เพราะกลัว
- พ : กลัว
- ทจ : ข่า ถ้าขัดขืนเขาจะข่าเราแน่ๆ เพราะก่อนหน้านั้นเมื่อจำเลยเขาไม่ทำตาม เอ๊ย เมื่อพยานไม่ทำตามที่จำเลยเข่าบอกจะทำอะไรพยาน ก่อนหน้านั้น เออ ก่อนหน้านั้นนะ ที่เข่าบอกพยาน พยานจะไม่ทำตามเนี่ย เขาทำอะไรตัวพยาน

- พ : เขาก็ดึงผมแรง
 ทจ : เขาก็ดึงแรง
 พ : ดึงผมแรงแล้วก็กดคอ (คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๑๑๙) ในช่วงถามค้ำทนายความฝ่ายตรงข้ามไม่ให้พยานได้อธิบายเหตุผลที่ยินยอมจำเลย ทนายความจึงถามเพื่อให้พยานได้อธิบายเหตุผลที่ต้องสมยอม เนื่องจากจำเลยจะฆ่า

- (๑๒๐) ทล : ภรรยาของพยานที่บอกว่ามีเรื่องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจส.น.พญาไทคือชื่อสมพร
 พ : ครับผม
 ทล : ชื่อนางสมพร
 พ : ครับผม
 ทล : มีการฟ้องร้อง ฟ้องร้อง
 พ : ฟ้องร้องตำรวจครับ
 ทล : ชื่อใช้ร้อยเวรเสนห์ใช้ไหม
 พ : ครับ
 ทล : เสน่ห์กับพวกนะ
 พ : ครับผม
 ทล : ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อะไร ฝ่าย ฝ่าย
 พ : ฝ่ายจับกุมครับ
 ทล : ฝ่ายสืบสวน จับกุม
 พ : ครับ สืบสวน
 ทล : เมื่อปีอะไร ฟ้อง ปี ๓๖ ๓๗ ครับ
 พ : ตามที่มีการทำเอกสารเนี่ยนะ

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่(๑๒๐)พยานเบิกความไว้ว่ามีตำรวจลั่นแกล้ง จึงถูกจับมาทั้งที่ไม่มีคามผิด ทนายความจึงถามตึงเพื่อให้พยานอธิบายว่าเคยมีเรื่องฟ้องร้องกับตำรวจจริง เพื่อชี้ว่าพยานไม่ได้มีอคติอย่างทีทนายความฝ่ายตรงข้ามกล่าวหา

- (๑๒๑) ทจ : ครับแล้วในบันทึกการจับกุม ที่พยานตอบทนายจำเลยว่า ไม่ได้ลงหมายเลขธนบัตรไว้ พยานทราบได้ยังไงครับ ธนบัตรฉบับที่พยาน
 พ : เอาเทียบกับภาพถ่ายดูแล้วครับ ฉบับไหนมันตรงกับหมายเลขที่ถ่ายไว้ก็เอาเป็นของกลางครับ ก็ไม่ได้ลง
 ทจ : ภาพถ่ายที่พยานได้ลงประจำวันไว้ ภาพถ่ายไว้ก่อน
 พ : ครับถ่ายไว้ก่อนแล้วก็นำติดตัวไปด้วย พอค้นเจอก็เอามาเทียบว่าไปไหนเพราะเงินมัน

เยอะ ก็คัดเลือกเอา เฉพาะที่หมายเลขตรงนำเป็นของกลาง

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๑๒๑) ทนายความฝ่ายตรงข้ามถามค้านไว้ว่าพยานบกพร่องในหน้าที่ ไม่ได้ระบุหมายเลขบัตรที่ใช้ในการล่อซื้อในบันทึกการจับกุม ทนายความจึงถามถึงเพื่อให้พยานได้อธิบาย เหตุผลว่าพยานใช้วิธีนำธนบัตรที่จับกุมได้เปรียบเทียบกับธนบัตรที่ถ่ายภาพไว้ จึงไม่จำเป็นต้องระบุหมายเลขอีกครั้งในบันทึก

๔.๒.๒. ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ทนายความถามเพื่อชี้ให้ศาลเห็นว่าข้อมูลของฝ่ายตนมีความน่าเชื่อถือ โดยแสดงให้เห็นความเป็นไปได้ของข้อเท็จจริงและยืนยันหลักฐานของฝ่ายตนต่อศาล

- (๑๒๒) ทจ : ...ในช่วงนั้นนะครับ ที่บอกว่ามาตรวจสอบเครื่องด้วยเพชรพลอยอะไรที่ว่ามาเนี่ย เครื่องตรวจสอบอัตโนมัติที่ว่านั้นะ เครื่องนี้มีการเสียบ้างไหมครับ ในบางครั้งบางคราวเนี่ย
- พ : บางครั้งบางคราวก็มี
- ทจ : ก็มีเสียนะ และถ้าเสียเนี่ย ใช้ตรวจอย่างไรครับ
- พ : ถ้าเสียแบบ ก็จะใช้มือตรวจ ลูบคลำเอาครับ
- ทจ : แล้วพนักงานที่เป็นคนตรวจเนี่ย เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย
- พ : ถ้าพนักงานผู้ชายก็ใช้ผู้ชายตรวจครับ ถ้าพนักงานหญิงจะให้ผู้หญิงตรวจครับ
- ทจ : คือว่าการลูบคลำเนี่ย ลูบคลำแคไหนครับ บริเวณที่ลับเนี่ย
- พ : ไม่ได้ขนาดว่า จะลงที่จับอะไรละเอียดย

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๑๒๒) ทนายความถามค้านไว้ว่าหากมีพนักงานบางคนขโมยสังวาลย์ซ่อนไว้ในที่ลับ เครื่องมือตรวจอัตโนมัติก็สามารถตรวจจับไว้ได้ ทนายความจึงตั้งง่าก็มีโอกาสเป็นไปได้ ที่บางวันเครื่องตรวจเสีย พนักงานจึงใช้วิธีลูบคลำ ซึ่งไม่ละเอียดย และอาจซุกซ่อนของออกไปได้

- (๑๒๓) ทจ : แล้วที่พยานเบิกความว่าเกี่ยวกับเอกสารเนี่ย ฉบับที่เบิกความว่าตะกี้ที่ตอบทนาย จำเลยไม่ทราบยืนยันนะครับว่าเขาได้จดทะเบียนยังงัย รับรองยังงัย
- พ : จริงแล้วผมไม่ทราบนะครับว่า อันนี้ไปงัยมางัย เพราะผมไม่ได้ตรวจสอบ
- ทจ : ก็ พยานจะยืนยันไหม
- พ : ยืนยันอะไรครับ
- ทจ : ยืนยันว่าเป็นเอกสารที่ได้มีการจัดทำขึ้นจริง และมีการรับรอง มีตรารับรอง
- พ : ผมคงยืนยันไม่ได้ครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๑๒๓) ทัศนคติความฝอยตรงข้ามแสดงหลักฐานการจดทะเบียนบริษัทว่ากระทำอย่างถูกต้อง ทัศนคติความจึงถามถึงว่าเอกสารที่ทัศนคติความฝอยตรงข้ามนำมานั้นอาจไม่ได้ทำขึ้นจริง

จะเห็นได้ว่าทัศนคติความถามครอบคลุม ๒ ประเด็น คือความน่าเชื่อถือของพยานและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ทั้งนี้เพื่อให้ศาลกลับมาเชื่อว่าคำให้การของพยานมีน้ำหนักน่าเชื่อถืออีกครั้ง ตอนที่ไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงกลวิธีทางภาษาแบบต่างๆ และรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามที่ทัศนคติความใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการถามถึง

๔.๓ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามถึง

ผู้วิจัยพบว่าทัศนคติความจะใช้กลวิธีทางภาษาต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้พยานได้อธิบาย แก้ไขเนื้อความที่ไม่เป็นผลดีกับฝ่ายตน เพื่อให้คำให้การของพยานกลับมาเชื่อถือ มีเหตุผล ไม่ได้เป็นอย่างไรที่ทัศนคติความฝอยตรงข้ามค้านไว้ ในการถามถึงนั้น ทัศนคติความใช้กลวิธีทางภาษา ๓ วิธี ได้แก่ การขึ้นนำคำตอบ การทวนคำตอบ และการขอให้แจ้งข้อมูล

๑. การขึ้นนำคำตอบ คือการที่ทัศนคติความตั้งคำถามในลักษณะขึ้นนำคำตอบหรือแนะนำความบางอย่างแก่พยาน ทัศนคติความจะใช้กลวิธีดังกล่าวถามเพื่อให้พยานตอบตามแนวทางที่ทัศนคติความวางไว้ ซึ่งหากพยานตอบตามที่วางไว้ คำตอบนั้นจะเป็นผลดีต่อฝ่ายตน จากข้อมูลทัศนคติความขึ้นนำคำตอบ ๓ วิธีคือ ๑) การใช้คำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง “แต่” ๒) การใช้คำแสดงความปฏิเสธ “ไม่” และ “ไม่ใช่” และ ๓) การกล่าวคำตอบในการถาม

๑.๑ การใช้คำเชื่อม “แต่” ทัศนคติความต้องการให้พยานตอบตามแนวทางที่ทัศนคติความคาดหวัง ซึ่งคำตอบนั้นสามารถแก้ไขหรืออธิบายเนื้อความที่พยานตอบไว้ในช่วงถามค้าน ทัศนคติความจึงตั้งคำถามในลักษณะขึ้นนำคำตอบ โดยใช้คำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง “แต่” กล่าวคือข้อความในตอนต้นเป็นคำตอบที่ไม่เป็นผลดีกับฝ่ายตน ส่วนข้อความที่ตามหลังคำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง “แต่” เป็นการชี้แนะว่าเนื้อความที่ตามมาคือสิ่งที่ทัศนคติความต้องการและคาดหวังว่าพยานจะตอบรับ เป็นเนื้อความที่อธิบาย แก้ไขเนื้อความแรกอย่างเป็นเหตุเป็นผล เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน

(๑๒๔) ทจ : คือมันไม่แน่นอนจริง แต่มันคุมได้ว่าถ้าเป็นเลขนั้น

พ : ถ้าเป็นเลขที่

ศ : ตรวจสอบได้ใช่ไหม

ทจ : ว่าเลขที่นี้สามารถใช้กับเล่มไหน

พ : ครับ

(คดีปลอมแปลง)

ตัวอย่างที่ (๑๒๔) พยานตอบไว้ว่าเลขที่ลำดับสมุดและเลขที่ทะเบียนนั้นไม่มีความแน่นอน ทนายความจึงตั้งคำถามโดยใช้คำเชื่อม “แต่” แสดงความขัดแย้งข้อความตอนต้นว่า “คือมันไม่แน่นอนจริงแต่มันคุมได้” และต้องการให้พยานตอบรับข้อความดังกล่าว เพื่อชี้ให้เห็นว่าเลขที่นี้สามารถตรวจสอบได้

(๑๒๔) ทจ : ไม่ทราบเลยน้ำ ช่วงที่เกิดเหตุน้ำ ช่วงที่เกิดเหตุ ซอยที่บอก พยานบอกว่าเขามีคนไปมาบ้าง แต่วันที่เกิดเหตุที่พยานร้องเนี่ย มีใครช่วยพยานไหมครับ มีไหม ช่วงวันที่เกิดเหตุ หลังจากที่เกิดเหตุแล้วพยานก็ร้องใช้ไหมหละ:

พ : ค่ะ

ทจ : มีใครมาช่วยพยานไหม

พ : ไม่มี

ทจ : ไม่มีเลย

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๑๒๕) พยานตอบทนายความฝ่ายตรงข้ามไว้ว่าในซอยเกิดเหตุ มีคนเดินเข้าออก ทนายความจึงถามโดยใช้คำเชื่อม “แต่” แสดงความขัดแย้งข้อความข้างต้นว่า “มีใครเดินเข้าออก แต่วันที่เกิดเหตุที่พยานร้องเนี่ย มีใครช่วยพยานไหมครับ” คำตอบที่ต้องการคือ “ไม่มี” เพื่อชี้ให้เห็นว่าพยานได้พยายามร้องแล้ว แต่ไม่มีใครได้ยิน

๑.๒ การใช้คำแสดงความปฏิเสธ “ไม่” และ “ไม่ใช่” ทนายความต้องการให้พยานตอบตรงกันข้ามกับที่พยานให้การไว้ ทนายความจึงใช้คำแสดงความปฏิเสธ “ไม่” และ “ไม่ใช่” เพื่อแนะนำสิ่งที่พยานตอบนั้นยังไม่ใช่สิ่งที่ทนายความต้องการ

(๑๒๖) ทจ : ตรงจุดที่ ถูกล็อกคอครั้งแรก ที่บอกว่ามีตึกร้างไม่สามารถจะ ถ้าอยู่จุดที่ล็อกคอเนี่ย ครับกับที่ตึกร้างเป็นไงครับการมองเห็น มองเห็นไหมครับ จุดที่ล็อกคอแล้วก็ลากมานะเนี่ย นะ จนมาถึงห้องน้ำที่เกิดเหตุเนี่ยนะ

พ : ถ้าบนถนนเนี่ยจะเห็น

ทจ : ไม่ ตรงนั้นนะ ตรงจุดที่ถูกล็อกคอเนี่ย ที่บอกหน้าตึกร้างเนี่ย กับร้านที่พยานตั้งอยู่ในซอยเนี่ย ยังไงการมองเห็น

พ : ถ้ามองมาที่เรา

ทจ : ไม่ เขามองเห็นไหมหละ

พ : ไม่เห็นค่ะ

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๑๒๖) ทัศนคติความปฏิเสธคำตอบของพยานเพราะคำตอบที่ได้ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ทัศนคติความชี้คำตอบให้พยานว่าที่พยานตอบมานั้นไม่ใช่ และต้องการให้พยานตอบสิ่งที่ตรงกันข้ามกัน

- (๑๒๗) ทจ : แล้วเขา เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับตัวจำเลยไปพร้อมของกลาง พนักงานสอบสวนก็ดำเนินการตามฟ้อง ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องที่อาญา ที่แขวงใต้หรืออะไรเนี่ยครับ พยานได้เกี่ยวข้องกับดำเนินการฟ้องด้วยรีเปล่า พยานเกี่ยวข้องกับด้วยไหม
- พ : เกี่ยวครับ
- ทจ : ไม่ใช่ หมายถึงว่าการดำเนินการฟ้อง การจัดทำคำฟ้อง ชั้นสอบสวน การกระทำต่างๆ เป็นหน้าที่ของใครครับ
- พ : ของพนักงานสอบสวน
- ทจ : พยานไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรด้วยนะ
- พ : ครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๑๒๗) ทัศนคติความปฏิเสธเนื้อความที่พยานตอบว่า “ไม่ใช่” แสดงให้เห็นว่าเป็นคำตอบที่ไม่ตรงกับที่ต้องการ

๑.๓ การกล่าวคำตอบในการถาม คือการที่ทัศนคติความกล่าวคำตอบที่ทัศนคติความต้องการไว้แล้วจึงถาม เพื่อแนะให้พยานตอบตามเนื้อความนั้น

- (๑๒๘) ทจ : ภาพถ่ายนี้ พยานได้ลงประจำวันไว้ ภาพถ่ายไว้ก่อน ถ่ายตอนไหน
- พ : ครับ ภาพถ่ายไว้ก่อนแล้วก็นำติดตัวไปด้วย พอค้นเจอก็เอามาเทียบว่าไปไหน เพราะเงินมันเยอะ ก็คัดเลือกเอาเฉพาะที่หมายเลขตรงมาเป็นของกลาง

(คดีสถานคำประเวณี)

ตัวอย่างที่ (๑๒๘) ทัศนคติความชี้คำตอบให้พยานโดยการที่ทัศนคติความกล่าวคำตอบที่ต้องการนั้นแล้วจึงถามคำถามว่า “ภาพถ่ายไว้ก่อน ถ่ายวันไหน” พยานก็ตอบตามที่ทัศนคติความต้องการ

- (๑๒๙) ทล : คือวันที่ถูกจับกุมคือวันที่ ๑๐ มิถุนายน เนี่ย เช่นหมาย จ ๓ นะฮะ หมาย จ ๖ คุณมาเซ็นวันรุ่งขึ้นอีกวัน เช่นวันไหนครับ
- พ : ครับ เขาให้เซ็นอีกวัน วันนั้นเขาไม่ได้ทำ เขาให้เซ็นอย่างเดียว

(คดีเปิดบ่อน)

ตัวอย่างที่ (๑๒๙) ทัศนคติความกล่าวคำตอบไว้ในตอนต้นของคำถาม แล้วถามคำถามในเรื่องนั้นทันที เพื่อให้พยานตอบตามคำตอบที่วางไว้

๒. การทวนคำตอบ การทวนคำตอบคือการที่ทนายความนำคำตอบของพยานมาทวนซ้ำอีกครั้ง ในผลัดต่อมา ทนายความไม่เว้นจังหวะให้พยานตอบรับอีก และถามคำถามใหม่ทันที การที่ทนายความ ทวนคำตอบอีกครั้งก็เพื่อตรวจสอบคำตอบให้ชัดเจน

- (๑๓๐) ทจ : อะ
 พ : ไม่ใช่ขั้นสุดท้ายครับ
 ทจ : ไม่ใช่ขั้นสุดท้ายนะ แต่ว่าขึ้นเนี่ยที่คุณจำได้ว่าคุณนิตมาให้คุณและคุณคืนให้แล้ว เพราะว่ามันเป็นงานชิ้นใหญ่ และก็พอเห็นรูปนั้นเนี่ยก็จำได้ เพราะอะไรนะครับ มันมี ทำไมถึงจำได้ เอาจลองอธิบายดีกว่า
 พ : ทำไมถึงจำได้ ก็งานชิ้นเนี่ยมันเป็นงานใหญ่ เห็นก็จำได้ เพราะเคยซ่อมอยู่ เคย ก็เป็น งานชิ้นใหญ่
 ทจ : งานชิ้นใหญ่ แล้วทำไมจำได้ว่าเป็นคุณนิตเป็นคนเดินเรื่อง ทำไมไม่คิดว่าเป็นคนอื่น
 พ : เพราะช่วงนั้นคุณนิตก็ งาน ๒ ชิ้นนี้คุณนิตเป็นคนเดินเรื่องมาส่งให้ซ่อมกับเขา บ่อย
 ทจ : เดินเรื่องมาให้ซ่อม แล้วซ่อมครั้งเดียวหรือหลายครั้ง
 พ : หลายครั้งครับ
 ทจ : หลายครั้งนะ ให้งานซ่อมชิ้นเนี่ย สร้อยข้อมือด้วยหรือเปล่า
 พ : สร้อยข้อมือก็ซ่อมด้วย

(คดีลักทรัพย์)

- (๑๓๑) ทจ : ครับ เออที่บอกว่าตรงร้านของพยานเนี่ยนะ ห่างจากห้องน้ำที่เกิดเหตุที่อีกประมาณ ๑๕ เมตรเนี่ยนะ ที่ว่ามีการพูดคุยกันเนี่ย ที่พยานตอบว่าไม่ได้ยิน ที่ไม่ได้ยินเพราะอะไรครับ มันมีอะไร สภาพตรงนั้นนะ ที่เดินทางจากร้านพยานคาดว่า ๑๕ เมตร ตรงไปห้องน้ำที่เกิดเหตุเนี่ย ไม่ได้ยินเพราะอะไร มันมีอะไร
 พ : มันมีตึกร้างอยู่ครับ
 ทจ : มีตึกร้าง นอกจากตึกร้างมันมีอะไรอยู่ตรงนั้น มันเป็นอะไร
 พ : เป็นต้นไม้
 ทจ : ต้นไม้เนี่ยนะ พงหญ้า สภาพการขึ้นเป็นยังไง พงหญ้า
 พ : ก็เป็นคล้ายๆกับลูกระนาด ขึ้นเป็นเนินนะครับ
 ทจ : เป็นไงพงหญ้าที่ขึ้น วันนั้นมากน้อยขนาดไหน
 พ : ก็เยอะ
 ทจ : ขึ้นเยอะนะ มีตึกร้าง มีต้นหญ้าต้นไม้ขึ้นเยอะ

(คดีข่มขืน)

๒. การขอให้แจ้งข้อมูล ทัศนคติความขอให้พยานเล่าเหตุการณ์ให้ฟัง เนื่องจากเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกัน ทัศนคติความจึงมั่นใจว่าพยานจะร่วมมือตามคำขอและการขอให้เล่ายังเป็นการให้อิสระกับพยาน ได้อธิบายอย่างเต็มที่

- (๑๓๒)ทจ : จำไม่ได้แน่ครับ และคุณที่คุณระบุว่างานชิ้นเนี้ย ๒ ชิ้นเนี้ย คุณนิตส่งมาให้คุณซ่อม แล้วคุณจำได้ว่ายังไงครับ ทำไมถึงจำได้ ไหนลองพูดให้ศาลฟังหน่อยซี
- พ : เพราะชิ้นนี้มันเป็นงานชิ้นใหญ่
- ทจ : ไม่ใช่ชิ้นสุดท้ายนะ แต่ว่าชิ้นที่คุณจำได้ว่า คุณนิตมาให้คุณและคุณคืนให้แล้วเพราะว่ามันเป็นงานชิ้นใหญ่และก็พอเห็นรูปนั้นเนี้ยก็จำได้ เพราะอะไรนะครับ มันมีทำไมถึงจำได้ เอาจริงลองอธิบายดีกว่า

(คดีหลักทรัพย์)

- (๑๓๓)ทล : พร้อมกับหมาย จ ที่ท่านอัยการถามนะ หมาย จ ๖ จ ๘ เนี้ย เดี่ยวนะครับ จ ๓ เนี้ย อันไหนก่อนแล้ว จ ๓ จ ๖ จ ๘ เนี้ย อันไหนก่อนหลัง พอจำเล่าเหตุการณ์ซี

(คดีเปิดบ่อน)

- (๑๓๔)ทจ : ครับ แล้วในบันทึกการจับกุมที่พยานตอบนายจำเลยว่า ไม่ได้ลงหมายเลขธนบัตรไว้ แล้วพยานทราบได้ยังไงครับ ธนบัตรฉบับที่พยาน ลองอธิบายให้ฟังซีครับ

(คดีสถานคำประเวณี)

จะเห็นว่า กลวิธีทางภาษาที่พบในถามตงมี ๓ วิธี การชี้้นำคำตอบ และการขอให้แจ้งข้อมูล เป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ ส่วนกลวิธีการทวนคำตอบ เป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อเน้นประเด็นที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้กลวิธีการทวนคำตอบและการขอให้แจ้งข้อมูลนั้นพบในการถามซ้ำเช่นกัน เป็นเพราะการถามซ้ำและการถามตงนั้น เป็นการถามของทัศนคติความฝ่ายเดียวกับพยาน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในบทที่ ๕ (การเปรียบเทียบ)

๔.๔ รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามตง

ถ้อยคำที่ใช้ถามที่พบในการถามตงมีทั้งสิ้น ๒๑๓ ถ้อยคำอยู่ในรูปประโยคคำถาม จำนวน ๑๔๘ คำถาม คิดเป็น ๖๙.๕ แบ่งย่อยได้เป็น คำถามแบบให้ตอบเนื้อความ จำนวน ๙๐ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๘ คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ จำนวน ๕๔ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕ และคำถามแบบให้เลือกตอบนั้น จำนวน ๔ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ ส่วนคำถามในรูปประโยคบอกเล่า พบทั้งสิ้น ๖๕ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ แบ่งย่อยได้เป็น รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ พบจำนวน ๕๔ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๘๓ และรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ พบ ๑๑ คำถาม คิดเป็นร้อยละ ๑๗

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามถึง

รูปประโยคคำถาม (๖๙.๕%)			รูปประโยคบอกเล่า (๓๐.๕%)	
แบบให้ตอบ เนื้อความ	แบบตอบ รับ-ปฏิเสธ	แบบให้เลือก ตอบ	รูปประโยคบอกเล่า ที่มีเนื้อความสมบูรณ์	รูปประโยคบอกเล่าที่มี เนื้อความไม่สมบูรณ์
๙๐	๕๔	๔	๕๔	๑๑

๔.๔.๑ รูปประโยคคำถาม

ก) ประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ ได้แก่ ประโยคคำถามที่มีคำไม่ชี้เฉพาะ แสดงการถาม “ใคร อะไร ที่ไหน ไหน อย่างไร เมื่อไร เท่าไร ทำไม ก็” คำถามแบบให้ตอบเนื้อความที่พบในการถามถึงมีจำนวน ๙๐ คำถาม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๐ แสดงการเลือกใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความในการถามถึง

คำถาม	จำนวน	ร้อยละ
ใคร	๙	๑๐
อะไร	๑๗	๑๙
ที่ไหน	๓	๓.๓
ไหน	๑๑	๑๒
อย่างไร	๒๘	๓๑
เมื่อไร	-	-
เท่าไร	๓	๓.๓
ทำไม	๕	๕.๕
เพราะอะไร	๗	๘
ก็	๗	๘
รวมทั้งสิ้น	๙๐	๖๐.๘

(๑๓๕) ทจ : พยานได้จับตัวจำเลยพร้อมของกลางนำส่งให้ใครครับ

พ : พนักงานสอบสวน กองปราบปราม

(คดีสถานคำประเวณี)

(๑๓๖) ทล : หลังจากที่เซ็นวันรุ่งขึ้นเซ็นหมาย จ ๖ หมาย จ ๘ ที่พยานเบิกความที่เซ็นลายมือเนี่ย
นะมาเซ็นวันไหน

พ : วันที่ ๑๑ เหมือนกัน (คดีเปิดบ่อน)

ข.) ประโยคคำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธในการถามตานั้น ทนายความใช้คำลงท้าย แสดงการถามเพียง ๓ ชนิด คือ “ไหม หรือเปล่า ใช่ไหม” จำนวน ๕๔ คำถาม และส่วนใหญ่เป็นคำถามที่แสดงเจตนาถามให้ตอบโดยไม่คาดคะเนคำตอบไว้ “ไหม” และ “หรือเปล่า” พบจำนวน ๔๓ คำถาม ทั้งนี้เพราะทนายความต้องการแสดงความเป็นกลางและไม่ชี้นำคำตอบให้พยานจนเกินไป

(๑๓๗) ทล : ค่ะ ตรงนั้นเป็นบริเวณก่อสร้างเปล่า

พ : ตรงนั้นมันเป็นพื้นที่ พื้นที่ปรับไว้จะทั้งหมดเลย เป็นผืนใหญ่ๆ...

(คดีลักทรัพย์)

ตารางที่ ๒๑ แสดงการเลือกใช้คำถามแบบตอบรับ - ปฏิเสธในการถามต

คำถามแบบ ตอบรับ-ปฏิเสธ	ไม่คาดคะเนคำตอบ			คาดคะเนคำตอบ		
	ไหม	หรือเปล่า	หรือยัง	ใช่ไหม	ถูกต้องไหม	หรือ
จำนวน	๓๗	๖	-	๑๑	-	-
ร้อยละ(%)	๘๖	๑๔	-	๑๐๐	-	-
รวมทั้งสิ้น	รวม ๔๓ (๘๐%)			รวม ๑๑ (๒๐%)		

ทนายความใช้คำถาม“ไหม”มากที่สุด สอดคล้องกับข้อกฎหมายที่บัญญัติไว้ว่า ไม่ให้ใช้คำถามนำในการถามต เพราะเป็นการถามคู่ความฝ่ายเดียวกัน คำถาม “ไหม” นั้นทนายความไม่ได้คาดคั้นคำตอบจากพยานว่าจะเป็นการตอบรับหรือปฏิเสธเนื้อความที่ถามขึ้น เป็นคำถามที่แสดงความเป็นกลาง ไม่ชี้นำคำตอบเพื่อเข้าข้างพยานฝ่ายตน แม้ว่าทนายความจะทราบคำตอบนั้นเป็นอย่างดีก็ตาม

ค.) ประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ ทนายความเสนอตัวเลือกเพื่อให้พยานตอบในตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่งที่ทนายความเสนอไว้ นั้น พบจำนวน ๔ คำถาม

(๑๓๘) ทล : ในการจับกุมครั้งแรก มาทางด้านหลังของตัวพยานหรือมาทางด้านหน้า

พ : มาทางด้านหลัง

(คดีวางระเบิด)

ตารางที่ ๒๒ แสดงจำนวนรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถามในการถามต

รูปประโยคคำถาม	แบบให้ตอบเนื้อความ	แบบตอบรับ-ปฏิเสธ	แบบให้เลือกตอบ
จำนวน	๙๐	๕๔	๔
ร้อยละ	๖๐.๘	๓๖.๕	๒.๗

๔.๔.๒ รูปประโยคบอกเล่า

จากที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๒ และ ๓ ว่าทนายความจะใช้ถ้อยคำที่อยู่ในรูปประโยคบอกเล่าเพื่อเจตนาถามได้ อาจเป็นรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์หรือรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความที่ไม่สมบูรณ์ก็ได้

ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามในการถามติง

รูปประโยคบอกเล่า				รวมทั้งสิ้น
แบบที่มีเนื้อความสมบูรณ์		แบบที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์		
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	๖๕
๕๔	๘๓	๑๑	๑๗	(๓๐.๕%)

๑. รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์กล่าวคือไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดในประโยคขาดหายไป ทนายความกล่าวเนื้อความที่ต้องการถามขึ้นเพื่อให้พยานตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” พบจำนวน ๕๔ คำถาม

(๑๓๙) ทจ : จำได้ว่าคุณนิตเนี่ย เป็นคนเดินเรื่องมาให้คุณซ่อม
พ ครับ

(คดีลักทรัพย์)

(๑๔๐) ทจ : ยืนยันว่าเป็นเอกสารที่ได้มีการจัดทำขึ้นจริง และก็มีการรับรองมีตรารับรอง
พ ผมคงยืนยันไม่ได้ครับ

(คดีปลอมแปลง)

(๑๔๑) ทจ : แต่ว่าการคลำเนี่ยจะไม่ได้ละเอียดถึงขั้นว่าในที่ลับนี้ก็ได้ลูบคลำนะครับ
พ ครับ

(คดีลักทรัพย์)

(๑๔๒) ทจ : และก็คนงานจะออกจากร้านต้องออกทางด้านหลัง ไม่ได้ผ่านชอยโฮสุดตระนะ
พ ครับ

(คดีข่มขืน)

๒. รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ มีส่วนหนึ่งส่วนใดในประโยคขาดหายไป ทนายความเว้นเนื้อความบางส่วนไว้เพื่อให้พยานกล่าวเสริมให้สมบูรณ์ พบจำนวน ๑๑ คำถาม

(๑๔๓) ทจ : ก่อนที่พยานจะได้สอบสวนเขาเนาะ พยานได้แจ้งข้อกล่าวหาให้จำเลยที่ ๒ ทราบว่า...

พ ครับ ร่วมกันมีयाเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ ยาบ้าไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดย
ไม่ได้รับอนุญาต

(คดียาเสพติด)

(๑๔๔) ทจ : นำจะใช้เพราะว่า...

พ เพราะว่า พนักงานบุคคลโดยส่วนใหญ่ต้องเปิดบัญชีในธนาคารไทยพาณิชย์ เพื่อเอา
เงินเข้านะครับ แต่จะเป็นหมายเลขนี้หรือไม่

(คดีใช้ค)

จากถ้อยคำเพื่อถามให้ตอบทั้งหมด จะเห็นว่านายความใช้รูปประโยคคำถามมากที่สุด ๖๙.๕ %
โดยเฉพาะคำถามแบบให้ตอบเนื้อความพบถึง ๔๒.๒๕ % และใช้รูปประโยคบอกเล่าเพื่อถามคิดเป็น
๓๐.๕ % ดังตาราง

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามถึง

รูปประโยคคำถาม				รูปประโยคบอกเล่า		
แบบให้ตอบ เนื้อความ	แบบตอบ รับ-ปฏิเสธ	แบบให้เลือก ตอบ	รวม	เนื้อความ สมบูรณ์	เนื้อความไม่ สมบูรณ์	รวม
๙๐	๕๔	๔	๑๔๘	๕๔	๑๑	๖๕
๔๒.๒๕	๒๕.๓๕	๑.๙	๖๙.๕	๒๕.๓๕	๕.๒	๓๐.๕

รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามนี้สามารถจำแนกประเภทตามลักษณะคำตอบที่นายความต้องการได้
๒ ประเภท คือ ต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความและต้องการคำตอบที่เป็นการตอบรับหรือปฏิเสธ ดัง
แผนภูมิที่ ๓ ทั้งนี้จะเห็นว่าคำถามถึงนั้น นายความต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความน้อยกว่าต้องการ
คำตอบที่เป็นการตอบรับ - ปฏิเสธ เพียง ๑.๔ % เท่านั้น แต่ที่น่าสนใจคือนายความจะถามโดยใช้รูป
ประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ถึง ๕๔ คำถาม เพื่อเลี่ยงไม่ใ้ปรากฏชัดเจนว่าเป็นการถามคำ
ถามนำจนเกินไป เพราะกฎหมายบัญญัติว่า “ในการที่คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานจะถามซักพยานที่ดี หรือ
ถามถึงพยานที่ดี ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นใช้คำถามนำ เว้นแต่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือได้รับ
อนุญาตจากศาล” ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงในบทก่อนหน้านี้นี้ว่าคำถามในรูปประโยคบอกเล่าประเภทนี้ถือเป็น
“คำถามกึ่งนำ”คือสามารถชี้้นำคำตอบให้พยานได้ เพียงแต่ไม่มีคำลงท้ายแสดงการถามที่คาดคะเนคำ
ตอบ “ใช่ไหม” “ถูกต้องไหม” เท่านั้น

ตารางที่ ๒๕ สรุปรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบ

ลักษณะคำตอบ	จำนวนคำถาม	รวม	ร้อยละ (%)
๑. ต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความ			
รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ	๙๐	๑๐๕	๔๙.๓
รูปประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ	๔		
รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์	๑๑		
๒. ต้องการคำตอบที่เป็นการตอบรับ-ปฏิเสธ			
รูปประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ	๕๔	๑๐๘	๕๐.๗
รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์	๕๔		

การถามถึงเป็นการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานนำสืบอีกครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พยานได้แก้ไขหรืออธิบาย ขยายความคำตอบของพยานที่ตอบไว้ในช่วงถามค้าน ทำให้ความน่าเชื่อถือของพยานและคำตอบนั้นมีน้ำหนักมากขึ้น ทนายความจะถามคำถามครอบคลุม ๒ ประเด็นคือความน่าเชื่อถือของพยานและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เมื่อวัตถุประสงค์ของการถามถึงคือเพื่อแก้ไขหรืออธิบายคำตอบที่ตอบค้านไว้ ดังนั้นทนายความจึงต้องใช้กลวิธีทางภาษาแบบต่างๆ เพื่อแก้ต่างข้อค้านของทนายความฝ่ายตรงข้ามให้ได้ หรือเพิ่มความน่าเชื่อถือของพยานฝ่ายตนให้ได้ กลวิธีทางภาษาต่างๆที่ใช้ในการถามถึง ได้แก่ การขึ้นนำคำตอบเพื่อแนะให้พยานตอบตามที่วางไว้ การทวนคำตอบเพื่อให้ศาลรับทราบคำตอบอย่างชัดเจนอีกครั้งและการใช้รูปประโยคขอร้อง เพื่อเปิดโอกาสให้พยานได้อธิบายอย่างอิสระ

ส่วนถ้อยคำเพื่อถามให้ตอบในการถามถึงนั้นพบเพียง ๒๑๓ ถ้อยคำ ทนายความถามเป็นจำนวนน้อยเนื่องจากกฎหมายบัญญัติไว้ว่าให้ถามเฉพาะที่ทนายความฝ่ายตรงข้ามได้ถามค้านไว้ และหากคำตอบของพยานในช่วงถามค้านเป็นประโยชน์กับฝ่ายตนอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องถามถึงอีก ส่วนรูปประโยคที่ทนายความใช้ถามถึงมากที่สุด คือรูปประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความคิดเป็น ๔๒.๒๕% แต่ที่น่าสนใจคือ เมื่อผู้วิจัยจำแนกรูปประโยคที่ใช้ถามตามลักษณะคำตอบแล้ว พบว่าทนายความต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความในปริมาณที่ใกล้เคียงกับต้องการคำตอบที่เป็นการตอบรับ - ปฏิเสธ อาจเป็นเพราะการถามถึงเป็นการถามลำดับสุดท้าย พยานได้ให้การไว้แล้ว ทนายความเพียงแต่นำเนื้อความนั้นมาตรวจสอบอีกครั้ง โดยผู้พูดมั่นใจในข้อมูลที่มีและถามเพื่อต้องการให้ศาลรับทราบอย่างชัดเจน สอดคล้องกับที่ปราณี กุลละวณิชย์(๒๕๒๓) กล่าวว่าคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธที่ผู้พูดมีความรู้ในข้อเท็จจริงนั้น ใช้เพื่อย้ำให้แน่ใจว่าข้อมูลที่รับทราบมาถูกต้อง นอกจากนี้ทนายความเสี่ยงมาใช้คำถามที่อยู่ในรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ ที่สามารถขึ้นนำคำตอบให้พยานได้ สอดคล้องกับที่ยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา(๒๕๒๘:๑๙๐)กล่าวไว้ในกฎหมายลักษณะพยานว่า “ความสำคัญของการถามถึงอยู่ที่ว่า

ทนายความจะสามารถผูกคำถามเป็นเชิงเตือนให้ระลึกถึงความหลงลืม พลังพลาด ที่ได้ตอบฝ่ายถาม
ค้านไว้โดยไม่มีภาระหรือหน้า”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๕

การเปรียบเทียบการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน(ถามซัก ถามติง) กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม(ถามค้าน)

ในบทที่ ๒ ๓ และ ๔ ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นแล้วว่า การถามแต่ละช่วงนั้น ทนายความใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อถาม และกลวิธีทางภาษาอื่นๆ ตลอดจนใช้รูปประโยคเพื่อถามหลายแบบ ในบทนี้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม

๕.๑ ประเภทของการสนทนา

การสืบพยานในศาลประกอบด้วย การถาม ๓ ช่วง คือ ช่วงการถามซัก ช่วงการถามค้านและช่วงการถามติง ผู้วิจัยเห็นว่าช่วงการถามทั้งสามช่วงนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ การถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม ทั้งนี้โดยมีสมมติฐานเบื้องต้นว่าการถามทั้งสองประเภทนี้น่าจะแตกต่างกันในเรื่องความร่วมมือในการสนทนา เนื่องจากในการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตนนั้น ทนายความและพยานอยู่ฝ่ายเดียวกัน ส่วนการถามของทนายความฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความและพยานอยู่คนละฝ่ายกัน และมีจุดมุ่งหมายตรงข้ามกัน ในลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะได้เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างในเรื่องดังกล่าว โดยอาศัยแนวคิดเรื่องความร่วมมือในการสนทนาของไกร์ชมาอธิบายข้อมูลที่ปรากฏ

๕.๒ ความแตกต่างเรื่องความร่วมมือในการสนทนา

เฮช พี ไกร์ช (H.P.Grice,1991) อธิบายเรื่องความร่วมมือในการสนทนาว่า การสนทนาแต่ละครั้งจะดำเนินไปได้ เมื่อผู้ร่วมสนทนาเคารพกฎความร่วมมือในการสนทนา กฎความร่วมมือในการสนทนา (The cooperative principle) ทั้ง ๔ ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

“ ...one may perhaps distinguish four categories under one or another of which will fall certain more specific maxims and submaxims... call these categories **Quantity, Quality, Relation, and Manner.**

The categories of **Quantity** relates to the quantity of Information 1.Make your contribution as informative as is required. 2. do not make your contribution more information than is required.”

...the categories of **Quality** falls a super maxim –

‘Try to make your contribution one that is true—and two more specific maxims: 1. do not say what you believe to be false. 2. do not say that for which you lack adequate evidence.

...the categories of **Relation**. I place a single maxim, namely, ‘Be relevant’

...Finally under the categories of **Manner**... I include the supermaxim – ‘Be perspicuous’– and various maxims such as: 1. Avoid obscurity of expression. 2. Avoid ambiguity. 3. Be brief <avoid uncessar prolixity> 4. Be orderly”

(H.P.Grice,1991:308)

กฎความร่วมมือในการสนทนาทั้ง ๔ ข้อ สรุปได้ดังนี้

๑. กฎปริมาณ (The maxim of quantity) ให้ข้อมูลเพียงพอ ไม่ให้ข้อมูลมากเกินไปจนความจำเป็น
๒. กฎคุณภาพ (The maxim of quality) ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง มีหลักฐานมาสนับสนุน
๓. กฎสัมพัทธ์ (The maxim of relevance) พูดในสิ่งที่เกี่ยวกับหัวข้อ ไม่พูดนอกเรื่อง
๔. กฎคุณลักษณะ (The maxim of manner) * พูดกระชับเป็นลำดับ ไม่วกวน กำกวม

ผู้วิจัยพบว่าหากคู่สนทนาเป็นคนละฝ่ายกัน พยานจะละเมิดกฎปริมาณมากที่สุด เนื่องจากต้องการอธิบายรายละเอียดของคำตอบให้ชัดเจน ไม่ให้ศาลเข้าใจผิด การที่พยานละเมิดกฎปริมาณเป็นจำนวนมาก คงเป็นเพราะการตั้งคำถามของทนายความที่จำกัดเสรีภาพในการตอบของพยานให้ตอบเพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น

- (๑๔๕)ทล : เออ จำไม่ได้ว่ากี่ครั้ง ประมาณครั้งได้ไหมครับ หลายครั้งหรือว่าครั้งเดียว
 พ : จำไม่ได้ครับ เพราะในการ ขออนุญาตอธิบายนิดนึง ในการไปเรือนจำเนี่ย ผมอาจจะไปพบผู้ต้องหาคนนี้ที่เรือนจำนี้ ผู้ต้องหาเสพติดที่บ้าบอ ผู้ต้องหาหญิงที่บ้านหญิง
 พร้อม ๆ กัน

(คดีลักทรัพย์)

ตัวอย่างที่ (๑๔๕) พยานไม่สามารถระบุจำนวนครั้งที่ไปพบจำเลยที่เรือนจำได้ แต่ทนายความก็ยังคงต้องการให้พยานตอบรับหรือปฏิเสธเพื่อความ พยานเห็นว่าการเลือกตอบตามตัวเลือกที่ทนายความกำหนดนั้นยังไม่ชัดเจน ศาลอาจเข้าใจผิดได้ พยานจึงต้องการอธิบายรายละเอียดของคำตอบนั้น

* ผู้วิจัยแปลคำศัพท์ตาม ฌรัฐพร พานโพธิ์ทอง. การแนะนำความหมาย ๓ แบบตามทฤษฎีภาษาศาสตร์. ภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๑๒(๒๕๔๐:๑๗๓)

- (๑๔๖) ทล : คำร้องที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กรอกเองใช้ใหม่ครับ
 พ : ส่วนมากจะให้ผู้อื่นเป็นผู้กรอก
 ทล : แต่ส่วนมาก ปกติเจ้าหน้าที่เป็นผู้กรอกให้ถูกใหม่ครับ
 พ : ที่เวลา งานเยอะครับ จะมีประชาสัมพันธ์ข้างล่าง ข้างล่างมีประชาสัมพันธ์ จ่ายเอกสารคนขอ คือถ้าเขาว่างเขาก็จะกรอกให้ ถ้าไม่ว่าง เจ้าของเขาก็กรอกเอง
 (คดีปลอมแปลง)

ตัวอย่างที่ (๑๔๖) ทนายความต้องการให้พยานตอบรับเนื้อความที่ถามแต่พยานกลับตอบคำถามอย่างกำกวมว่า “ส่วนมากจะให้ผู้อื่นเป็นผู้กรอก” ทนายความจึงตั้งคำถามถามอีกครั้ง พยานก็เลี้ยงที่จะตอบรับ แต่พยายามอธิบายรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ศาลรับทราบอย่างชัดเจน ทั้งนี้ก็เพื่อความถูกต้องของข้อมูล

นอกจากพยานจะให้ข้อมูลมากเกินไปจนความจำเป็นแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าพยานละเมิดกฎปริมาณ โดยที่ให้ข้อมูลไม่เพียงพออีกด้วย ทนายความต้องเปลี่ยนคำถามหรือถามซ้ำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตนต้องการ

- (๑๔๗) ทล : นายเอกมานอนที่บ้านบ่อยไหม
 พ : ไม่บ่อย ก็นาน ๆ ที คือ ก็นาน ๆ ทีเพื่อมาหา
 ทล : นาน ๆ ทีหมายความว่าไงครับ ที่ว่านาน ปีนึงมาหา ครึ่งปีมาหา เดือนนึ่งมาหาครั้งนึ่ง
 พ : ก็เดือนนึ่ง ก็ประมาณ
 ทล : ส่วนใหญ่จะมาหาเดือนละครั้ง
 พ : กำหนดไม่ได้ครับเดือนนึ่ง
 ทล : เฉลี่ย เฉลี่ย
 พ : เฉลี่ยแล้วจะมา ๒ ครั้ง

(คดีเปิดบ่อน)

ตัวอย่างที่ (๑๔๗) ทนายความถามพยานว่านายเอกมาหาเดือนละครั้งใช้หรือไม่ โดยให้พยานตอบรับหรือปฏิเสธ แต่พยานพยายามบ่ายเบี่ยง โดยการตอบว่า “กำหนดไม่ได้ครับเดือนนึ่ง” ทนายความจึงต้องถามซ้ำ พยานจึงให้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าพยานพยายามเลี้ยงที่จะตอบ ทั้งที่พยานทราบข้อมูลนี้ และตอบในคำถามต่อมาว่า “เฉลี่ยแล้วจะมา ๒ ครั้ง”

ผู้วิจัยไม่พบการละเมิดกฎการสนทนาข้อที่ ๒ คือกฎคุณภาพ พยานจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของพยานเช่น ชื่อ อายุ อาชีพ ตามความเป็นจริงเสมอ เพราะเป็นหลักฐานที่ได้นำสืบมาก่อนหน้านี้แล้ว ประกอบกับทุกครั้งที่พยานขึ้นให้การนั้น พยานทุกคนจะกล่าวสาบานตนว่าจะเบิกความด้วยความสัตย์จริง จึงทำให้การตอบคำถามส่วนใหญ่ของพยานอยู่บนพื้นฐานของความจริง อย่างไรก็ตามมีข้อมูล

ส่วนอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้นำสืบมาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยไม่มีข้อมูลเพียงพอจะตัดสินได้ว่าเป็นความจริงทั้งหมดหรือไม่

ส่วนกฎการสนทนาข้อที่ ๓ คือกฎสัมพัทธ์นั้น เนื่องจากบริบทของการสนทนาชัดเจนว่านายความเป็นผู้ถามคำถามและพยานเป็นผู้ตอบ และการสนทนาแต่ละครั้งมีการกำหนดหัวข้อที่ต้องการถามไว้ล่วงหน้าแล้ว มีผู้พิพากษาคอยควบคุมให้การสนทนาเป็นไปตามกรอบการถาม-ตอบที่กำหนดไว้ หากมีผู้ละเมิดหรือพูดนอกประเด็น ผู้พิพากษาก็จะรีบตัดบทและนำกลับสู่หัวข้อที่กำหนด จึงไม่พบการละเมิดกฎข้อนี้มากนัก

(๑๔๘) ทล : เออ ไม่มีหลักฐานมาแสดงเนีย ผมจึงถามว่าไม่มีใช่ไหม ถูกต้องไหมหะครับ

พ : มี มีครับ ผมยืนยันว่ามีแน่นอน

.....
.....

ทล : เออหะ เมื่อพยานบอกว่ามีการสอบปากคำไว้ ข้อความในการสอบปากคำพูดว่าอย่างไรบ้างครับ ไปสอบไหม ถ้าคุณพูด ไม่ พูดยังไง คุณสอบไหม คุณต้องจำได้แน่นอน

พ : มันอยู่ในคำให้การ

.....
.....

ทล : ก็ไม่ได้ส่งใช่ไหมหะ ก็ต้องถามว่า

ศ : ไม่มีเข้าไปในสำนวนก็นอกสำนวนไปนะ จุดเนีย ถามก็ไม่ใช่ประโยชน์อะไร อันนี้ไม่เป็นประโยชน์ ถามคำถามอื่นที่มันน่าจะดีกว่านี้นะครับ

(คดียาเสพติด)

ตัวอย่างที่ (๑๔๘) เมื่อผู้พิพากษาเห็นว่านายความถามคำถามไม่ตรงประเด็น และไม่ใช้หน้าที่ของพยานที่จะตอบคำถามในเรื่องนี้ ผู้พิพากษาจึงทำหน้าที่ควบคุมการสนทนาให้อยู่ในกรอบที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณากฎการสนทนาข้อที่ ๔ คือกฎคุณลักษณะเป็นเกณฑ์พบว่ามีกรณีการละเมิดกฎการสนทนาข้อนี้ เนื่องจากพยานบางคนประหม่า ไม่สามารถควบคุมสติ จึงตอบคำถามอย่างวกวน ประกอบกับการตั้งคำถามของนายความที่ถามคำถามอย่างต่อเนื่องหลาย ๆ คำถามในผลัดเดียวกัน ทำให้พยานสับสนและตอบอย่างไม่เป็นลำดับ

(๑๔๙) ทจ : พยานพอจะจำได้ไหมว่าวันที่เกิดเหตุ ตรงบริเวณที่ถูกจับอยู่เนีย มีใครเดินผ่านมาเห็นไหม

พ : ก็ ก็มีคนเห็นคะ

ทจ : เห็น ใครเห็น บริเวณไหนครับ

พ : ก็ ก็ไม่มีคนเห็น

- ทจ : พยานใจเย็นนะครับ ลองนึกดูใหม่ ในวันที่เกิดเหตุนะครับ ขณะที่พยานถูกลากเข้าไป
หลังตึก ที่เป็นจุดเกิดเหตุเย็นะครับ ในช่วงนั้นเนี่ย พยานพอจะมีใครเห็นเหตุการณ์
บ้างไหมครับ
- พ : เออ ตอนนั้นพอตีมีแต่รถขับผ่านไปมา แต่ไม่รู้ว่าเขาเห็นรีเปลา

(คดีข่มขืน)

ตัวอย่างที่ (๑๔๙) เนื่องจากพยานเป็นผู้เสียหายในคดีนี้ และค่อนข้างตื่นเต้น จึงตอบคำถาม
อย่างวกวน กลับไปกลับมา ไม่ชัดเจนว่ามีคนเห็นเหตุการณ์หรือไม่ สังเกตจากคำตอบที่ว่า “ก็ ก็มีคน
เห็นคะ” และ “ก็ เออ ก็มีคนมา แต่ไม่มีคนเห็น” คำตอบนี้แสดงให้เห็นว่ามีผู้เห็นเหตุการณ์ในวันเกิด
เหตุ แต่เมื่อทนายความถามซ้ำ และอธิบายสิ่งที่ต้องการถาม พยานกลับตอบว่า “เออ ตอนนั้นพอตีมีแต่
รถขับผ่านไปมา แต่ไม่รู้ว่าเขาเห็นรีเปลา”

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เมื่อคู่สนทนาในศาลเป็นคนละฝ่ายกันนั้น จะมีการละเมิดกฎปริมาณบ่อย
ครั้งใน ๒ กรณีคือ ให้ข้อมูลน้อยกว่าที่ถามและให้ข้อมูลมากกว่าที่ถาม การที่พยานให้ข้อมูลน้อยกว่าที่
ถามเป็นเพราะพยานต้องการตอบเฉพาะในประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนเท่านั้น ส่วนกรณีที่ให้ข้อ
มูลมากเกินไป เป็นเพราะพยานต้องการอธิบายคำตอบ ไม่ให้ศาลเข้าใจผิด ส่วนการละเมิดกฎสัมพัทธ์
นั้น ผู้วิจัยพบว่าในการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น จะมีการละเมิดกฎข้อนี้มากกว่าในการถามพยานฝ่ายที่
อ้างพยานฝ่ายตน อาจเป็นเพราะทนายความถามเรื่องทีนอกเหนือจากการรับรู้ของพยาน พยานจึงตอบ
เฉพาะในส่วนที่ตนรู้เห็น ซึ่งบางครั้งตอบไม่ตรงคำถาม ส่วนการละเมิดกฎคุณลักษณะนั้นพบในการถาม
ของทนายความทั้งสองฝ่าย หากพยานเป็นเด็ก เป็นผู้หญิง หรือเป็นผู้เสียหาย พยานมักจะตอบคำถาม
อย่างประหม่า พูดจาวกวน แต่หากพยานเป็นพนักงานสอบสวนจะสามารถตอบอย่างฉะฉาน และเป็น
ลำดับ เนื่องจากมีประสบการณ์ในการสืบพยานมาก่อน

จากข้อมูล คู่สนทนาในศาลละเมิดกฎการสนทนา ๓ ข้อ คือ กฎปริมาณ กฎสัมพัทธ์และกฎคุณ
ลักษณะ ผู้วิจัยพบความแตกต่างของการละเมิดกฎปริมาณและกฎสัมพัทธ์ในการถามทั้งสองประเภท
อย่างชัดเจน กล่าวคือในการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม ที่คู่สนทนาเป็นคนละฝ่ายกัน และมีจุดมุ่ง
หมายต่างกันนั้น พบการละเมิดกฎปริมาณและกฎสัมพัทธ์เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะพยานต้องการ
ตอบในประเด็นที่จะเป็นประโยชน์กับฝ่ายของตนให้มากที่สุด บางครั้งก็ตอบนอกเรื่อง ไม่เกี่ยวกับที่
ทนายความถาม เมื่อพิจารณาการละเมิดกฎคุณลักษณะพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างการถามทั้ง
สองประเภท การที่พยานจะตอบวกวน กำกวม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าทนายความฝ่ายใดเป็นผู้ถาม แต่เป็น
เพราะพยานที่ขึ้นให้การตื่นเต้น ประหม่า และไม่มีประสบการณ์ในการสืบพยานมาก่อน

ต่อไปผู้วิจัยจะได้ศึกษาว่า ความแตกต่างเรื่องความร่วมมือในการสนทนานี้จะมีผลต่อความ
แตกต่างเรื่องกลวิธีทางภาษาและรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามอย่างไรบ้าง

๕.๓ ความแตกต่างเรื่องกลวิธีทางภาษา

ดังกล่าวไปแล้วในบทที่ ๒ ๓ และ ๔ ว่านายความใช้กลวิธีทางภาษาอย่างหลากหลายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กลวิธีทางภาษาที่พบรวมทั้งสิ้น ๑๕ กลวิธี ได้แก่ กลวิธีที่ใช้ถามพยานฝ่ายตน พบทั้งสิ้น ๘ กลวิธี กลวิธีที่ใช้ถามพยานฝ่ายตรงข้ามพบทั้งสิ้น ๑๑ กลวิธี ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๖ แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามทั้งสองประเภท

กลวิธีทางภาษา	ประเภทของการถาม		
	การถามพยานฝ่ายตน		การถามพยานฝ่ายตรงข้าม
	การถามซัก	การถามตึง	การถามค้ำ
การขอให้แจ้งข้อมูล	✓	✓	
การทวนคำตอบ	✓	✓	
การใช้ประโยคสั้น ๆ	✓		
การเปลี่ยนคำถาม	✓		✓
การตั้งคำถามต่อเนื่อง	✓		✓
การถามย้ำ	✓		✓
การสรุปประเด็น	✓		✓
การชี้นำคำตอบ		✓	
การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำของพยานน้อยลง			✓
การถามเกินกว่าหน้าที่และการรับรู้ของพยาน			✓
การแย้งคำให้การ			✓
การสมมติ			✓
การถามตรงกันข้าม			✓
การคาดคั้นเอาคำตอบ			✓
การตัดบท			✓

จะเห็นว่ากลวิธีทางภาษาทั้งหมด สามารถจำแนกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ

- ๑) กลุ่มกลวิธีทางภาษาที่ใช้ทั้งในการถามพยานฝ่ายตนและพยานฝ่ายตรงข้าม
- ๒) กลุ่มกลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตนหรือพยานฝ่ายตรงข้าม

๕.๒.๑ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ทั้งในการถามพยานฝ่ายตนและการถามพยานฝ่ายตรงข้าม ได้แก่ การตั้งคำถามต่อเนื่อง การถามย้ำ การเปลี่ยนคำถามและการสรุปประเด็น กลวิธีทางภาษาทั้งสี่ที่นายความใช้นั้นก็เพื่อให้พยานตอบในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน กล่าวคือ หากถามพยานฝ่ายตน

ทนายความก็จะใช้กลวิธีทั้งสิ้นเพื่อให้ศาลเห็นว่าพยานมีความน่าเชื่อถือ หากทนายความถามพยานฝ่ายตรงข้าม ทนายความก็จะใช้กลวิธีทั้งสิ้นเพื่อมุ่งทำลายน้ำหนักของพยานนั้น แต่ละกลวิธีมีการใช้ ดังนี้

กลวิธีการตั้งคำถามต่อเนื่อง เมื่อถามพยานฝ่ายตนนั้น ทนายความใช้กลวิธีนี้เพื่อให้พยานลำดับเหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง ไม่สับสน เพราะคำถามส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ใครอะไร ที่ไหน อย่างไร ฯลฯ ตามลำดับชั้นของเหตุการณ์ อาจเป็นเพราะทนายความได้เตรียมคำถามมาล่วงหน้า ทราบเรื่องราวทั้งหมดแล้ว แต่หากเป็นการถามพยานฝ่ายตรงข้าม ทนายความจะถามข้ามไปข้ามมาในผลัดเดียวกัน เพื่อให้พยานสับสน งง ไม่รู้ว่าจะต้องตอบคำถามใดก่อนหลัง ทนายความตั้งคำถามที่ต้องการให้การตอบรับ และตอบปฏิเสธไว้ในผลัดเดียวกัน การตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ในคำถามใดคำถามหนึ่ง อาจเปิดโอกาสให้ทนายความได้ตอบทันทีว่าพยานเบิกความไม่ตรงกับที่เคยให้การไว้

กลวิธีการถามย้ำ หากถามพยานฝ่ายเดียวกัน ทนายความจะย้ำคำตอบที่ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับพยานฝ่ายตน แต่หากถามพยานฝ่ายตรงข้าม ทนายความจะเลือกย้ำคำตอบที่แสดงให้เห็นว่าพยานไม่มีความน่าเชื่อถือ

กลวิธีการเปลี่ยนคำถาม ในการถามพยานฝ่ายตนนั้น ทนายความเปลี่ยนคำถามเพื่อให้พยานตอบในสิ่งที่ทนายความคาดหวังไว้ ซึ่งคำตอบนั้นเป็นผลดีกับฝ่ายตน เพิ่มความน่าเชื่อถือให้พยาน ขณะที่การถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความเปลี่ยนคำถามเพราะต้องการให้พยานตอบตามที่วางไว้เช่นกัน ซึ่งเป็นคำตอบที่ทำให้ความน่าเชื่อถือของพยานลดลง

กลวิธีการสรุปประเด็น ทนายความทั้งสองฝ่ายเลือกใช้กลวิธีนี้เหมือนกันเพื่อสรุปคำตอบของพยานให้ศาลทราบอย่างชัดเจน เป็นระยะๆ รวมทั้งเพื่อความสะดวกในการติดตามเรื่องราว อย่างไรก็ตามทนายความทั้งสองฝ่ายต่างก็เลือกสรุปเฉพาะประเด็นที่จะเป็นผลดีกับฝ่ายของตน

กล่าวโดยสรุปได้ว่ากลวิธีทางภาษาทั้งสิ้น ทนายความใช้เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ต่างกันไป ดังตาราง

ตารางที่ ๒๗ แสดงวัตถุประสงค์ของกลวิธีทั้ง ๔

กลวิธีทางภาษา	การถามพยานฝ่ายตน	การถามพยานฝ่ายตรงข้าม
การตั้งคำถามต่อเนื่อง	เพื่อช่วยให้พยานลำดับความตามเหตุการณ์ได้ต่อเนื่อง (เตรียมคำถามมาล่วงหน้า)	เพื่อให้พยานสับสน ลำดับความไม่ได้ (ไม่สามารถเตรียมคำถามมาล่วงหน้า)
การถามย้ำ	ย้ำให้คำตอบชัดเจน ย้ำประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม → พยานน่าเชื่อถือ	ย้ำให้คำตอบชัดเจน ย้ำประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม → พยานไม่น่าเชื่อถือ
การสรุปประเด็น	สรุปให้คำตอบชัดเจน และเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม → พยานน่าเชื่อถือ	สรุปให้คำตอบชัดเจนและเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม → พยานไม่น่าเชื่อถือ
การเปลี่ยนคำถาม	ให้ได้คำตอบตามที่ทนายความต้องการเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม → พยานน่าเชื่อถือ	ให้ได้คำตอบตามที่ทนายความต้องการเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม → พยานไม่น่าเชื่อถือ

๕.๒.๒ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตนหรือพยานฝ่ายตรงข้าม

๕.๒.๒.๑ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตน หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏใช้เฉพาะในการถามพยานฝ่ายตนเท่านั้น ไม่ปรากฏในการถามพยานฝ่ายตรงข้าม ได้แก่ กลวิธีการใช้ประโยคสั้นๆ การขึ้นนำคำตอบ การขอให้แจ้งข้อมูล และการทวนคำตอบ กลวิธีทั้งสี่มีวัตถุประสงค์การใช้ดังนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ถามพยานฝ่ายตน

กลวิธีทางภาษา	วัตถุประสงค์
๑. การใช้ประโยคสั้นๆ	ช่วยให้ถาม-ตอบได้กระชับ ไม่ยืดเยื้อ พยานติดตามเรื่องราวได้ง่าย ตามลำดับ
๒. การขึ้นนำคำตอบ	เพื่อให้พยานตอบตามแนวทางที่วางไว้ เน้นความบางอย่าง
๓. การขอให้แจ้งข้อมูล	เปิดโอกาสให้พยานเล่าเรื่อง เลือกสรรคำพูดเอง
๔. การทวนคำตอบ	เน้นคำตอบให้ชัดเจน ไม่กำกวม และเชื่อมโยงเรื่องที่กำลังถาม-ตอบให้ต่อเนื่อง

กลวิธีการใช้ประโยคสั้นๆ นอกจากจะช่วยให้การถาม-ตอบเป็นไปอย่างรวดเร็วแล้ว ยังช่วยให้ทนายความสื่อความหมายกับพยานได้ง่ายและเป็นลำดับขึ้น ไม่ต้องกลัวว่าพยานจะตอบออกนอกประเด็นเพราะทนายความได้เตรียมคำถามและป้อนให้พยานตอบทีละคำถาม ส่วนการขึ้นนำคำตอบนั้น ทนายความจะใช้เพื่อเน้นให้พยานตอบตามแนวทางที่วางไว้ กล่าวคือเป็นคำตอบที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ถาม ซึ่งเป็นฝ่ายเดียวกันกับพยาน การขอให้แจ้งข้อมูลก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการถามพยานฝ่ายตน ทนายความใช้เพื่อให้อิสระพยานได้เล่าเหตุการณ์ด้วยคำพูดที่พยานเลือกสรรเอง ส่วนการทวนคำตอบ ทนายความใช้เพื่อตรวจสอบคำตอบของพยานที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนให้ชัดเจนอีกครั้ง

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตารางที่ ๒๖ จะพบว่ากลวิธีการใช้ประโยคสั้นๆ นั้นไม่พบในการถามถึง ทั้งนี้คงเป็นเพราะการถามตั้งเป็นการถามเฉพาะในประเด็นที่เป็นปัญหาและต้องการให้พยานอธิบายแก้ไข การตั้งคำถามสั้นๆ อาจทำให้พยานไม่เข้าใจสิ่งที่ทนายความต้องการทั้งหมด ส่วนการขึ้นนำคำตอบนั้น ไม่พบในการถามซัก ผู้วิจัยเห็นว่าคงเป็นเพราะการถามซักเป็นการเริ่มต้นการสืบพยาน ทนายความต้องเปิดโอกาสให้พยานได้เล่าเหตุการณ์ที่รู้เห็นทั้งหมดให้ศาลทราบ ทนายความจึงไม่สามารถชี้แนะให้พยานเลือกตอบประเด็นใดประเด็นหนึ่งได้ แม้ว่าทนายความจะทราบบรรยากาศโดยตลอดก็ตาม

การที่พบกลวิธีทั้งสี่เฉพาะในการถามพยานฝ่ายตน คงเป็นเพราะทั้งพยานและทนายความเป็นฝ่ายเดียวกัน พยานจึงให้ความร่วมมือกับทนายความ และทนายความก็เปิดโอกาสให้พยานได้ตอบอย่างเหมาะสม หากทนายความนำกลวิธีดังกล่าวมาใช้ถามพยานฝ่ายตรงข้าม ก็อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากพยานและอาจทำให้เกิดผลเสียกับฝ่ายผู้ถามได้ อย่างเช่นกลวิธีการใช้ประโยคสั้นๆ

นั้น เนื่องจากทั้งทนายความและพยานไม่ใช่ฝ่ายเดียวกัน พยานอาจไม่ให้ความร่วมมือตอบคำถาม เพราะยังไม่ได้ฟังคำถามทั้งหมดจนจบ ส่วนการขอให้แจ้งข้อมูลนั้น ทนายความไม่อาจมั่นใจได้ว่าพยานจะร่วมมือตามคำขอ อีกทั้งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อผู้ถาม เพราะพยานมีโอกาสอธิบายเรื่องราวทั้งหมดได้อย่างอิสระ การทวนคำตอบ เป็นกลวิธีที่ช่วยเสริมให้การถามของทนายความบรรลุวัตถุประสงค์ง่ายขึ้น ในการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความไม่ต้องทวนคำตอบของพยาน เพราะการถามไม่เป็นไปตามลำดับ แต่เป็นการถามแบบข้ามไปข้ามมา เพื่อจับพริ้วพยานให้ได้ หากทนายความทวนคำตอบซ้ำ พยานรู้ตัวและอาจแก้ไขคำตอบนั้น

๕.๒.๒.๒ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตรงข้าม ได้แก่ กลวิธีการเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำของพยานน้อยลง การคาดคั้นเอาคำตอบ การถามเกินกว่าอำนาจหน้าที่ การสมมติ การถามตรงกันข้าม การแย้งคำให้การ และการตัดบท

ตารางที่ ๒๙ แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้ถามพยานฝ่ายตรงข้าม

กลวิธีทางภาษา	วัตถุประสงค์	
๑. การเลือกใช้คำ	เพื่อทำลายน้ำหนัก	เพื่อทำลายน้ำหนักพยาน แสดงให้เห็นว่าพยานนี้คำตอบเอาเอง
๒. การถามเกินกว่าหน้าที่		เพื่อทำลายน้ำหนักพยาน ให้ศาลเห็นว่าพยานปิดบังข้อมูลบางอย่างไว้
๓. การแย้งคำให้การ		เพื่อทำลายน้ำหนักคำให้การ โต้แย้งคำตอบของพยาน
๔. การสมมติ	เพื่อเสนอประเด็นที่มีโอกาสเป็นไปได้ เฉพาะที่เป็นประโยชน์กับผู้ถาม	
๕. การถามตรงกันข้าม	เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบและนำเสนอประเด็นที่อาจเกิดขึ้นได้	
๖. การคาดคั้นเอาคำตอบ	เพื่อเร่งเร้าให้พยานต้องตอบคำถาม	
๗. การตัดบท	เพื่อยับยั้งพยาน ไม่ให้อธิบายเพิ่มเติม ในประเด็นที่เป็นประโยชน์กับผู้ถาม	

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความใช้เพื่อให้พยานเบิกความเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถามมากที่สุด กลวิธีต่างๆ ที่ใช้ก็เพื่อหลอกล่อให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการ ซึ่งคำตอบอาจจะบิดเบือนไป เพราะทนายความต้องทำให้ศาลเห็นว่าพยานเบิกความไม่น่าเชื่อถือ เพียงแค่ให้ศาลสงสัยในตัวพยาน ก็ถือว่าการถามนั้นประสบความสำเร็จ แต่ละกลวิธี ทนายความใช้ ดังนี้

การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำของพยานน้อยลง ทนายความอาจจะใช้คำพูดต่อว่าพยานตรงๆ เช่น “อย่าพูดลอยๆ ครับ มีหลักฐานรีเปลา่” “คุณเข้าใจตัวบทกฎหมายรีเปลา่” ฯลฯ หรือใช้คำกริยาเกี่ยวกับความคิด การคาดคะเน เช่น เข้าใจ สันนิษฐาน คิด เดานึก น่าจะ ฯลฯ เพื่อชี้ให้เห็นว่าพยานยังมีข้อมูลไม่มากพอหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ เช่นถามว่า “คุณคิดว่าเขาน่าจะมีโช” และพยานก็ตอบรับ แสดงให้ศาลเห็นว่าพยานเห็นเหตุการณ์เพียงบางส่วน และเบิกความโดยนึกเอา

การถามเกินกว่าหน้าที่และการรับรู้ของพยาน ทนายความจะถามเรื่องทีนอกเหนือจากสิ่งที่พยานรับรู้ เกินกว่าหน้าที่ของพยาน เพื่อให้พยานตอบ “ไม่รู้ ไม่ทราบ” สิ่งที่ทนายความคาดหวังจากการใช้กลวิธีนี้ก็คือให้ศาลตีความว่าพยานเลียงที่จะตอบคำถามนั้น เพราะปิดบังข้อมูลบางอย่างไว้

กลวิธีการแย้งคำให้การ ทนายความใช้กลวิธีนี้เมื่อเห็นว่าพยานเบิกความไม่ถูกต้อง ไม่ใช่เหตุผลที่แท้จริง ทนายความจึงยกเหตุผลและหลักฐานที่ตนมีมาแย้งคำให้การที่พยานเบิกความไว้ เพื่อทำลายน้ำหนักความน่าเชื่อถือ

กลวิธีการสมมติใช้เพื่อให้พยานได้แสดงความเห็นในเรื่องที่ทนายความสมมติขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการสมมตินอกจากจะเสนอมุมมองใหม่ให้ศาลทราบและหลอกให้พยานตอบแล้วยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าทนายความไม่เชื่อคำตอบของพยานที่ได้รับรู้มา จึงพยายามหาเหตุผลอื่นมานำเสนอ เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของพยาน

การถามตรงกันข้าม ทนายความถามสิ่งที่ตรงกันข้ามกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และจับพริฐพยาน อีกทั้งทนายความยังได้นำเสนอเรื่องราวบางอย่างต่อศาล ซึ่งอาจเป็นเหตุผลที่แท้จริงก็ได้ หรืออย่างน้อยก็ทำให้ศาลไม่ปักใจเชื่อคำให้การของพยานที่เบิกความมาก่อนหน้านั้นในทันทีทันใด

การคาดคั้นเอาคำตอบ ใช้เมื่อทนายความต้องการให้พยานตอบคำถามอย่างตรงประเด็น ไม่ออกนอกเรื่องหรือเลียงที่จะตอบคำถามนั้นอีก ทนายความจะขึ้นต้นคำถามว่า “ผมถามว่า” เพื่อคาดคั้นให้พยานตอบ อีกทั้งยังชี้ให้ศาลเห็นว่าพยานไม่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามตอบไม่ตรงคำถามเสมอ

การตัดบท ทนายความใช้กลวิธีนี้เพราะต้องการยุติการสนทนาในหัวข้อนั้นๆ อาจเป็นเพราะทนายความเห็นว่าพยานตอบคำถามเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถามดีแล้ว จึงรีบตัดบทเพราะเกรงว่าพยานจะแก้ไขคำตอบนั้น หรืออาจเป็นเพราะทนายความเห็นว่าพยานกำลังตอบคำถามซึ่งไม่เป็นผลดีต่อฝ่ายผู้ถาม ทนายความจึงต้องรีบจบการสนทนาในเรื่องนั้นทันที เพื่อไม่ให้พยานได้มีโอกาสแสดงเหตุผลที่ตอบเช่นนั้นอีก

กลวิธีต่างๆ นี้ไม่พบในการถามพยานฝ่ายตนเพราะทนายความและพยานอยู่ฝ่ายเดียวกัน ทนายความไม่จำเป็นต้องจับพริฐพยาน เนื่องจากพยานให้ความร่วมมืออย่างดีอยู่แล้ว

จากการเปรียบเทียบพบว่า ทนายความจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาวีธีใด ขึ้นอยู่กับว่าผู้ตอบคำถามเป็นฝ่ายใด หากทนายความถามพยานฝ่ายเดียวกับตน การถามนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น คู่สนทนาให้ความร่วมมือ กลวิธีที่ใช้จึงเป็นไปเพื่อให้พยานสามารถตอบคำถามได้ง่ายขึ้นและตรงกับที่ทนายความต้องการ แต่หากทนายความอยู่คนละฝ่ายกับพยาน พยานอาจไม่ให้ความร่วมมือในการ

ตอบคำถามหรือตอบอย่างไม่ได้ตั้งใจ หมายความว่าจึงต้องใช้กลวิธีที่ทำให้พยานตอบเพื่อนำไปสู่การทำลายความน่าเชื่อถือของพยานให้มากที่สุด

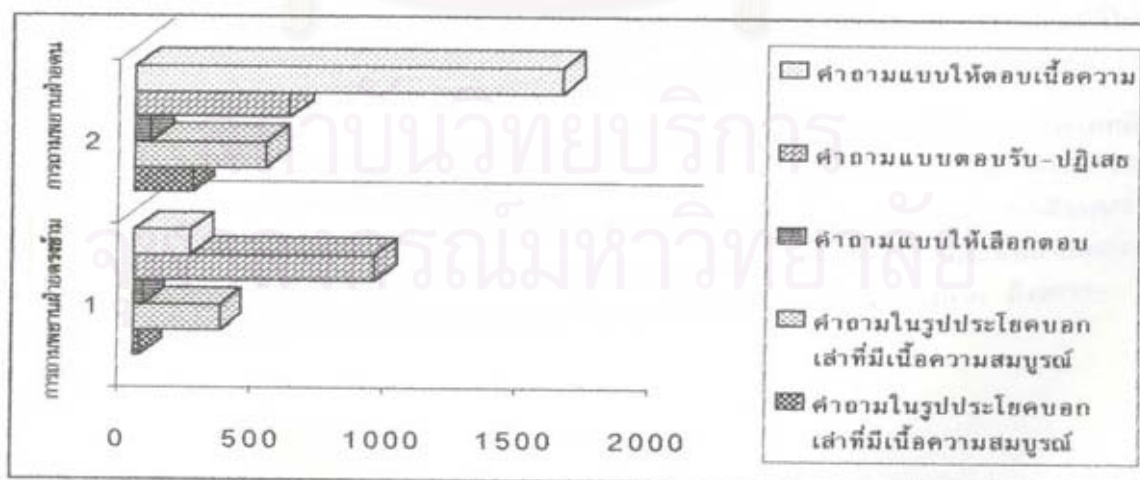
๕.๔ ความแตกต่างเรื่องรูปประโยคที่ใช้เพื่อถาม

จากการเปรียบเทียบถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามในการถามทั้งสองประเภท พบว่าทนายความใช้รูปประโยคคำถามเพื่อถามมากที่สุด กล่าวคือ ในการถามพยานฝ่ายตน ทนายความใช้รูปประโยคคำถามเพื่อถามถึง ๖๖.๑ % ส่วนการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น พบ ๗๗.๒ % และเมื่อศึกษาประเภทของรูปประโยคคำถาม พบว่าทนายความถามพยานฝ่ายตนด้วยคำถามแบบให้ตอบเนื้อความมากที่สุด พบถึง ๑,๖๑๔ คำถาม ในขณะที่ทนายความจะถามพยานฝ่ายตรงข้ามด้วยคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธมากที่สุด ๙๐๗ คำถาม ดังตาราง

ตารางที่ ๓๐ แสดงถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามในการถามทั้งสองประเภท

รูปประโยค	ถ้อยคำที่ใช้ถาม		การถามพยานฝ่ายตน	การถามพยานฝ่ายตรงข้าม	
	คำถาม	คำตอบ		คำตอบ	คำตอบ
รูปประโยคคำถาม	คำถามแบบให้ตอบเนื้อความ	๑,๖๑๔	๖๖.๑	๒๑๑	๗๗.๒
	คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ	๕๘๓		๙๐๗	
	คำถามแบบให้เลือกตอบ	๕๗		๒๘	
รูปประโยคบอกเล่า	ที่มีเนื้อความสมบูรณ์	๔๙๕	๓๓.๙	๓๒๑	๒๒.๘
	ที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์	๒๑๔		๑๘	

แผนภูมิที่ ๕ แสดงถ้อยคำที่ใช้เพื่อถามในการถามทั้งสองประเภท

ในจำนวนคำถามแบบให้ตอบเนื้อความทั้งหมด คำถามที่ทนายความใช้มากที่สุด เกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนคำถามที่พบทั้งหมด มีทั้งสิ้น ๔ คำถาม คือ คำถาม “อย่างไร” พบมากที่สุดถึง ๔๒๘ คำถาม การที่ทนายความใช้คำถาม“อย่างไร”มากที่สุดเพราะเป็นคำถามที่ทนายความต้องการให้พยานเล่า เนื้อความและวิธีการที่พยานได้มีส่วนรู้เห็นและเกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้น คำถามที่พบบรองลงมาคือคำถาม “อะไร” พบ ๔๑๓ คำถาม คำถาม “ใคร” พบ ๒๗๘ คำถาม และคำถาม “ที่ไหน” พบ ๒๕๖ คำถาม

ตารางที่ ๓๑ แสดงการใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความในการถามทั้งสองประเภท

คำถามประเภทของการถาม	ใคร	อะไร	ที่ไหน	ไหน	อย่างไร	เมื่อไร	เท่าไร	ทำไม	เพราะอะไร	กี่
ถามพยานฝ่ายตน	๒๓๖	๓๘๘	๒๒๖	๕๘	๔๘๕	๑๗	๕๕	๒๓	๒๑	๙๗
ถามพยานฝ่ายตรงข้าม	๔๒	๒๕	๒๐	๑๘	๔๔	๕	๑๕	๑๕	๔	๒๓
รวมทั้งสิ้น	๒๗๘	๔๑๓	๒๔๖	๗๖	๕๒๘	๒๒	๖๙	๓๘	๒๕	๑๒๐
๑,๘๑๕ คำถาม	๑๕.๓	๒๒.๘	๑๓.๖	๔.๒	๒๙	๑.๒	๓.๘	๒.๑	๑.๕	๖.๖

ในบรรดาคำถามทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าคำถาม “ทำไม” น่าสนใจ โดยปกติการถามในศาลนั้น ทนายความจะไม่นิยมใช้คำถาม “ทำไม” เนื่องจากว่าคำถามดังกล่าวเปิดโอกาสให้พยานได้อธิบาย แก้ไข เนื้อความ ซึ่งอาจเป็นผลเสีย แต่สำหรับข้อมูลที่พบในการถามทั้งสองประเภท ทนายความเลือกใช้คำถาม “ทำไม” ด้วยเหตุผลที่ต่างกันกล่าวคือ ในการถามพยานฝ่ายตนนั้น ทนายความใช้คำถาม “ทำไม” เพื่อขอเหตุผลจากพยาน เปิดโอกาสให้พยานได้อธิบาย ส่วนการถามพยานฝ่ายตรงข้าม จากข้อมูลพบว่า นอกจากทนายความจะใช้คำถาม “ทำไม” เพื่อขอเหตุผลจากพยานแล้ว ทนายความยังต้องการดำเนินพยาน ทนายความทราบดีว่าเหตุผลที่พยานชี้แจงแก่ศาลนั้นไม่มีน้ำหนักมากเพียงพอ ตัวอย่างเช่น ทนายความทราบว่าพยานจำวันที่ออกเช็คไม่ได้ ทั้งที่พยานเป็นผู้ออกเช็คฉบับดังกล่าว ทนายความจึงตั้งคำถามว่า “ทำไมวันที่ออกเช็คจึงเป็นวันที่ ๒๔” การที่พยานไม่มีคำอธิบายหรือหากมีก็ไม่ใช่เหตุผลที่ดี เป็นการชี้ให้ศาลเห็นว่าเหตุผลที่พยานมีนั้นไม่น่ารับฟัง ไม่เป็นเหตุเป็นผล ไม่น่าเชื่อถือ

ส่วนคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธนั้น ในเบื้องต้นผู้วิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือคำถามแบบไม่คาดคะเนคำตอบและคำถามแบบคาดคะเนคำตอบ จากการแบ่งประเภทดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความแตกต่างของการเลือกใช้คำถามในแต่ละประเภทการถามอย่างชัดเจน กล่าวคือทนายความจะใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธแบบไม่คาดคะเนคำตอบกับพยานฝ่ายตน ขณะที่ทนายความใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธแบบคาดคะเนคำตอบกับพยานฝ่ายตรงข้ามเป็นจำนวนมาก ดังตาราง

ตารางที่ ๓๒ แสดงการใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในการถามทั้งสองประเภท

คำถามแบบตอบรับ- ปฏิเสธ ประเภทของการถาม	ไม่คาดคะเนคำตอบ					คาดคะเนคำตอบ			
	ใหม่	หรือ เปล่า	หรือ ยัง	หรือ ไม่	รวม	ใช้ใหม่	ถูกต้อง ใหม่	หรือ	รวม
การถามพยานฝ่ายตน	๔๐๐	๖๗	๙	๐	๔๗๖	๙๓	๗	๗	๑๐๗
การถามพยานฝ่ายตรงข้าม	๒๖๓	๒๔	๕	๑๙	๓๑๒	๔๙๕	๙๔	๗	๕๙๖
รวมทั้งสิ้น	๖๖๓	๙๑	๑๔	๑๙	๗๘๗	๕๘๘	๑๐๑	๑๔	๗๐๓

จากตารางแสดงการเปรียบเทียบจะเห็นว่า ทัศนคติการใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธถามพยานฝ่ายตนน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธแบบไม่คาดคะเนคำตอบ โดยเฉพาะคำถาม “ใหม่” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำถามดังกล่าวแสดงความเป็นกลาง ไม่ชี้นำคำตอบเพื่อเข้าข้างพยานฝ่ายตน สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามใช้คำถามนำเมื่อถามพยานฝ่ายตน แม้ว่าทัศนคติจะทราบคำตอบแล้วก็ตาม เช่น “วันที่เกิดเหตุพยานอยู่ในที่เกิดเหตุไหม” พยานจะตอบรับหรือปฏิเสธก็ได้

ส่วนการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น กฎหมายให้อิสระอย่างเต็มที่ที่จะถามนำ จึงพบคำถามตอบรับ-ปฏิเสธแบบคาดคะเนคำตอบ “ใช้ใหม่” และ “ถูกต้องใหม่” เป็นจำนวนมาก คำถามสองประเภทนี้สามารถจำกัดให้พยานตอบรับเนื้อความที่ถามเท่านั้น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคำตอบที่พยานเบิกความไว้ มุ่งจับพยาน และบีบบังคับให้พยานตอบตามที่ต้องการ จะเห็นได้ว่าคำถาม “ถูกต้องใหม่” จะไม่ปรากฏใช้ในชีวิตประจำวันมากนัก แต่คำถามดังกล่าวพบจำนวนมากในการถามค้าน

นอกจากคำถามที่อยู่ในรูปประโยคคำถามแล้ว ทัศนคติยังใช้คำถามที่อยู่ในรูปประโยคบอกเล่าเพื่อถามด้วย ผู้วิจัยแบ่งคำถามในรูปประโยคบอกเล่าไว้ ๒ ประเภทคือ คำถามในรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ และคำถามในรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ จากการเปรียบเทียบพบว่าทัศนคติใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ถามพยานฝ่ายตนถึง ๔๙๕ คำถาม และถามพยานฝ่ายตรงข้ามเป็นจำนวน ๓๒๑ คำถาม (ตารางที่ ๓๐) การที่พบคำถามในรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยจัดว่าเป็น “คำถามกึ่งนำ” นั้น คงเป็นเพราะคำถามลักษณะนี้สามารถชี้หรือแนะให้พยานตอบตามที่ทัศนคติต้องการได้ เช่นเดียวกับคำถาม “ใช้ใหม่” “ถูกต้องใหม่” เพียงแต่ไม่ปรากฏค่าแสดงการถามทั้งสองเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นที่สังเกตของศาลและทัศนคติฝ่ายตรงข้าม

ส่วนรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์นั้น จะใช้ในการถามพยานฝ่ายตนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นคู่ความฝ่ายเดียวกัน มีการซักซ้อมการถาม -ตอบมาล่วงหน้า แม้ว่าทัศนคติจะถามคำถามไม่จบประโยค พยานก็สามารถเติมคำตอบที่ทัศนคติต้องการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว หากเป็น

การถามพยานฝ่ายตรงข้าม ทนายความคงไม่อาจมั่นใจได้ว่าพยานจะเติมคำตอบได้ตรงตามที่นาย
ความต้องการ

ลำดับต่อไป ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์รูปแบบประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบที่นายความ
ต้องการ (ดังแผนภูมิที่ ๓ หน้า ๓๙) จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ในการถามทั้งสองประเภทนั้น
ทนายความจะเลือกใช้รูปแบบประโยคเพื่อถามตามลักษณะคำตอบแตกต่างกันอย่างชัดเจน

ตารางที่ ๓๓ แสดงรูปแบบประโยคที่ใช้เพื่อถามตามลักษณะคำตอบ

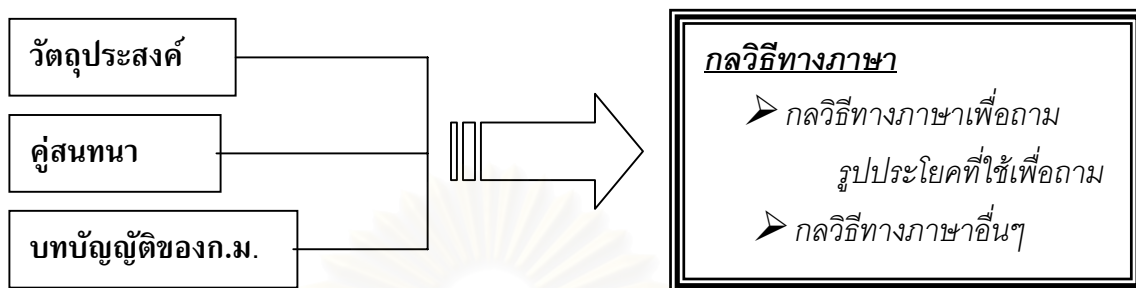
ลักษณะคำตอบ	ประเภทของการถาม	
	การถามพยานฝ่ายตน	การถามพยานฝ่ายตรงข้าม
ต้องการคำตอบที่เป็นเนื้อความ	๑,๘๘๕	๒๕๗
ต้องการคำตอบที่เป็นการตอบรับ-ปฏิเสธ	๑,๐๗๘	๑,๒๒๘

ผู้วิจัยพบว่าหากเป็นการถามพยานฝ่ายตน ทนายความจะถามคำถามที่ต้องการให้พยานตอบ
เป็นเนื้อความมากที่สุดถึง ๑,๘๘๕ คำถาม ทั้งนี้เพื่อให้พยานเล่าสิ่งที่พยานรู้เห็นและมีส่วนเกี่ยวข้อง
อย่างละเอียด และหากเป็นการถามพยานฝ่ายตรงข้าม ทนายความไม่ได้ต้องการให้พยานเล่าราย
ละเอียดที่เป็นเนื้อความอีก เพราะตอบคำถามไปแล้ว ทนายความเพียงนำคำตอบของพยานมาตรวจสอบ
ให้ชัดเจนเท่านั้น และต้องการให้พยานตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” จึงใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธมากที่สุด
๑,๒๒๘ คำถาม

จากที่กล่าวมาทั้ง ๓ หัวข้อ คือ ความแตกต่างเรื่องความร่วมมือในการสนทนา ความแตกต่าง
เรื่องกลวิธีทางภาษา และความแตกต่างเรื่องรูปแบบประโยคที่ใช้เพื่อถาม ทำให้เห็นภาพรวมของการสนทนา
ที่เกิดขึ้นในศาล ทนายความต้องคำนึงถึงคู่สนทนา วัตถุประสงค์ของการถาม และบทบัญญัติของ
กฎหมาย สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาของทนายความ กล่าวคือ หากเป็นการถามพยาน
ฝ่ายเดียวกับตนนั้น ทนายความและพยานมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน พยานจึงให้ความร่วมมือตอบคำถาม
เป็นอย่างดี ทนายความก็ไม่จำเป็นต้องใช้กลวิธีหลอกล่อให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการ แต่หาก
เป็นการถามพยานฝ่ายตรงข้าม พยานและทนายความไม่ร่วมมือในการสนทนามากนัก ทนายความจึงจำ
เป็นต้องใช้กลวิธีต่างๆที่ลวงให้พยานตอบคำถาม เพื่อให้เป็นประโยชน์กับฝ่ายของตนให้มากที่สุด ส่วน
รูปแบบประโยคที่ใช้เพื่อถามนั้น หากเป็นการถามของพยานฝ่ายตน ทนายความจะใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อ
ความมากที่สุด เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการถามนั้นเพื่อต้องการให้พยานเล่ารายละเอียดของเหตุ
การณ์ที่รับรู้มา ในขณะที่เมื่อทนายความถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความจะใช้รูปแบบประโยคคำถาม
แบบตอบรับ-ปฏิเสธเป็นจำนวนมาก เพราะทนายความเพียงต้องการตรวจสอบข้อมูลที่พยานเบิกความ
ไว้ในช่วงถามซัก จึงตั้งคำถามให้พยานตอบเพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น

ผู้วิจัยสามารถสรุปความสัมพันธ์ของการถามที่เกิดขึ้นในศาลได้ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ ๖ แสดงความสัมพันธ์ของการถามที่เกิดขึ้นในศาล

แผนภูมินี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการถามที่เกิดขึ้นในศาล กล่าวคือ ปัจจัยทั้งสามประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการถาม คู่สนทนาและบทบัญญัติของกฎหมายส่งผลให้ทนายความเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกันไป ปัจจัยแรกคือ วัตถุประสงค์ของการสนทนา เนื่องจากว่าการถามแต่ละช่วงมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน จึงทำให้ทนายความใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกันไป ในการถามซัก ทนายความถามเพื่อต้องการให้พยานเล่ารายละเอียดของเหตุการณ์ที่รับรู้เห็น จึงถามคำถามแบบให้ตอบ เนื้อความเป็นจำนวนมาก ส่วนการถามค้าน ทนายความถามเพื่อต้องการทำลายน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยาน ให้ศาลสงสัยในตัวพยานมากที่สุด ส่วนการถามตงั้น ทนายความถามเพื่อให้พยานได้ระลึกถึงสิ่งที่ตอบผิดพลาดไปและแก้ไขคำตอบให้กลับมาเชื่อถืออีกครั้ง ปัจจัยต่อมาคือคู่สนทนา เมื่อคู่สนทนาอยู่ฝ่ายเดียวกัน ทนายความจะตั้งคำถามที่ช่วยให้พยานตอบคำถามได้ง่ายและตรงประเด็น และเปิดโอกาสให้พยานได้อธิบายอย่างเหมาะสม แต่เมื่อคู่สนทนาอยู่คนละฝ่ายกัน ทนายความต้องใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ศาลสงสัยในคำให้การของพยานมากที่สุด กลวิธีส่วนใหญ่จึงเพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของพยาน ส่วนคำถามที่พบนั้นเป็นคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ เพราะทนายความต้องการจำกัดคำตอบของพยานให้แคบลง ตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น พยานไม่มีโอกาสอธิบายเพิ่มเติม และปัจจัยสุดท้ายที่ทำให้ทนายความแต่ละฝ่ายเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกันคือ บทบัญญัติของกฎหมาย ตามมาตรา ๑๑๗ ระบุถึงการถามที่เกิดขึ้นในศาลไว้ ๓ ช่วงคือ การถามซัก การถามค้านและการถามตง การถามแต่ละช่วงดำเนินต่อเนื่องเป็นลำดับและมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ส่วนมาตรา ๑๑๘ ระบุการใช้คำถามนำว่า “ในการที่คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานจะถามซักพยานก็ดี หรือถามตงพยานก็ดี ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นใช้คำถามนำ เว้นแต่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือได้รับอนุญาตจากศาล” บทบัญญัติข้อนี้นำให้ทนายความเลือกใช้รูปประโยคเพื่อถามแตกต่างกันไป กล่าวคือ ในการถามพยานฝ่ายตนนั้น ทนายความไม่สามารถถามคำถามนำได้ คำถามที่พบส่วนใหญ่จึงเป็นการถามแบบให้ตอบเนื้อความ ทนายความไม่ได้คาดคะเนคำตอบจากพยาน แต่ในการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความใช้คำถามนำได้ ซึ่งคำถามนำคือคำถามที่สามารถชี้หรือแนะให้พยานตอบตามที่ทนายความต้องการได้ จึงพบคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธแบบคาดคะเนคำตอบเป็นจำนวนมาก

บทที่ ๖

บทสรุป

๖.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษากลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้ำน ถามติงในการพิจารณาคดี ผู้วิจัยเริ่มต้นศึกษาวัตถุประสงค์ของการถามแต่ละช่วงและวิเคราะห์ว่าการถามแต่ละช่วงนั้นมีองค์ประกอบและประเด็นของการถามอะไรบ้าง จากนั้นจึงได้ศึกษากลวิธีทางภาษาและรูปประโยคที่ใช้เพื่อถาม และท้ายที่สุดจึงได้เปรียบเทียบการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน(ถามซัก ถามติง) กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม(ถามค้ำน)

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลการถาม-ตอบในคดีอาญารวมทั้งสิ้น ๒๕ คดี เป็นการสนทนาระหว่างทนายความกับพยานทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย

๖.๑.๑ โครงสร้างของการถามซัก ถามค้ำน ถามติง

๖.๑.๑.๑ การถามซักมีองค์ประกอบ ๔ ส่วน ได้แก่ ๑) การถามประวัติส่วนตัวของพยาน ๒) การถามเหตุการณ์ที่พยานรู้เห็น ๓) การถามเพื่อระบุตัวผู้ต้องหา และ ๔) การถามมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด

ส่วนการถามค้ำนและการถามติงนั้น ไม่สามารถแยกออกเป็นองค์ประกอบแต่ละส่วนชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาประเด็นในการถามพบว่า

๖.๑.๑.๒ ประเด็นของการถามค้ำนมี ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความไม่น่าเชื่อถือของพยาน ๒) ความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูล และ ๓) ประเด็นที่ยังไม่น่าสืบ

๖.๑.๑.๓ ประเด็นของการถามติงมี ๒ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความน่าเชื่อถือขอพยาน ๒) ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

๖.๑.๒ กลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้ำน ถามติง

๖.๑.๒.๑ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามซัก พบทั้งสิ้น ๗ กลวิธี เป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ ๕ กลวิธี ได้แก่กลวิธีการเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่อง การขอให้แจ้งข้อมูล การใช้ประโยคสั้นๆ และการถามย้ำ ส่วนอีก ๒ กลวิธีเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อนำประเด็นที่เป็นประโยชน์ ได้แก่กลวิธีการทวนคำตอบ และการสรุปประเด็น

๖.๑.๒.๒ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามค้ำน พบทั้งสิ้น ๑๑ กลวิธี เป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ ๙ กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำของพยานน้อยลง การถามเกินกว่าหน้าที่และการรับรู้ของพยาน การแย้งคำให้การ การสมมติ การถามตรงกันข้าม การคาดคั้นเอาคำ

ตอบ การเปลี่ยนคำถาม การตั้งคำถามต่อเนื่องและการถามย้ำ ส่วนอีก ๒ กลวิธีคือ การสรุปประเด็น ใช้เพื่อเน้นประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถาม และกลวิธีการตัดบทใช้เพื่อยับยั้งคำตอบที่จะเป็นผลเสียกับฝ่ายผู้ถาม

๖.๑.๒.๓ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการถามถึง พบทั้งสิ้น ๓ กลวิธี กลวิธีที่ใช้เพื่อถามให้ตอบ ได้แก่ กลวิธีการชี้หน้าคำตอบ การขอให้แจ้งข้อมูล ส่วนกลวิธีที่ใช้เพื่อเน้นประเด็นที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ กลวิธีการทวนคำตอบ

๖.๑.๓ รูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามซ้ำ ถามค้ำน ถามถึง

ในเบื้องต้น ผู้วิจัยพิจารณาข้อมูลการสนทนาตามเจตนาเป็นหลัก ถ้อยคำนั้นอาจอยู่ในรูปประโยคคำถามหรือรูปประโยคอื่นก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาบริบทแล้วผู้พูดตั้งใจและมีความต้องการที่จะได้รับคำตอบจากผู้ฟัง ผู้วิจัยจำแนกรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามได้เป็น ๒ ประเภทคือ รูปประโยคคำถามเพื่อถามและรูปประโยคบอกเล่าเพื่อถาม

รูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถามนั้น ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทตามนวรรณ พันธุเมธา (๒๕๒๗) ได้แก่รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธและรูปประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ ส่วนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามนั้น ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์ และรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่าทนายความใช้รูปประโยคคำถามเพื่อถามมากที่สุดในทุกช่วงการถาม เมื่อพิจารณาประเภทของรูปประโยคคำถามที่ใช้เพื่อถาม พบว่าทนายความใช้คำถามแบบให้ตอบเนื้อความในการถามซ้ำและถามถึงมากที่สุด ขณะที่คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธพบเป็นจำนวนมากในการถามค้ำน ส่วนรูปประโยคบอกเล่าที่ใช้เพื่อถามนั้น ทนายความถามด้วยรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์มากที่สุดในทุกช่วงการถาม

๖.๑.๔ การเปรียบเทียบการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน(ถามซ้ำ ถามถึง) กับการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม(ถามค้ำน)

๖.๑.๔.๑ ความแตกต่างเรื่องความร่วมมือในการสนทนา

แนวคิดเรื่องความร่วมมือในการสนทนาของไกรซ์ สามารถอธิบายความแตกต่างของการถามทั้งสองประเภทได้ว่า ในการถามของทนายความฝ่ายที่อ้างพยานฝ่ายตน คู่สนทนาให้ความร่วมมือตอบคำถามเป็นอย่างดี เพราะมีจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการถามของทนายความฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความและพยานร่วมมือในการสนทนาน้อย เนื่องจากอยู่คนละฝ่ายกัน จุดมุ่งหมายต่างกัน การศึกษาพบว่าคู่สนทนาที่เป็นคนละฝ่ายกันละเมิดกฎปริมาณมากที่สุด กล่าวคือพยานจะให้ข้อมูลน้อยหรือมากกว่าที่ถาม ในกรณีที่ให้ข้อมูลน้อยกว่าเป็นเพราะ

พยานต้องการตอบเฉพาะในประเด็นที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนเท่านั้น ส่วนในกรณีที่ให้ข้อมูลมากกว่าที่ถาม เกิดจากพยานต้องการอธิบายคำตอบให้ชัดเจน ไม่ให้ศาลเข้าใจผิด เพราะทนายความมักจะตั้งคำถามให้ตอบเพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น

๖.๑.๔.๑ ความแตกต่างเรื่องกลวิธีทางภาษา

จากการเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาทั้ง ๑๕ กลวิธีพบว่าทนายความเลือกใช้กลวิธีต่างๆ แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าเป็นการถามพยานฝ่ายใดและเพื่อวัตถุประสงค์อะไร ผู้วิจัยจัดได้เป็น ๒ กลุ่ม

๑. กลุ่มกลวิธีทางภาษาที่ใช้ทั้งในการถามพยานฝ่ายตนและพยานฝ่ายตรงข้าม ได้แก่

- กลวิธีการตั้งคำถามต่อเนื่อง
- กลวิธีการถามย้ำ
- กลวิธีการเปลี่ยนคำถาม
- กลวิธีการสรุปประเด็น

แม้ว่าทนายความจะใช้กลวิธีทางภาษาทั้งสี่ในการถามเหมือนกัน แต่ก็ใช้เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ต่างกัน กล่าวคือ หากเป็นการถามพยานฝ่ายตนนั้น ทนายความใช้กลวิธีทั้งสี่ข้างต้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าพยานน่าเชื่อถือ แต่หากเป็นการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความจะใช้กลวิธีเดียวกันนี้เพื่อทำลายน้ำหนักรพยาน ให้ศาลเห็นว่าพยานไม่น่าเชื่อถือ

๒. กลุ่มกลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตนหรือพยานฝ่ายตรงข้าม ได้แก่

กลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตน

- กลวิธีการใช้ประโยคสั้น ๆ
- กลวิธีการขอให้แจ้งข้อมูล
- กลวิธีการทวนคำตอบ
- กลวิธีการชี้หน้าคำตอบ

กลวิธีทางภาษาที่ใช้เฉพาะการถามพยานฝ่ายตรงข้าม

- กลวิธีการเลือกใช้คำเพื่อให้น้ำหนักคำของพยานน้อยลง
- กลวิธีการถามเกินกว่าอำนาจหน้าที่และการรับรู้ของพยาน
- กลวิธีการแย้งคำให้การ
- กลวิธีการสมมติ
- กลวิธีการถามตรงกันข้าม
- กลวิธีการคาดคั้นเอาคำตอบ

■ กลวิธีการตัดบท

การที่ทนายความเลือกใช้กลวิธีต่างๆ แตกต่างกันไป คงเป็นเพราะวัตถุประสงค์และความร่วมมือของคู่สนทนาในการถามแต่ละประเภทต่างกัน หากเป็นการถามพยานฝ่ายตน พยานให้ความร่วมมือในการตอบดี ทนายความจึงใช้กลวิธีที่ช่วยให้พยานตอบคำถามได้ง่ายและตรงประเด็นยิ่งขึ้นเท่านั้น แต่หากเป็นการถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น วัตถุประสงค์ของการถามคือทำลายน้ำหนักพยาน กลวิธีส่วนใหญ่ที่ทนายความใช้จึงเพื่อมุ่งจับพริฐ ทำลายความน่าเชื่อถือของพยานให้มากที่สุด

๖.๑.๔.๒ ความแตกต่างเรื่องรูปประโยคที่ใช้เพื่อถาม

จากการเปรียบเทียบรูปประโยคที่ใช้เพื่อถาม พบว่าในการถามพยานฝ่ายตน ที่พยานให้ความร่วมมือกับทนายความเป็นอย่างดีนั้น ทนายความจะใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบเนื้อความมากที่สุด เนื่องจากทนายความต้องการให้พยานเล่าสิ่งที่พยานรู้เห็นและมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างละเอียด จึงตั้งคำถามที่เปิดโอกาสให้พยานตอบได้อย่างอิสระ ส่วนการถามพยานฝ่ายตรงข้าม ทนายความใช้รูปประโยคคำถามแบบให้ตอบรับ-ปฏิเสธเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคำถาม“ใช่/ไหม” คงเป็นเพราะทนายความต้องการจับพริฐพยาน จึงนำคำตอบของพยานมาตรวจสอบอีกครั้ง

ส่วนคำถามในรูปประโยคบอกเล่านั้น ทนายความใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์เพื่อถามพยานเป็นจำนวนมากเช่นกัน เนื่องจากคำถามลักษณะนี้สามารถชี้้นำคำตอบให้พยานได้เช่นเดียวกับคำถาม “ใช่/ไหม” “ถูกต้องไหม” การที่ทนายความเลือกใช้ทั้งในการถามพยานฝ่ายตนและพยานฝ่ายตรงข้าม เพราะทนายความต้องการเลี่ยงคำถามนำ ไม่ให้เป็นที่สังเกตของศาล ส่วนรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์นั้น พบในการถามพยานฝ่ายตนเป็นส่วนใหญ่ นั้นเป็นเพราะทนายความและพยานอยู่ฝ่ายเดียวกัน และอาจมีการเตรียมการถาม-การตอบมาล่วงหน้า พยานจึงสามารถเติมคำตอบได้ทันที ขณะที่เมื่อถามพยานฝ่ายตรงข้ามนั้น ทนายความไม่อาจมั่นใจได้ว่าพยานจะเติมเนื้อความได้ตามที่ต้องการ และพยานก็อาจไม่ให้ความร่วมมือตอบคำถาม เพราะยังไม่ทราบสิ่งที่ทนายความต้องการถามทั้งหมด

๖.๑.๕ สรุปภาพรวมของการถามที่เกิดขึ้นในศาล

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นภาพรวมของการถามที่เกิดขึ้นในศาล ในตอนต้นผู้วิจัยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการถาม ประเด็นของการถาม กลวิธีทางภาษา รวมทั้งถ้อยคำที่ใช้ถามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการถามซัก ถามค้ำน ถามติง ผลการวิจัยแสดงว่าการสนทนาที่เกิดขึ้นในศาลนั้นเป็นการสนทนาที่เป็นระบบ มีผู้ถามและผู้ตอบที่ชัดเจน มีวัตถุประสงค์ชัดเจนและจัดเตรียมประเด็นที่ต้องการถามไว้ล่วงหน้าแล้ว การถามมุ่งเน้นให้พยานแสดงคำตอบที่เป็นผลดีกับฝ่ายตนและทำลายความน่าเชื่อถือของอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้ เพื่อให้ศาลเห็นว่าหลักฐานของฝ่ายตนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือและชนะคดีในที่สุด

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีทางภาษา พบว่ากลวิธีส่วนใหญ่ที่นายความใช้นั้นเป็นไปเพื่อถามให้ตอบ นายความถามเพื่อรวบรวมหลักฐานต่างๆที่ใช้ในการตัดสินคดี และพยานเป็นผู้ตอบคำถาม การที่จะได้รับคำตอบตามที่ต้องการได้นั้น นายความต้องอาศัยวิธีการต่างๆตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นายความไม่สามารถใช้วิธีการเดียวกันกับพยานทุกคนได้ พยานบางคนประหม่า นายความจึงต้องถามคำถามสั้นๆ ทีละคำถาม เพื่อให้พยานลำดับความได้ ไม่สับสน แต่พยานบางคนสามารถอธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้เอง โดยไม่ต้องตั้งคำถามต่อเนื่อง พยานบางคนไม่ให้ความร่วมมือตอบคำถาม นายความจึงต้องใช้กลวิธีที่ทำให้พยานจำนน และตอบคำถามนั้นในที่สุด อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังพบกลวิธีทางภาษาอื่น ๆ ที่ช่วยเสริมให้การถาม-ตอบเป็นไปตามที่นายความต้องการ ได้แก่ กลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อนำประเด็นที่เป็นประโยชน์และกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อยับยั้งคำตอบของพยาน

ส่วนผลการศึกษาเรื่องรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามนั้น พบว่าในการถามซักและถามถึง คำถามที่พบส่วนใหญ่คือคำถามแบบให้ตอบเนื้อความ ขณะที่พบคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธแบบคาดคะเน คำตอบ “ใช่/ไหม” และ “ถูกต้อง/ไหม” เป็นจำนวนมากในการถามค้าน เนื่องจากคำถามทั้งสองนี้สามารถชี้หรือแนะคำตอบและควบคุมให้พยานต้องตอบรับเนื้อความที่ถามเท่านั้น

จะเห็นว่า การที่นายความเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแตกต่างกันไปเป็นเพราะหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประการแรกคือ คู่สนทนา หากคู่สนทนาเป็นฝ่ายเดียวกัน นายความสามารถตั้งคำถามเพื่อเปิดโอกาสให้พยานเล่าเรื่องราวต่างๆได้อย่างเต็มที่ กลวิธีที่ใช้ก็เพื่อให้พยานตอบคำถามได้ง่ายขึ้นและตรงประเด็น ขณะที่เมื่อคู่สนทนาอยู่คนละฝ่ายกันนั้น นายความต้องใช้คำถามที่สามารถจำกัดคำตอบของพยานให้แคบลง เพียงแค่ให้พยานตอบรับหรือปฏิเสธเท่านั้น ไม่มีโอกาสอธิบายรายละเอียด ส่วนกลวิธีทางภาษาที่ใช้ก็เพื่อมุ่งทำลายความน่าเชื่อถือของพยาน ลวงให้พยานตอบในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์กับฝ่ายผู้ถามให้มากที่สุด ปัจจัยประการต่อมาคือบทบัญญัติของกฎหมาย ตามมาตรา ๑๑๘ ที่บัญญัติเรื่องการใช้คำถามนำ ทำให้พบรูปประโยคที่ใช้เพื่อถามในการถามทั้งสองประเภทต่างกันไป

ปัจจัยประการสุดท้ายคือ วัตถุประสงค์ของการถาม เนื่องจากการถามแต่ละช่วงมีวัตถุประสงค์ต่างกัน จึงทำให้กลวิธีที่นายความใช้แตกต่างกันไปด้วย กล่าวคือ ในการถามซักซึ่งเป็นการถามลำดับแรกนั้น นายความถามเพื่อให้พยานเล่าสิ่งที่ได้รู้เห็นและมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างละเอียด นายความจึงต้องใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้พยานตอบเป็นเนื้อความให้มากที่สุด ส่วนการถามค้านนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายน้ำหนักของพยานและตั้งประเด็นไว้เพื่อนำพยานเข้าสับสนภายหลัง ดังนั้น นายความจึงต้องใช้วิธีการต่างๆเพื่อให้ศาลสงสัยในคำให้การของพยาน โดยตั้งคำถามที่จำกัดเสรีภาพในการตอบให้มากที่สุด ขณะที่การถามถึงนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พยานได้กลับมาแก้ไขสิ่งที่พยานตอบผิดพลาดไปในช่วงถามค้าน นายความจึงต้องมีวิธีการที่จะทำให้พยานได้ระลึกถึงสิ่งที่ตอบผิดพลาดและแก้ไขคำตอบนั้นให้กลับมาเชื่อถืออีกครั้ง

ปัจจัยทั้งสามประการที่กล่าวมานั้นมีผลต่อการเลือกใช้วิถีทางภาษาของทนายความ ดังที่ผู้วิจัยสรุปไว้ในแผนภูมิที่ ๖ ในหน้า ๑๐๒ แสดงความสัมพันธ์ของการถามที่เกิดขึ้นในศาล

๖.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๑. การสนทนาในศาลเป็นตัวอย่างของกรณียกเว้นที่ไม่เป็นไปตามกฎความร่วมมือในการสนทนาของไกรซ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าในการถามของทนายความฝ่ายตรงข้าม คู่สนทนาจะละเมิดกฎปริมาณมากที่สุด อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าคู่สนทนาจะละเมิดกฎการสนทนาข้อใด และอย่างไรนั้นยังไม่น่าสนใจเท่าเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการละเมิดกฎการสนทนานั้นๆ ในกรณีของการสนทนาในศาล การละเมิดกฎปริมาณ อาจเกิดจากการที่พยานต้องการให้ข้อมูลเฉพาะที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตน ในขณะที่ทนายความก็พยายามจำกัดให้พยานตอบเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนเช่นกัน

๒. ผลการวิเคราะห์ในเชิงภาษานี้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย มาตรา ๑๑๘ ที่ระบุว่าหากเป็นการถามพยานฝ่ายตนนั้น ทนายความไม่สามารถตั้งคำถามในลักษณะชี้้นำคำตอบ หรือที่เรียกว่า “คำถามนำ” ได้ แต่อนุญาตเมื่อถามพยานฝ่ายตรงข้าม คำถามนำในที่นี้คือคำถาม “ใช่ไหม” “ถูกต้องไหม” นั่นเอง ดังนั้นจึงพบคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธแบบคาดคะเนคำตอบไม่มากนักในการถามพยานฝ่ายตน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าทนายความเลือกใช้คำถามในรูปประโยคบอกเล่าที่มีเนื้อความสมบูรณ์หรือในงานวิจัยนี้เรียกว่า “คำถามกึ่งนำ” เพราะคำถามดังกล่าวสามารถชี้หรือแนะคำตอบให้พยานได้เช่นเดียวกับ “ใช่ไหม” “ถูกต้องไหม” และไม่เป็นที่สังเกตของศาล

๓. การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูล ๒๕ คดีเพื่อเป็นตัวแทนของการสนทนาที่เกิดขึ้นในศาล หากใช้ข้อมูลมากขึ้นอาจจะทำให้เห็นกลวิธีทางภาษาอื่นๆเพิ่มเติมอีก และหากศึกษาข้อมูลการสนทนาในคดีแพ่ง อาจทำให้เห็นกลวิธีทางภาษาที่แตกต่างจากกลวิธีทางภาษาที่พบในงานวิจัยนี้ ทั้งนี้เพราะการพิจารณาความแพ่งและความอาญานั้นมีหลักการวินิจฉัยนำหน้าพยานบางข้อที่แตกต่างกัน ทนายความในคดีแพ่งจึงอาจใช้กลวิธีทางภาษาที่ต่างไปจากทนายความคดีอาญา

๖.๓ ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษากลวิธีทางภาษาในการถามซัก ถามค้าน ถามตั้งในการพิจารณาคดี อย่างไรก็ตามยังมีหลายประเด็นที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ อาทิ

๑. ศึกษากลวิธีทางภาษาในการตอบคำถามของพยาน จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่าพยานแต่ละฝ่าย มีวิธีการตอบคำถามที่ต่างกัน

๒. ศึกษากลวิธีทางภาษาในการถาม-ตอบในคดีแพ่ง เพื่อเปรียบเทียบว่าเหมือนหรือแตกต่างจากการถาม-ตอบในคดีอาญาอย่างไร

๓. ศึกษากลวิธีทางภาษาในการถาม-การตอบในสถานการณ์อื่นๆที่มีลักษณะเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เข็มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, ๒๕๓๘.
- คณิต ฅ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๓๘.
- คมสัน กันหาเรียง. การมีทนายความในคดีอาญา : สิทธิหรือเงื่อนไขในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- จิตติ เจริญน้ำ. ชักความพิสดาร ศิลปะในการชักถาม. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรสงค์จำกัด, ๒๕๓๑.
- จิตราภรณ์ เกียรติไพบูลย์. คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทย : การวิเคราะห์เชิงอรรถศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. “การเนาะความหมาย ๓ แบบตามทฤษฎีภาษาศาสตร์” ภาษาและวรรณคดีไทย. ปีที่ ๑๒ , ๒๕๕๐.
- นววรรณ พันธุมธธา. ไวยากรณ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ๒๕๒๗.
- นิตยา เอี่ยมขำ. “ลักษณะคำถามในศาลไทย: การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์” ศาสตร์แห่งภาษา. ฉบับที่ ๓ (รวมภาคนิพนธ์) สิงหาคม, ๒๕๕๐.
- ประไพพรรณ พึ่งฉิม. กลวิธีการถามในปริจเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์สองประเภท . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- ปราณี กุลละวณิชย์. “ผู้พูดกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ” วารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม, ๒๕๒๓.
- พรเพชร วิชิตพลชัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รัชดา, ๒๕๓๖.
- พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษาและนคร พจนนรพงษ์. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. สำนักพิมพ์นครหลวง, ๒๕๓๒.
- เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์. “Phonological Variation and Attitudinal Meaning : A Case Study of Discourse Markers in Thai” ภาษาและภาษาศาสตร์. ๑๗ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๑) :๖๙-๙๐
- ไพศาล พีชมงคล. ว่าด้วยการสืบพยาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมนิติ, ๒๕๓๑.
- สุข ปริกสุวรรณ. หมอความ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด, ๒๕๒๗
- อุทัย ศุภนิตย์. คู่มือการเป็นทนายว่าความ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : ประกายพริก, ๒๕๓๓.

ภาษาอังกฤษ

- Dillon , J.T. 1990. The Practice of Questioning. London : Routledge.
- Fuller, Janet . 1993. “Hearing between the lines : style switching in a courtroom setting”
Pragmatics 3 : 1 International Pragmatics Association.
- Goody, Esther N. 1978. “Question and Politeness : Strategies in Social Interaction” Cambridge :
Cambridge University Press”
- Grice, H. P. 1975. Logic and conversation. In P. Cole and J. L. Morgan (eds.), Syntax and Semantics. Vol.3: Speech Acts. New York : Academic Press.
- Hutchby, Ian and Robin Wooffill. 1998. Conversation Analysis. Polity Press.
- Hurford, James R. and Heasley Brendan. 1983. Semantics : a coursebook. New York :
Cambridge university Press.
- Levinson, Stephen C. 1983. Pragmatics. Cambridge : Cambridge university Press.
- Lyon, John. 1977. Semantics. Vol. 2. Cambridge: Cambridge university Press.
- Martinovski, Bilyana. 1998. Interactive Mechanisms in Swedish and Bulgarian Courtroom Interrogations . 6th International pragmatics conferences Reims Panel : Institutional Discourse, 23rd of July.
- Palmer, Benjamin Whipple. 1959. Courtroom strategies. Englewood Cliffs, New Jersey :
Prentice-Hall.
- Sack, H., et al. 1974. A simplest systematics for the organization of turn - taking for conversation. Language 50 : 696-734.
- Searle, John. R. 1969. Speech acts. Cambridge : Cambridge University Press.
- Sirinee Santaputra . 1984 . Structure and Functions of Questions in Thai . Ph.D. Dissertation,
University of Hawaii.

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสรียา ทับทัน เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๑๙ ที่จังหวัดนครสวรรค์ สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปีการศึกษา ๒๕๓๙ และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๔๐

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย